

СХВАЛЕНО

педагогічною радою
Тернопільської спеціальної школи
Тернопільської обласної ради

Протокол № 2 від 31.08.2023

Голова педагогічної ради

/Гор ГУК/

М.П.

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказом виконуючого
обов'язки директора
Тернопільської спеціальної школи
Тернопільської обласної ради

Наказ № 153 від 31.08.2023

**Виконуючий обов'язки
директора школи**

/Гор ГУК/

М.П.

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
Тернопільської спеціальної школи
Тернопільської обласної ради
на 2023/2024 навчальний рік

Тернопіль
2023

Загальні положення

Зміст освітньої діяльності Тернопільської спеціальної школи Тернопільської обласної ради визначається Концепцією реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, що схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р, Законами України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту» та Постановами Кабінету Міністрів України від 21.08.2013 № 607 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами», від 21.02.2018 № 87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти», від 30.09.2020 р. № 898 «Про затвердження державного стандарту базової середньої освіти», від 23.11.2011 № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти», наказом Міністерства охорони здоров'я України від 20.02.2013 № 144, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 14.03. 2013 № 410/22942, «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до улаштування, утримання і режиму спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, та навчально-реабілітаційних центрів» з урахуванням вимог актів Кабінету Міністрів України, листом Міністерства освіти і науки України від 31.08.2023р. № 1/13094-23 «Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами у 2023/2024 навчальному році».

Освітня програма Тернопільської спеціальної школи Тернопільської обласної ради на 2023/2024 навчальний рік є наскрізною, оскільки охоплює освіту на I (початкова середня освіта), II (базова загальна середня освіта) та III (повна загальна середня освіта) ступенях навчання.

Метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості та допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві, продовження навчання в основній школі.

Метою базової і повної загальної освіти є всебічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності.

Освітня програма Тернопільської спеціальної школи Тернопільської обласної ради (далі – освітня програма) визначає:

- **загальний обсяг навчального навантаження, орієнтовну тривалість і можливі взаємозв'язки окремих предметів, факультативів, курсів за вибором тощо, зокрема їх інтеграції, а також логічної послідовності їх вивчення**, які подані в рамках Робочого навчального плану Тернопільської спеціальної школи Тернопільської обласної ради на 2023/2024 навчальний рік (далі – робочий навчальний план). Відповідно до особливостей психофізичного розвитку дітей передбачено окремі варіанти навчальних планів для дітей з порушеннями слуху - додатки 1, 4, 6, 7; для дітей з тяжкими порушеннями мовлення - додатки 2, 3, 5;
- **очікувані результати навчання здобувачів** початкової, базової і повної загальної середньої освіти з порушеннями слуху, із тяжкими порушеннями мовлення. Пропонований зміст навчальних предметів подано у чинних навчальних програмах, рекомендованих Міністерством освіти і науки України;
- **перелік корекційно-розвиткових програм**, які мають гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» подано у **додатках до типових освітніх програм**;
- **рекомендовані підходи та форми до планування та організації освітнього процесу**, інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти, єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення здобувачами освіти обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом початкової, базової та повної загальної середньої освіти;
- **вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття початкової, базової, повної загальної середньої освіти**;

- **робочий навчальний план**, який дає цілісне уявлення про зміст і структуру I-III рівнів освіти, встановлює погодинне співвідношення між предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження здобувачів освіти;
- **структуру 2023/2024 навчального року**;
- **режимні моменти**.

Навчальні плани передбачають реалізацію освітніх галузей через навчальні предмети. Навчальні плани для класів I-II ступенів містять інваріантну складову, сформовану на державному рівні, обов'язкову для всіх спеціальних закладів загальної середньої освіти незалежно від їх підпорядкування і форм власності, та варіативну, в якій передбачено додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курси за вибором, індивідуальні та групові заняття, консультації.

Навчальний план для класів III ступеня визначає загальний обсяг навчального навантаження та тижневі години на вивчення базових предметів, вибірково-обов'язкових предметів, а також передбачає години на корекційно-розвиткові заняття, факультативи, індивідуальні заняття тощо.

Навчальні плани для дітей з порушеннями слуху (для глухих дітей та дітей зі зниженим слухом) розроблені з урахуванням пріоритетів білінгвального (двомовного) навчання (інтеграція словесної мови як мови навчання з українською жестовою мовою як мовою опанування).

Інваріантна складова навчальних планів для спеціального закладу загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами обов'язково включає **години корекційно-розвиткової роботи**, яка спрямована на вирішення завдань, зумовлених особливостями психофізичного розвитку учнів, а саме:

- розвиток слухового сприймання, мовлення, пізнавальної діяльності, психофізичний, соціально-комунікативний розвиток дітей з особливими потребами;
- розвиток навичок саморегуляції та саморозвитку дітей шляхом взаємодії з навколишнім середовищем з урахуванням наявних знань, умінь і навичок комунікативної діяльності і творчості;
- формування компенсаційних способів діяльності як важливої умови підготовки дітей з особливими освітніми потребами до навчання у закладі освіти;
- створення умов для соціальної реабілітації та інтеграції дітей з особливими освітніми потребами, розвиток їх самостійності та життєво важливих компетенцій.

Зміст корекційно-розвиткової роботи визначається з урахуванням особливостей розвитку дітей з особливими освітніми потребами, мети, завдань та напрямів такої роботи.

Корекційно-розвиткова робота для дітей з порушеннями слуху (глухих дітей та дітей зі зниженим слухом). Мета: формування у здобувачів освіти способів комунікативної діяльності, всебічний розвиток особистості, створення передумов для соціальної адаптації та інтеграції дітей.

Основними завданнями корекційно-розвиткової роботи є:

1. Розвиток особистості (когнітивної, емоційно-вольової, ціннісно-мотиваційної і поведінкової сфер) та формування комунікативних навичок за допомогою словесної та жестової мов.
2. Подолання вторинних порушень пізнавальної діяльності.
3. Удосконалення навичок спілкування на слухозоровій основі (використання збережених аналізаторів та розвиток слухового сприймання), сприймання та продукування мовлення.
4. Розширення поняття про оточуюче середовище, поповнення запасу словесних та жестових одиниць.
5. Посилення слухового компонента в умовах слухозорового сприймання мовлення.
6. Індивідуальна корекція порушень розвитку засобами лікувальних методик (медикаментозної, масажу, лікувальної фізкультури, фізіотерапії, психотерапії та ін.).

Основні напрями корекційно-розвиткової роботи: розвиток слухового сприймання та формування вимови; ритміка, лікувальна фізкультура.

Корекційно-розвиткова робота для дітей з тяжкими порушеннями мовлення.

Мета: компенсація порушень мовленнєвого розвитку та створення умов для формування навичок вільної комунікації, що сприятиме включенню дітей з тяжкими порушеннями мовлення до суспільного життя.

Основними завданнями корекційно-розвиткової роботи є:

1. Визначення порушень мовленнєвого розвитку та механізмів їх виникнення.
2. Подолання мовленнєвих порушень з урахуванням механізмів їх виникнення та з опорою на найбільш збережені компоненти мовленнєвої та пізнавальної діяльності.
3. Попередження появи вторинних порушень мовленнєвого (дисграфії, дизорфографії та дислексії) та пізнавального розвитку.
4. Формування здатності здійснювати комунікацію в різних сферах спілкування з урахуванням мотивації, мети та соціальних норм поведінки.

Основні напрями корекційно-розвиткової роботи: корекція мовлення, корекція розвитку, логоритміка, лікувальна фізкультура.

Корекційно-розвиткову роботу проводять спеціалісти закладу освіти: вчитель-дефектолог, вчитель-логопед, вчитель фізичної культури, вчитель музичного мистецтва (ритміки).

Навчальні плани зорієнтовані на роботу школи за 5-денним навчальними тижнем.

Повноцінність освіти здобувачів освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами забезпечується через реалізацію інваріантної, варіативної частин навчального плану та корекційно-розвиткових занять, які обов'язково фінансуються з відповідного бюджету.

Години корекційно-розвиткових занять навчального плану не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Нормативи наповнюваності класів та поділ класів на групи під час вивчення окремих предметів встановлюються відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 6 березня 2002 року за № 229/6517 (зі змінами). Структуру навчального року, графік шкільних канікул визначає заклад освіти відповідно до рекомендацій Міністерства освіти і науки України.

Загальний обсяг навчального навантаження

Тижневе навантаження по класах без корекційно-розвиткових занять на тиждень складає:

Клас	Годин на тиждень	Разом годин на тиждень
1-А, 1-Б	по 23	46
2	24	24
3-А, 3-Б	по 25	50
4-А, 4-Б	по 25	50
5	28	28
6-А, 6-Б	по 31	62
7-А, 7-Б	по 30	60
8-А, 8-Б	по 32	64
9-А, 9-Б	по 32	64
10	32	32
11	32	32
12	32	32
		Всього – 544

Загальний обсяг навчального навантаження без корекційно-розвиткових занять для учнів 1-4 класів складає 5950 годин/навчальний рік, з них:

- для учнів 1-их класів (два класи) – 1610 (по 805)годин/навчальний рік;
- для учнів 2-го класу (один клас) – 840 годин/навчальний рік;
- для учнів 3-іх класів (два класи) – 1750 (по 875) годин/навчальний рік;
- для учнів 4-их класів (два класи) – 1750 (по 875) годин/навчальний рік.

Загальний обсяг навчального навантаження без корекційно-розвиткових занять для учнів 5-10-х класів складає 10850 годин/навчальний рік, з них:

- для учнів 5-го класу (один клас) – 980 годин/навчальний рік;
- для учнів 6-их класів (два класи) – 2170 (по 1085) годин/навчальний рік;
- для учнів 7-их класів (два класи) – 2100 (по 1050) годин/навчальний рік;
- для учнів 8-их класів (два класи) – 2240 (по 1120) годин/навчальний рік;
- для учнів 9-их класів (два класи) – 2240 (по 1120) годин/навчальний рік;
- для учнів 10-го класу (один клас) – 1120 годин/навчальний рік.

Загальний обсяг навчального навантаження здобувачів профільної середньої освіти без корекційно-розвиткових занять для учнів 11-12 класів складає 2240 годин/навчальний рік, з них:

- для учнів 11-го класу (один клас) – 1120 годин/навчальний рік.
- для учнів 12-го класу (один клас) – 1120 годин/навчальний рік.

Загальний обсяг навчального навантаження без корекційно-розвиткових занять для учнів 1-12-их класів складає всього 19040 годин/навчальний рік.

Інваріантна складова навчальних планів для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами обов'язково включає години корекційно-розвиткових занять, спрямованих на вирішення завдань, зумовлених особливостями психофізичного розвитку учнів.

Кількість годин корекційно-розвиткових занять по класах на тиждень

Клас	Годин на тиждень	Разом годин на тиждень
1-А	18	18
1-Б, 2, 3-А, 3-Б, 4-Б	по 12	60
4-А	16	16
5, 6-Б	по 9	18
6-А, 7-А, 7-Б, 8-А, 8-Б, 9-Б,10	по 8	56
9-А	6	6
11, 12	по 2	4
		Всього – 163

Загальна кількість годин корекційно-розвиткових занять для учнів 1-4 класів складає 3290 годин/навчальний рік, з них:

- для учнів 1-их класів (два класи) – 1050 (630 і 420) годин/навчальний рік;
- для учнів 2-го класу (один клас) – 420 годин/навчальний рік;
- для учнів 3-іх класів (два класи) – 840 (по 420) годин/навчальний рік;
- для учнів 4-их класів (два класи) – 980 (560 і 420) годин/навчальний рік.

Загальна кількість годин корекційно-розвиткових занять для учнів 5-10-х класів складає 2730 годин/навчальний рік, з них:

- для учнів 5-го класу (один клас) – 315 годин/навчальний рік;
- для учнів 6-х класів (два класи) – 595 (280 і 315) годин/навчальний рік;
- для учнів 7-х класів (два класи) – 560 (по 280) годин/навчальний рік;
- для учнів 8-х класів (два класи) – 560 (по 280) годин/навчальний рік;
- для учнів 9-х класів (два класи) – 490 (210 і 280) годин/навчальний рік;
- для учнів 10-го класу (один клас) – 280 годин/навчальний рік;
- для учнів 10 класу (один клас) – 210 годин/навчальний рік.

Загальна кількість годин корекційно-розвиткових занять для учнів 11,12-го класів складає 140 годин/навчальний рік, з них:

- для учнів 11 класу (один клас) – 70 годин/навчальний рік;
- для учнів 12 класу (один клас) – 70 годин/навчальний рік.

Загальна кількість годин корекційно-розвиткових занять для учнів 1-12 класів складає всього 6160 годин/навчальний рік.

Сумарний обсяг навчального навантаження становить 25200 годин/навчальний рік.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у робочому навчальному плані Тернопільської спеціальної школи Тернопільської обласної ради на 2023/2024 навчальний рік (далі – навчальний план (додаток 1).

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття початкової, базової, повної загальної середньої освіти

Початкова освіта здобувається, як правило, з шести років. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року виповнилося сім років, повинні розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року. Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття початкової освіти з іншого віку.

Базова середня освіта здобувається після здобуття початкової освіти. Діти, які здобули початкову освіту на 1 вересня поточного навчального року, повинні розпочинати здобуття базової середньої освіти цього ж навчального року.

Здобувати профільну середню освіту можуть особи, які завершили здобуття базової середньої освіти.

Перелік освітніх галузей та навчальних предметів, через які вони реалізуються

Державний стандарт початкової освіти, за яким працюватимуть 1-4 класи, складається з освітніх галузей: «Мовно-літературна», «Математична», «Природнича», «Соціальна і здоров'язбережувальна», «Громадянська та історична», «Технологічна», «Інформатична», «Мистецька», «Фізкультурна», які реалізуються через навчальні предмети.

Освітні галузі	Реалізуються через навчальні предмети	Класи
Мовно-літературна	Українська мова та літературне читання Українська жестова мова Англійська мова	1-4
Математична	Математика	1-4
Природнича Соціальна і здоров'язбережувальна Громадянська та історична	Я досліджую світ	1-4
Технологічна	Трудове навчання	1-4
Інформатична	Інформатика	2-4
Мистецька	Образотворче мистецтво Музичне мистецтво	1-4
Фізкультурна	Фізична культура	1-4

Державний стандарт базової загальної середньої освіти, за яким працюватимуть 5,6-ті класи складається з освітніх галузей «Мовно-літературна», «Математична», «Природнича», «Соціальна і здоров'язбережувальна», «Громадянська та історична», «Технологічна», «Інформатична», «Мистецька», «Фізична культура», які реалізуються через навчальні предмети.

Освітні галузі	Реалізуються через навчальні предмети	Класи
Мовно-літературна	Українська мова Українська література Зарубіжна література Англійська мова Українська жестова мова	5,6 5,6 5,6 5,6 6-А
Математична	Математика	5,6
Природнича	Інтегрований курс «Пізнаємо природу» Географія	5,6 6
Соціальна і здоров'язбережувальна	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	5,6
Громадянська та історична	Вступ до історії України та громадянської освіти Історія України Всесвітня історія	5 6
Інформатична	Інформатика	5,6
Технологічна	Технології	5,6
Мистецька	Інтегрований курс «Мистецтво»	5,6
Фізична культура	Фізична культура	5,6

Державний стандарт базової загальної середньої освіти (5-10 класи), за якими працюватимуть 7-10-ті класи складається з освітніх галузей «Мови і літератури», «Суспільствознавство», «Естетична культура», «Математика», «Природознавство», «Мистецтво», «Естетична культура», «Технології», «Здоров'я і фізична культура», які реалізуються через навчальні предмети.

Освітні галузі	Реалізуються через навчальні предмети	Класи
Мови і літератури	Українська мова Українська література Українська жестова мова Англійська мова Зарубіжна література	7-10 7-10 8-А,9-А 7-10 7-10
Суспільствознавство	Історія України Всесвітня історія Основи правознавства	7-10 7-10 9-10
Математика	Алгебра Геометрія	7-10 7-10
Природознавство	Біологія Географія Фізика Хімія	7-10 7-10 7-10 7-10
Мистецтво	Музичне мистецтво Образотворче мистецтво Мистецтво	7 7 8-10
Технології	Трудове навчання Інформатика	7-10 7-10
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я Фізична культура	7-10 7-10

Державний стандарт повної загальної середньої освіти (11,12 класи) складається з освітніх галузей «Мови і літератури», «Суспільствознавство», «Громадянська освіта», «Естетична культура», «Математика», «Природознавство», «Технології», «Здоров'я і фізична культура», які реалізуються через навчальні предмети.

Освітні галузі	Реалізуються через навчальні предмети	Класи
Мови і літератури	Українська мова	11,12
	Українська література	11,12
	Зарубіжна література	11,12
	Англійська мова	11,12
Суспільствознавство	Історія України	11,12
	Всесвітня історія	11,12
	Громадянська освіта	11
Математика	Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	11,12
Природознавство	Біологія і екологія	11,12
	Географія	11,12
	Фізика і астрономія	11,12
	Хімія	11,12
Здоров'я і фізична культура	Фізична культура	11,12
	Захист України	11,12
Технології	Технології (вибірково-обов'язковий предмет)	11,12

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у навчальних програмах, обраних для викладання предметів інваріантної та варіативної складових робочого навчального плану.

Перелік навчальних програм для вивчення предметів інваріантної та варіативної складових робочого навчального плану у 2023/2024 навчальному році

Клас	Предмет	Навчальні програми	Кількість годин на тиждень
Початкова школа			
1-А	Українська мова та літературне читання (навчання грамоти, читання)	Типова навчальна програма для закладів загальної середньої освіти (1-4 клас), затверджена Колегією Міністерства освіти і науки 22 лютого 2018 року, розроблена під керівництвом О.Я. Савченко. Харків, 2018	7+1
	Математика		4
	Я досліджую світ		3
	Трудове навчання		1
	Образотворче мистецтво		1
	Музичне мистецтво		1
	Фізична культура		3
	Українська жестова мова		МОН України, Інститут спец. педагогіки НАПН України, Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх закладів для дітей глухих,

		для дітей зі зниженим слухом «Українська жестова мова». Укладач: Адамюк Н.Б. Київ, 2018.	
	КРР (Розвиток слухового сприймання та формування вимови)	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Розвиток слухо-зоро-тактильного сприймання мовлення та формування вимови», 1-4 класи. Укладачі: Федоренко О.Ф., Патлай Ю.М., 2018р	15
	Лікувальна фізкультура	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Лікувальна фізична культура» для підготовчих, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Укладачі: Форостян О.І., Шеремет Б.Г., Лещій Н.П., Малій В.М. Одеса, 2016	1
	КРР (Ритміка)	Програма з музично-ритмічних занять у школі для дітей зі зниженим слухом. Укладач: Ненчин О.Я. Тернопіль, 2009 «Навчальна програма з ритміки для підготовчих, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з порушенням слуху». ІСП НАПН України. Укладач: Вовченко О.А. Київ, 2018	1
1-Б	Українська мова та літературне читання (навчання грамоти, читання)	Типова навчальна програма для закладів загальної середньої освіти (1-4 клас), затверджена Колегією Міністерства освіти і науки 22 лютого 2018 року, розроблена під керівництвом О.Я. Савченко. Харків, 2018	7+1
	Англійська мова		2
	Математика		4
	Я досліджую світ		3
	Трудове навчання		1
	Образотворче мистецтво		1
	Музичне мистецтво		1
	Фізична культура		3
	КРР (Корекція мовлення)	Програма з корекційно-розвиткової роботи для підготовчих, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (корекція мовлення). Трофименко Л. І., Ільяна В. М., Пригода З. С., Грибань Г. В., Аркадьєва О. О. 2018р	5
	КРР (Корекція розвитку)	Програма з корекційно-розвиткової роботи для підготовчих, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із тяжкими порушеннями мовлення. Рібцун Ю.В., 2018р	3
	КРР (Логоритміка)	Програма з корекційно-розвиткової роботи для підготовчих, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями	2

		мовлення (логоритміка). Куравська Л. С., 2016р.	
	КРР (Лікувальна фізкультура)	Програма з корекційно-розвиткової роботи для підготовчих, 1-6 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Чепурний А. В., 2016р	2
2	Українська мова та літературне читання (навчання грамоти, читання)	Типова навчальна програма для закладів загальної середньої освіти (1-4 клас), затверджена Колегією Міністерства освіти і науки 22 лютого 2018 року, розроблена під керівництвом О.Я. Савченко. Харків, 2018	7+1
	Англійська мова		2
	Математика		4
	Я досліджую світ		3
	Трудове навчання		1
	Інформатика		
	Образотворче мистецтво		1
	Музичне мистецтво		1
	Фізична культура		3
	КРР (Корекція мовлення)	Програма з корекційно-розвиткової роботи для підготовчих, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (корекція мовлення). Трофименко Л. І., Ільяна В. М., Пригода З. С., Грибань Г. В., Аркадьєва О. О. 2018р	5
	КРР (Корекція розвитку)	Програма з корекційно-розвиткової роботи для підготовчих, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із тяжкими порушеннями мовлення. Рібцун Ю.В., 2018р	3
	КРР (Логоритміка)	Програма з корекційно-розвиткової роботи для підготовчих, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (логоритміка). Куравська Л. С., 2016р.	2
	КРР (Лікувальна фізкультура)	Програма з корекційно-розвиткової роботи для підготовчих, 1-6 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Чепурний А. В., 2016р	2
3-А	Українська мова та літературне читання (навчання грамоти, читання)		7+1
	Англійська мова		2

	Математика	Типова навчальна програма для закладів загальної середньої освіти (1-4 клас), затверджена Колегією Міністерства освіти і науки 22 лютого 2018 року, розроблена під керівництвом О.Я. Савченко. Харків, 2018	4
	Я досліджую світ		3
	Трудове навчання		1
	Інформатика		1
	Образотворче мистецтво		1
	Музичне мистецтво		1
	Фізична культура		3
	КРР (Корекція мовлення)	Програма з корекційно-розвиткової роботи для підготовчих, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (корекція мовлення). Трофименко Л. І., Ільяна В. М., Пригода З. С., Грибань Г. В., Аркадьєва О. О. 2018 р.	5
	КРР (Корекція розвитку)	Програма з корекційно-розвиткової роботи для підготовчих, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із тяжкими порушеннями мовлення. Рібцун Ю.В., 2018 р.	3
	КРР (Логоритміка)	Програма з корекційно-розвиткової роботи для підготовчих, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (логоритміка). Куравська Л. С., 2016 р.	2
	КРР (Лікувальна фізкультура)	Програма з корекційно-розвиткової роботи для підготовчих, 1-6 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Чепурний А. В., 2016р	2
3-Б	Українська мова та літературне читання (навчання грамоти, читання)	Типова навчальна програма для закладів загальної середньої освіти (1-4 клас), затверджена Колегією Міністерства освіти і науки 22 лютого 2018 року, розроблена під керівництвом О.Я. Савченко. Харків, 2018	7+1
	Англійська мова		2
	Математика		4
	Я досліджую світ		3
	Трудове навчання		1
	Інформатика		1
	Образотворче мистецтво		1
	Музичне мистецтво		1
	Фізична культура		3
	КРР (Корекція		Програма з корекційно-розвиткової роботи для підготовчих, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх

	мовлення)	навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (корекція мовлення). Трофименко Л. І., Льяна В. М., Пригода З. С., Грибань Г. В., Аркадьєва О. О. 2018р	
	КРР (Корекція розвитку)	Програма з корекційно-розвиткової роботи для підготовчих, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із тяжкими порушеннями мовлення. Рібцун Ю.В., 2018р	3
	КРР (Логоритміка)	Програма з корекційно-розвиткової роботи для підготовчих, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (логоритміка). Куравська Л. С., 2016р.	2
	КРР (Лікувальна фізкультура)	Програма з корекційно-розвиткової роботи для підготовчих, 1-6 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Чепурний А. В., 2016р	2
4-А	Українська мова та літературне читання (навчання грамоти, читання)		6+1
	Англійська мова	Типова навчальна програма для закладів загальної середньої освіти (1-4 клас), затверджена Колегією Міністерства освіти і науки 22 лютого 2018 року, розроблена під керівництвом О.Я. Савченко. Харків, 2018	2
	Математика		4
	Я досліджую світ		3
	Інформатика		1
	Образотворче мистецтво		1
	Музичне мистецтво		1
	Фізична культура		3
	Українська жестова мова		МОН України, Інститут спец. педагогіки НАПН України, Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх закладів для дітей глухих, для дітей зі зниженим слухом «Українська жестова мова». Укладач: Адамюк Н.Б. Київ, 2018.
	Предметно-практичне навчання	МОН України, Інститут спец. педагогіки НАПН України, Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх закладів для дітей глухих «Предметно-практичне навчання. Трудове навчання». Укладач: Шевченко В.М. Київ, 2014.	1
КРР (Розвиток слухо-зоро-тактильного сприймання та формування вимови)	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Розвиток слухо-зоро-тактильного сприймання мовлення та формування вимови», 1-4 класи. Укладачі: Федоренко О.Ф., Патлай Ю.М., 2018 р.	14	

	Лікувальна фізкультура	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Лікувальна фізична культура» для підготовчих, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Укладачі: Форостян О.І., Шеремет Б.Г., Лещій Н.П., Малій В.М. Одеса, 2016	1
	КРР (Ритміка)	Програма з музично-ритмічних занять у школі для дітей зі зниженим слухом. Укладач: Ненчин О.Я. Тернопіль, 2009 «Навчальна програма з ритміки для підготовчих, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з порушенням слуху». ІСП НАПН України. Укладач: Вовченко О.А. Київ, 2018	1
4-Б	Українська мова та літературне читання (навчання грамоти, читання)	Типова навчальна програма для закладів загальної середньої освіти (1-4 клас), затверджена Колегією Міністерства освіти і науки 22 лютого 2018 року, розроблена під керівництвом О.Я. Савченко. Харків, 2018	7+1
	Англійська мова		2
	Математика		4
	Я досліджую світ		3
	Трудове навчання		1
	Інформатика		1
	Образотворче мистецтво		1
	Музичне мистецтво		1
	Фізична культура		3
	КРР (Корекція мовлення)		Програми з корекційно-розвиткової роботи (корекція мовлення) для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з важкими порушеннями мовлення. Укладач: Трофименко Л.І. (підготовчий, 1-4 класи). Київ, 2016
КРР (Корекція розвитку)	Програма з корекційно-розвиткової роботи для підготовчих, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із важкими порушеннями мовлення. Рібцун Ю.В., 2018 р.	3	
КРР (Логоритміка)	Програма з корекційно-розвиткової роботи для підготовчих, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з важкими порушеннями мовлення (логоритміка). Куравська Л. С., 2016 р.	2	
КРР (Лікувальна фізкультура)	Програма з корекційно-розвиткової роботи для підготовчих, 1-6 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з важкими порушеннями мовлення. Чепурний А. В., 2016 р.	2	
Основна школа			
5	Українська мова	«Українська мова.5 класи» для закладів загальної середньої освіти. Голуб Н.Б. Горошкіна О.М. (наказ МОН від 12.07.2021 №795)	4

Українська література	«Українська література. 5 класи» Яценко Т.О., Качан Т.Б., Кизилова В.В., Пахаренко В.І., Дячок С.О., Овдійчук Л.М., Слижук О.А., Макаренко В.М., Тригуб І.А. (наказ МОН від 12.07.2021 №795)	2
Зарубіжна література	«Зарубіжна література. 5 класи» для закладів загальної середньої освіти. Ніколенко О.М., Ісаєва О.О., Клименко Ж.В., Мацевко-Бекерська Л.В., Юлдашева Л.П., Рудніцька Н.П., Турянця В. Г., Тіхоненко С.О., Вітко М.І., Джангобекова Т.А. (наказ МОН від 12.07.2021 №795)	1,5
Англійська мова	Іноземна мова. 5-6 класи. Редько В.Г., Шаленко О.П., Сотникова С.І., Коваленко О.Я., Коропецька І.Б., Якоб О.М., Самойлюкевич І.В., Добра О. М., Кіор Т.М. (за типовою освітньою програмою затвердженою наказом МОН 19.02.2021 за №235)	4
Математика	Математика 5,6 клас. (автори Бурда М.І., Васильєва Д.В., підручник Григорій Бевз, Валентина Бевз, Дарина Васильєва, Наталія Владімірова) (наказ МОН від 12.07.2021 №795)	5
Інтегрований курс «Пізнаємо природу»	Навчальна програма «Пізнаємо природу» 5-6 класи (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (наказ МОНУ від 12.07.2021р №795). Укладачі: Біда Д.Д., Гільберт Т.Г., Колісник Я.І.	2
Інтегрова-ний курс «Здоров'я, безпека та добробут»	Здоров'я, безпека та добробут. 5 класи (інтегрований курс). Воронцова Т.В., Пономаренко В.С., Лаврентьєва І.В., Хомич О.Л. (наказ МОН України від 12.07.2021 №795)	1
Вступ до історії України та громадянської освіти	Вступ до історії України та громадянської освіти 5 клас. (автор Бурлака О.В., Власова Н.С., Желіба О.В., Майорський В.В., Піскарьова І.О., Щупак І.Я.)	1
Інформатика	«Інформатика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Пасічник О.В., Чернікова Л.А.) Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 №795	1
Технології	«Технології. 5 класи» для закладів загальної середньої освіти. Ходзицька І. Ю, Горобець.О. В, Медвідь О. Ю., Пасічна Т. С., Приходько Ю. М. (дівчата), А.Терещук, О.Абрамова та ін. (хлопці) (наказ МОН від 12.07.2021 №795)	1,5+0,5
Інтегрований курс «Мистецтво»	«Мистецтво. 5 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти. Івасюк О.М., Комаровська Г.О., Кізілова Г.О., Любова О.В., Шулько О.А. Київ, 2021.	1,5
Фізкультура	Типова освітня програма для 5 класів НУШ розроблена під керівництвом Педан О.С., Коломоєць Г.А., Боляк А.А., 2021	3
КРР (Корекція мовлення)	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Корекція мовлення» для 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення.. Укладачі: Трофименко Л. І., Ільяна В.М., Пригода З.С., Грибань Г.В., Аркадьєва О.О. Київ, 2016	6
КРР (Логоритміка)	Програма з корекційно-розвиткової роботи для 5-10 кл. спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (логоритміка). Трофименко Л.І., 2017р	1
КРР	Програма з корекційно-розвиткової роботи для підготовчих,	1

	(Лікувальна фізкультура)	1-6 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (ЛФК). Чепурний А. В. 2016р	
	КРР (Ритміка)	Програма з музично-ритмічних занять у школі для дітей зі зниженим слухом. Укладач: Ненчин О.Я. Тернопіль, 2009 «Навчальна програма з ритміки для підготовчих, 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з порушенням слуху». ІСП НАПН України. Укладач: Вовченко О.А. Київ, 2016	1
6-А	Українська мова	«Українська мова. 5 класи» для закладів загальної середньої освіти. Голуб Н.Б. Горошкіна О.М. (наказ МОН від 12.07.2021 №795)	4
	Українська літератури	«Українська література. 5 класи» Яценко Т.О., Качан Т.Б., Кизилова В.В., Пахаренко В.І., Дячок С.О., Овдійчук Л.М., Слижук О.А., Макаренко В.М., Тригуб І.А. (наказ МОН від 12.07 2021 №795)	2
	Зарубіжна література	«Зарубіжна література. 5 класи» для закладів загальної середньої освіти. Ніколенко О.М., Ісаєва О.О., Клименко Ж.В., Мацевко-Бекерська Л.В., Юлдашева Л.П., Рудніцька Н.П., Турянця В. Г., Тихоненко С.О., Вітко М.І., Джангобекова Т.А. (наказ МОН від 12.07 2021 №795)	1,5
	Англійська мова	Іноземна мова.5-6 класи. Редько В.Г., Шаленко О.П., Сотникова С.І., Коваленко О.Я., Коропецька І.Б., Якоб О.М., Самойлюкевич І.В., Добра О. М., Кіур Т.М. (за типовою освітньою програмою затвердженою наказом МОН 19.02.2021 за №235)	3
	Українська жестова мова	Модельна навчальна програма «Українська жестова мова» для 5-6 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушенням слуху (для осіб зі зниженим слухом). Біланов О.А., Іващенко Л.Д., 2022	1
	Математика	Математика 5-6 класи. (автори Бурда М.І., Васильєва Д.В., підручник Григорій Бевз, Валентина Бевз, Дарина Васильєва, Наталія Владімірова). (наказ МОН від 12.07 2021 №795)	5
	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»	Навчальна програма «Пізнаємо природу» 5-6 класи (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (наказ МОНУ від 12.07.2021р №795). Укладачі: Біда Д.Д., Гільберт Т.Г., Колісник Я.І.	2
	Географія	Модельна навчальна програма «Географія 6-9 класи» для закладів загальної середньої освіти. Автори: Запотоцький С.П., Карпюк Г.І., Гладковський Р.В. та ін. , 2022	1
	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	Здоров'я, безпека та добробут. 6 класи (інтегрований курс). Воронцова Т.В., Пономаренко В.С., Лаврентьєва І.В., Хомич О.Л. (наказ МОН України від 12.07.2021 №795)	1
	Історія України Всесвітня історія	Історія України. Всесвітня історія. 6 клас.(Піскарьова І.О., Бурлака О.В., Майорський В.В.)	2
Інформатика	«Інформатика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Пасічник О.В., Чернікова Л.А.) Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 №795	1	

	Технології	«Технології. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти. Ходзицька І. Ю, Горобець О. В, Медвідь О. Ю., Пасічна Т. С., Приходько Ю. М. (дівчата) «Технології. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти. Терещук А.І., Абрамова О.В. (хлопці) Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 №795	1,5+0,5
	Інтегрований курс «Мистецтво»	«Мистецтво. 6 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти. Івасюк О.М., Комаровська Г.О., Кізілова Г.О., Любова О.В., Шулько О.А. Київ, 2021.	1,5
	Фізична культура	Типова освітня програма для 6 класів НУШ розроблена під керівництвом Педан О.С., Коломоець Г.А., Боляк А.А., 2021	3
	КРР (Розвиток слухового сприймання та формування вимови)	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Розвиток слухового сприймання та формування вимови» для 5 класу спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями слуху (для дітей зі зниженим слухом). Укладач: Федоренко О.Ф., 2022р	6
	Лікувальна фізкультура	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Лікувальна фізична культура» для 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Форостян О.І., 2022р.	1
	КРР (Ритміка)	Програма з музично-ритмічних занять у школі для дітей зі зниженим слухом. Укладач: Ненчин О.Я. Тернопіль, 2009 «Навчальна програма з ритміки для підготовчих, 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з порушенням слуху». ІСП НАПН України. Укладач: Вовченко О.А. Київ, 2016	1
6-Б	Українська мова	«Українська мова. 5 класи» для закладів загальної середньої освіти. Голуб Н.Б. Горошкіна О.М. (наказ МОН від 12.07.2021 №795)	4
	Українська література	«Українська література. 5 класи» Яценко Т.О., Качан Т.Б., Кизилова В.В., Пахаренко В.І., Дячок С.О., Овдійчук Л.М., Слижук О.А., Макаренко В.М., Тригуб І.А. (наказ МОН від 12.07 2021 №795)	2
	Зарубіжна література	«Зарубіжна література. 5 класи» для закладів загальної середньої освіти. Ніколенко О.М., Ісаєва О.О., Клименко Ж.В., Мацевко-Бекерська Л.В., Юлдашева Л.П., Рудницька Н.П., Туряниця В. Г., Тіхоненко С.О., Вітко М.І., Джангобекова Т.А. (наказ МОН від 12.07 2021 №795)	1,5
	Англійська мова	Іноземна мова.5-6 класи. Редько В.Г., Шаленко О.П., Сотникова С.І., Коваленко О.Я., Коропецька І.Б., Якоб О.М., Самойлюкевич І.В., Добра О. М., Кіур Т.М. (за типовою освітньою програмою затвердженою наказом МОН 19.02.2021 за №235)	4
	Математика	Математика 5,6 клас. (автори Бурда М.І., Васильєва Д.В., підручник Григорій Бевз, Валентина Бевз, Дарина Васильєва, Наталія Владімірова). (наказ МОН від 12.07 2021 №795)	5
	Інтегрований курс «Пізнаємо	Навчальна програма «Пізнаємо природу» 5-6 класи (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (наказ МОНУ від 12.07.2021р №795). Укладачі: Біда Д.Д.,	2

	природу»	Гільберт Т.Г., Колісник Я.І.	
	Географія	Модельна навчальна програма «Географія 6-9 класи» для закладів загальної середньої освіти. Автори: Запотоцький С.П., Карпюк Г.І., Гладковський Р.В. та ін. , 2022	1
	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	Здоров'я, безпека та добробут. 6 класи (інтегрований курс). Воронцова Т.В., Пономаренко В.С., Лаврентьєва І.В., Хомич О.Л. (наказ МОН України від 12.07.2021 №795)	1
	Історія України Всесвітня історія	Історія України. Всесвітня історія. 6 клас.(Піскарьова І.О., Бурлака О.В., Майорський В.В.)	2
	Інформатика	«Інформатика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Пасічник О.В., Чернікова Л.А.) Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 №795	1
	Технології	«Технології. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти. Ходзицька І. Ю, Горобець.О. В, Медвідь О. Ю., Пасічна Т. С., Приходько Ю. М. (дівчата) «Технології. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти. Терещук А.І., Абрамова О.В. (хлопці) Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 №795	1,5+0,5
	Інтегрований курс «Мистецтво»	«Мистецтво. 6 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти. Івасюк О.М., Комаровська Г.О., Кізілова Г.О., Любова О.В., Шулько О.А. Київ, 2021.	1,5
	Фізкультура	Типова освітня програма для 6 класів НУШ розроблена під керівництвом Педан О.С., Коломоєць Г.А., Боляк А.А., 2021	3
	КРЗ (Корекція мовлення)	Програма з корекційно-розвиткової роботи для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. «Корекція мовлення». Укладачі: Трофименко Л. І., Ільяна В.М., Пригода З.С., Грибань Г.В., Аркадьєва О.О. Київ, 2016	6
	КРЗ (Логоритміка)	Програма з корекційно-розвиткової роботи для 5-10 кл. спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (логоритміка). Трофименко Л.І., 2017р	1
	КРЗ (Лікувальна фізкультура)	Програма з корекційно-розвиткової роботи для підготовчих, 1-6 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (ЛФК). Чепурний А. В., 2016р	1
	КРР (Ритміка)	Програма з музично-ритмічних занять у школі для дітей зі зниженим слухом. Укладач: Ненчин О.Я. Тернопіль, 2009 «Навчальна програма з ритміки для підготовчих, 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з порушенням слуху». ІСП НАПН України. Укладач: Вовченко О.А. Київ, 2016	1
7-А 7-Б	Українська мова	Українська мова 6 клас. Програма для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Укладач: Трофименко Л.І. Київ, 2015	4
	Українська	Українська література 6 клас. Програма для 5-9 (10) класів	2

література	спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Укладач: Бартенева Л.І. Київ, 2015	
Англійська мова	Навчальні програми для 5-9 (10) класів для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Укладач: Данілавічуте Е.А. Київ, 2014	3
Зарубіжна література	Навчальні програми для 5-9 (10) класів для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Укладач: Пригода С.З. Київ, 2015	1+1
Історія України	Історія України. Рібцун Ю.В. 2015р.	1
Всесвітня історія	Всесвітня історія. Рібцун Ю.В. 2015р.	1
Алгебра	Програма для загальноосвітньої школи для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (математика, 6,7 класи). Інститут спеціальної педагогіки. Укладач: Ільяна В.М. Київ, 2015	2
Геометрія	Програма для загальноосвітньої школи для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (математика, 6,7 класи). Інститут спеціальної педагогіки. Укладач: Ільяна В.М. Київ, 2015	2
Біологія	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Біологія 6-7 класи. Укладач: Пригода З.С. Київ, 2015	2
Географія	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Географія 6-7 класи. Укладачі: Сучако Г.В., Ганув О.В. Київ, 2015	1
Фізика	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Укладач: Івашко О.А. Київ, 2015	2
Хімія	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Хімія, 7 клас. Укладач: Алісеєнко І.Л, Київ-2015	1
Музичне мистецтво	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Музичне мистецтво. Укладач: Шеремет М.К., Тищенко В.В., Тарасун В.В. Київ, 2016	1
Образотворче мистецтво	Навчальні програми для спеціальних загальноосвітніх закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення 6-7 класи. -Київ-2015р.-Укладач Рібцун Ю.В.	1
Трудове навчання	Навчальні програми для спеціальних загальноосвітніх закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення Київ-2015.- Укладач: Івашко О.А.	1
Інформатика	Навчальні програми для 6-7 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Укладач: Черкас О.О. Київ, 2015р.	1
Основи здоров'я	МОН України Інститут спеціальної педагогіки НАПН України. Навчальні програми для 5-9(10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжким порушенням мовлення. Київ, 2015 р. Укладач: Пригода З.С.	1
Фізична культура	Програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями	2

		мовлення. Фізична культура. 7 клас. Укладач: Шеремет Б.Г. Київ, 2015	
	КРЗ (Корекція мовлення)	Програма з корекційно-розвиткової роботи для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. «Корекція мовлення». Укладачі: Трофименко Л. І., Ільяна В.М., Пригода З.С., Грибань Г.В., Аркадьєва О.О. Київ, 2016	5
	КРЗ (Логоритміка)	Програма з корекційно-розвиткової роботи для 5-10 кл. спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (логоритміка). Трофименко Л.І., 2017р	1
	КРЗ (Лікувальна фізкультура)	Програма з лікувальної фізичної культури для спеціальних загальноосвітніх шкіл-інтернатів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (підготовчий, 1-6 класи). Укладач: Чепурний В.А. Київ, 2016	1
	КРЗ (Ритміка)	Програма з музично-ритмічних занять у школі для дітей зі зниженим слухом. Укладач : Ненчин О.Я. Тернопіль, 2009 Програма з корекційно-розвиткової роботи «Ритміка» для 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Укладач: Вовченко О.А. Київ, 2016	1
8-А	Українська мова	Програми для 5-9 (10) класів для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Укладач: Жук В.В. Київ, 2016	3
	Українська література	Програми для 5-9 (10) класів для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Укладач: Беспалько Т.Д. Київ, 2016	2+1
	Українська жестова мова	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей; дітей зі зниженим слухом. Українська жестова мова 8-10 класи. Укладач: Адамюк Н.Б. Київ, 2015	1
	Англійська мова	Навчальні програми для 5-9(10) класів для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Укладач: Хаджи А.Ю. Київ, 2016	2
	Зарубіжна література	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Зарубіжна література. Укладач: Беспалько Т.Д. Київ, 2016	1+1
	Історія України	Історія України. Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Укладач: Литвинова В.В. Київ., 2016	1
	Всесвітня історія	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Укладач: Харчук Т.І. Всесвітня історія. Київ., 2016	1
	Алгебра	Навчальні програми 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Укладач: Комінарець Л.О., Київ - 2015	2
	Геометрія	Навчальні програми 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Укладач: Комінарець Л.О., Київ - 2015	2

	Біологія	Навчальні програми 5-9(10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Біологія 8-10 класи. Укладач: Ткачук О. Д., Київ - 2016	2
	Географія	Навчальні програми 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Географія 8-10 класи. Укладач: Таранченко О.М. Київ, 2016	2
	Фізика	Навчальні програми 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Укладач: Бондаренко О.В. Київ, 2016	2
	Хімія	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Хімія 8-10 класи. Укладач: Гальчин Ольга Вікторівна, Київ - 2016	2
	Мистецтво	Навчальні програми для 5-9(10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом.- Київ - 2016.- Укладач: Михайлова Г.О.	1
	Трудове навчання	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Укладач: Шевченко В.М., Київ, 2016	2
	Інформатика	Навчальна програма для 5-9(10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Укладач: Кострікіна Г.В. Київ, 2016р.	1
	Основи здоров'я	МОіН України Інститут спеціальної педагогіки НАПН України. Навчальна програма для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ, 2015 Укладач: Шевченко В.М.	1
	Фізична культура	Програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом Фізична культура. 8 клас. Укладач: Шеремет Б.Г. Київ, 2015	2
	КРЗ (РСС та ФВ)	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Розвиток слухового сприймання та формування вимови» для 6-10 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями слуху (для дітей зі зниженим слухом). Укладач: Федоренко О.Ф., 2022р	6
	КРЗ (Лікувальна фізкультура)	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Лікувальна фізична культура для 5-10 класів для спеціальних загальноосвітніх закладів для дітей зі зниженим слухом». 8 клас. Укладач Форостян О.І. Одеса, 2022.	1
	КРЗ (Ритміка)	Програма з музично-ритмічних занять у школі для дітей зі зниженим слухом. Укладач : Ненчин О.Я. Тернопіль, 2009 Програма з корекційно-розвиткової роботи «Ритміка» для 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Укладач: Вовченко О.А. Київ, 2016	1
8-Б	Українська мова	Згідно з навчальною програмою: Українська мова 6-7 класи. Програма для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Укладач: Трофименко Л.І. Київ, 2016	4

Українська література	Згідно з навчальною програмою: Українська література 6-7 класи. Програма для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Укладач: Бартенева Л.І. Київ, 2016	2
Англійська мова	Програма для 5-9(10) класів спеціальних загальноосвітніх закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Укладач: Данілавічюте Е.А. Київ, 2014	3
Зарубіжна література	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Світова література. Упорядник: Пригода З.С. Київ, 2016	1+1
Історія України	Навчальна програма «Історія України» для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Укладач: Грабко О.М. Київ, 2016	1
Всесвітня історія	Навчальна програма «Всесвітня історія» для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Укладач: Грабко О.М. Київ, 2015	1
Алгебра	Програма для загальноосвітньої школи для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (математика, 6,7 класи). Укладач: Ільяна В.М. Київ, 2016	2
Геометрія	Програма для загальноосвітньої школи для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (математика, 6,7 класи). Укладач: Ільяна В.М. Київ, 2016	2
Біологія	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Біологія 8-10 класи. Укладач: Пригода З.С. Київ, 2016	2
Географія	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Географія 8-10 класи. Укладачі: Ганув О.В. Київ, 2016	2
Фізика	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Укладач: Івашко О.А. Київ, 2015	2
Хімія	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжким порушенням мовлення. Хімія 8-10 класи. Укладач: Чепурна Г.П., Київ - 2016	2
Мистецтво	Навчальні програми для спеціальних загальноосвітніх закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення 8-10 класи.-Київ-2016.-Укладач: Рібцун Ю.В.	1
Трудове навчання	Навчальні програми для 5-9(10) класів спеціальних загальноосвітніх закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Трудове навчання 8-10 класи. Укладач: Івашко О.А., Київ, 2016	1+1
Інформатика	Програма для 5-9 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Укладач: О.О. Черкас. Київ, 2015	1
Основи здоров'я	МОіН України Інститут спеціальної педагогіки НАПН України. Навчальна програма для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжким порушенням мовлення. Київ, 2015 р. Укладач: Пригода З.С.	1
Фізична культура	Програма «Фізична культура 8 клас. Програма для 5-9(10) класів спеціальних загальноосвітніх закладів для дітей з	2

		тяжкими порушеннями мовлення. Укладач: Трофименко Л.І. та ін. Одеса, 2015	
	КРЗ (Корекція мовлення)	Програма з корекційно-розвиткової роботи для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. «Корекція мовлення». Укладачі: Трофименко Л. І., Ільяна В.М., Пригода З.С., Грибань Г.В., Аркадєва О.О. Київ, 2016	5
	КРЗ (Логоритміка)	Програма з корекційно-розвиткової роботи для 5-10 кл. спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (логоритміка). Трофименко Л.І., 2017р	1
	КРЗ (Лікувальна фізкультура)	Програма з лікувальної фізичної культури для спеціальних загальноосвітніх шкіл-інтернатів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Укладач: Чепурний В.А. Київ, 2016	1
	КРЗ (Ритміка)	Програма з музично-ритмічних занять у школі для дітей зі зниженим слухом. Укладач : Ненчин О.Я. Тернопіль, 2009 Програма з корекційно-розвиткової роботи «Ритміка» для 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Укладач: Вовченко О.А. Київ, 2016	1
9-А	Українська мова	Програми для 5-9 (10) класів для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Укладач: Жук В.В. Київ, 2016	3
	Українська література	Програми для 5-9 (10) класів для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Укладач: Беспалько Т.Д. Київ, 2016	2+1
	Українська жестова мова	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей; дітей зі зниженим слухом. Українська жестова мова 8-10 класи. Укладач: Адамюк Н.Б. Київ, 2015	1
	Англійська мова	Навчальні програми для 5-9(10) класів для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Укладач: Хаджи А.Ю. Київ, 2016	2
	Зарубіжна література	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Зарубіжна література. Укладач: Беспалько Т.Д. Київ, 2016	1+1
	Історія України	Історія України. Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Укладач: Литвинова В.В. Київ., 2016	1
	Всесвітня історія	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Укладач: Харчук Т.І. Всесвітня історія. Київ., 2016	1
	Основи правознавства	Правознавство. Практичний курс. Навчальні програми для 5-9(10) класів спеціальних загальноосвітніх закладів для дітей зі зниженим слухом. Укладач: Фролова Т.М. – К.:МОН України. Інститут спеціальної педагогіки НАПН України, 2016	1
	Алгебра	Навчальні програми 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Укладач: Комінарець Л.О., Київ - 2015	2
	Геометрія	Навчальні програми 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим	2

		слухом. Укладач: Комінарець Л.О., Київ - 2015	
	Біологія	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Біологія 8-10 класи. Укладач: Ткачук Оксана Дмитрівна, Київ - 2016	2
	Географія	Навчальні програми 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Географія 8-10 класи. Укладач: Таранченко О.М. Київ, 2016	2
	Фізика	Навчальні програми 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Укладач: Бондаренко О.В. Київ, 2016	2
	Хімія	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Хімія 8-10 класи. Укладач: Гальчин Ольга Вікторівна, Київ - 2016	2
	Мистецтво	Навчальні програми для 5-9(10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом.-Київ-2016.-Укладач: Михайлова Г.О	1
	Трудове навчання	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Трудове навчання 8-10 класи. Укладач: Шевченко В.М., Київ, 2016	2
	Інформатика	Навчальна програма для 5-9(10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Укладач: Кострікіна Г.В. Київ, 2016 р.	1
	Основи здоров'я	МОіН України Інститут спеціальної педагогіки НАПН України. Навчальна програма для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ, 2015 Укладач: Шевченко В.М.	1
	Фізична культура	Програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Фізична культура. 9 клас. Укладач: Шеремет Б.Г. Київ, 2014	2
	КРЗ (РСС та ФВ)	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Розвиток слухового сприймання та формування вимови» для 6-10 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями слуху (для дітей зі зниженим слухом). Укладач: Федоренко О.Ф., 2022р	4
	КРЗ (Лікувальна фізкультура)	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Лікувальна фізична культура для 5-10 класів для спеціальних загальноосвітніх закладів для дітей зі зниженим слухом». Укладач Форостян О.І. Одеса, 2016.	1
	КРЗ (Ритміка)	Програма з музично-ритмічних занять у школі для дітей зі зниженим слухом. Укладач : Ненчин О.Я. Тернопіль, 2009 Програма з корекційно-розвиткової роботи «Ритміка» для 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Укладач: Вовченко О.А. Київ, 2016	1
9-Б	Українська мова	Навчальні програми для 5-9 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Укладач: Жук В.В. Київ, 2016	4

Українська література	Навчальні програма для 5-9 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Укладач: Беспалько Т.Д. Київ, 2016	2
Англійська мова	Програма для 5-9(10) класів спеціальних загальноосвітніх закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Укладач: Данілавічюте Е.А. Київ, 2014	3
Зарубіжна література	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Упорядник: Пригода З.С. Київ, 2016	1
Історія України	Навчальна програма для 8-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Історія України. Всесвітня історія. Укладач: Грабко О.М. Київ, 2016	1
Всесвітня історія	Навчальна програма для 8-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Історія України. Всесвітня історія. Укладач: Грабко О.М. Київ, 2016	1
Основи правознавства	Правознавство. Навчальні програми для 8-10 класів спеціальних загальноосвітніх закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Укладач: Грабко О.М. – К.:МОН України, Інститут спеціальної педагогіки НАПН України, 2016р	1
Алгебра	Програма для загальноосвітньої школи для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Інститут спеціальної педагогіки. Укладач: Ільяна В.М. Київ, 2016	2
Геометрія	Програма для загальноосвітньої школи для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Інститут спеціальної педагогіки. Укладач: Ільяна В.М. Київ, 2016	2
Біологія	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжким порушенням мовлення. Хімія 8-10 класи. Укладач: Пригода З.С., Київ - 2016	2
Географія	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Укладачі: Ганув О.В. Київ, 2016	2
Фізика	Навчальна програма спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Укладач: Івашко О.А., Київ, 2016	2
Хімія	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжким порушенням мовлення. Хімія 8-10 класи. Укладач: Чепурна Г.П., Київ - 2016	2
Мистецтво	Навчальні програми для спеціальних загальноосвітніх закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення 8-10 класи. -Київ-2016. -Укладач Рібцун Ю.В.	1
Трудове навчання	Програми для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. 8-10 класи. Укладач: Івашко О.А., Явиця М.М. Київ, 2016	1+1
Інформатика	Програма для 8-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Укладач: Кострікіна Г.В. Київ, 2016	1
Основи	МОіН України Інститут спеціальної педагогіки НАПН України.	1

	здоров'я	Навчальна програма для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжким порушенням мовлення. Київ, 2016 р. Укладач: Пригода З.С.	
	Фізична культура	Програма «Фізична культура 9 клас. Програма для 5-9(10) класів спеціальних загальноосвітніх закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Укладачі: Трофименко Л.І.та ін. 2015	2
	КРЗ (Корекція мовлення)	Програма з корекційно-розвиткової роботи для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. «Корекція мовлення». Укладачі: Трофименко Л. І., Ільяна В.М., Пригода З.С., Грибань Г.В., Аркадьєва О.О. Київ, 2016	5
	КРЗ (Логоритміка)	Програма з корекційно-розвиткової роботи для 5-10 кл. спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (логоритміка). Трофименко Л.І., 2017р	1
	КРЗ (Лікувальна фізкультура)	Програма з лікувальної фізичної культури для спеціальних загальноосвітніх шкіл-інтернатів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Укладач: Чепурний В.А. Київ, 2016	1
	КРЗ (Ритміка)	Програма з музично-ритмічних занять у школі для дітей зі зниженим слухом. Укладач : Ненчин О.Я. Тернопіль, 2009 Програма з корекційно-розвиткової роботи «Ритміка» для 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Укладач: Вовченко О.А. Київ, 2016	1
10	Українська мова	Українська мова для загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (8-10 класи). Київ, 2016	4
	Українська література	Навчальні програма для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Українська література 8-10 класи. Укладач: Бартенева Л.І. Київ, 2016	2
	Англійська мова	Програма для 5-9(10) класів спеціальних загальноосвітніх закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Укладач: Данілавичюте Е.А. Київ, 2014	3
	Зарубіжна література	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Упорядник: Пригода З.С. Київ, 2016	1
	Історія України	Навчальна програма для 8-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Історія України. Всесвітня історія. Укладач: Грабко О.М. Київ, 2016	1
	Всесвітня історія	Навчальна програма для 8-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Історія України. Всесвітня історія. Укладач: Грабко О.М. Київ, 2016	1
	Основи правознавства	Правознавство. Навчальні програми для 8-10 класів спеціальних загальноосвітніх закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Укладач: Грабко О.М. – К.:МОН України, Інститут спеціальної педагогіки НАПН України, 2016р	1
	Алгебра	Програма для загальноосвітньої школи для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Укладач: Ільяна В.М. Київ, 2016	2
	Геометрія	Програма для загальноосвітньої школи для дітей з тяжкими	2

		порушеннями мовлення. Укладач: Ільяна В.М. Київ, 2016	
	Біологія	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжким порушенням мовлення. Хімія 8-10 класи. Укладач: Пригода З.С., Київ - 2016	2
	Географія	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Укладачі: Ганув О.В. Київ, 2016	1
	Фізика	Навчальна програма спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Укладач: Івашко О.А., Київ, 2016	2
	Хімія	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжким порушенням мовлення. Хімія 8-10 класи. Укладач: Чепурна Г.П., Київ - 2016	2
	Мистецтво	Навчальні програми для спеціальних загальноосвітніх закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення 8-10 класи.-Київ-2016.-Укладач Рібцун Ю.В.	1
	Трудове навчання	Програми для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. 8-10 класи. Укладач: Івашко О.А., Явиця М.М. Київ, 2016	1+1
	Інформатика	Програма для 8-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Укладач: Кострікіна Г.В. Київ, 2016	2
	Основи здоров'я	МОіН України Інститут спеціальної педагогіки НАПН України. Навчальна програма для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжким порушенням мовлення. Київ, 2016 р. Укладач: Пригода З.С.	1
	Фізична культура	Програма «Фізична культура 10 клас. Програма для 5-9(10) класів спеціальних загальноосвітніх закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Укладач: Трофименко Л.І., 2015	2
	КРЗ (Корекція мовлення)	Програма з корекційно-розвиткової роботи для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. «Корекція мовлення». Укладачі: Трофименко Л. І., Ільяна В.М., Пригода З.С., Грибань Г.В., Аркадьєва О.О. Київ, 2016	5
	КРЗ (Логоритміка)	Програма з корекційно-розвиткової роботи для 5-10 кл. спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (логоритміка). Трофименко Л.І., 2017р	1
	КРЗ (Лікувальна фізкультура)	Програма з лікувальної фізичної культури для спеціальних загальноосвітніх шкіл-інтернатів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Укладач: Чепурний В.А. Київ, 2016	1
	КРЗ (Ритміка)	Програма з музично-ритмічних занять у школі для дітей зі зниженим слухом. Укладач : Ненчин О.Я. Тернопіль, 2009 Програма з корекційно-розвиткової роботи «Ритміка» для 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Укладач: Вовченко О.А. Київ, 2016	1
11	Українська мова	Навчальні програми для учнів закладів загальної середньої освіти. Українська мова 10-11 класи. Рівень стандарту. (Затверджено Міністерством освіти і науки України, наказ	2+?

	МОН України від 23.10.2017 № 1407)	
Українська література	Навчальні програми для учнів закладів загальної середньої освіти. Українська література 10-11 класи. Профільний рівень. (Затверджено Міністерством освіти і науки України, наказ МОН України від 23.10.2017 № 1407)	2+?
Зарубіжна література	Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Зарубіжна література. 10 – 11 класи. Рівень стандарту. Затверджено та надано гриф. «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України». (наказ Міністерства освіти і науки України від 03 серпня 2022 року № 698)	1
Англійська мова	Англійська мова 10-11 класи для загальноосвітніх навчальних закладів. Міністерство освіти і науки України. Київ, наказ № 408 від 20.04.2018р.	2
Історія України	Навчальні програми для учнів закладів загальної середньої освіти III ступеня. Історія України. Всесвітня історія 10-11 класи (рівень стандарту) «Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН України від 03.08.2022 № 698)	1
Всесвітня історія	Навчальні програми для учнів закладів загальної середньої освіти III ступеня. Історія України. Всесвітня історія 10-11 класи (рівень стандарту) «Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН України від 03.08.2022 № 698)	1
Громадянська освіта	Громадянська освіта (інтегрований курс). 10 клас. Навчальна програма для дітей загальної середньої освіти. Рекомендовано МОН України (наказ МОН України від 03.08.2022р. №698)	1
Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	Навчальні програми для учнів закладів загальної середньої освіти III ступеня. Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія) 10-11 класи (рівень стандарту). «Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН України від 23.10.2017 № 1407).	3
Біологія і екологія	Затверджено Міністерством освіти і науки України (наказ № 1407 від 23.10.2017 р.). БІОЛОГІЯ ТА ЕКОЛОГІЯ 10-11 класи (рівень стандарту). Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Укладачі: Дубовик О.А. (голова робочої групи), Бобкова О.С.	2
Географія	Навчальні програми для учнів закладів загальної середньої освіти III ступеня. Географія 10-11 класи (рівень стандарту). «Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН України від 23.10.2017 № 1407)	1,5+?
Фізика	Навчальні програми для учнів закладів загальної середньої освіти III ступеня. Фізика та астрономія 10-11 класи (рівень стандарту). «Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН України від 23.10.2017 № 1407).	3+?
Хімія	Затверджено Міністерством освіти і науки України (наказ № 1407 від 23.10.2017 р.). Хімія 10-11 класи (рівень стандарту). Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Укладачі: Дубовик О.А. (голова робочої групи), Бобкова О.С.	1,5+?
Фізична культура	Фізична культура. 5-11 класи. Лущик І.В., 2011р.	2
Захист України	Навчальна програма «Захист України» (рівень стандарту) для 10-11 класів загальноосвітніх шкіл (затверджена наказом МОН України №698 від 03.08.2022р.).	1

Вибірково-обов'язкові предмети			
	Технології	Навчальні програми для учнів закладів загальної середньої освіти III ступеня. Технології 10-11 класи (рівень стандарту). «Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН України від 23.10.2017 № 1407) Терещук А.	2
	КРЗ (РСС та ФВ)	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Розвиток слухового сприймання та формування вимови для дітей зі зниженим слухом» для 11-12 класів спеціальних ЗНЗ. Укладач: Федоренко О.Ф., 2015р	4
12	Українська мова	Навчальні програми для учнів закладів загальної середньої освіти. Українська мова 10-11 класи. Рівень стандарту. (Затверджено Міністерством освіти і науки України, наказ МОН України від 23.10.2017 № 1407)	2+?
	Українська література	Навчальні програми для учнів закладів загальної середньої освіти. Українська література 10-11 класи. Профільний рівень. (Затверджено Міністерством освіти і науки України, наказ МОН України від 23.10.2017 № 1407)	2+?
	Зарубіжна література	Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Зарубіжна література. 10 – 11 класи. Рівень стандарту. Затверджено та надано гриф. «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України». (наказ Міністерства освіти і науки України від 03 серпня 2022 року № 698)	1+?
	Англійська мова	Англійська мова 10-11 класи для загальноосвітніх навчальних закладів. Міністерство освіти і науки України. Київ, наказ № 408 від 20.04.2018р.	2
	Історія України	Навчальні програми для учнів закладів загальної середньої освіти III ступеня. Історія України. Всесвітня історія 10-11 класи (рівень стандарту) «Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН України від 03.08.2022 № 698)	1,5+??
	Всесвітня історія	Навчальні програми для учнів закладів загальної середньої освіти III ступеня. Історія України. Всесвітня історія 10-11 класи (рівень стандарту) «Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН України від 03.08.2022 № 698)	1
	Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	Навчальні програми для учнів закладів загальної середньої освіти III ступеня. Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія) 10-11 класи (рівень стандарту). «Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН України від 23.10.2017 № 1407).	3+?
	Біологія та екологія	Навчальні програми для учнів закладів загальної середньої освіти III ступеня. Біологія та екологія 10-11 клас (рівень стандарту). «Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН України від 23.10.2017 № 1407). Укладачі: Дубовик О.А. (голова робочої групи), Бобкова О.С.	2
	Географія	Навчальні програми для учнів закладів загальної середньої освіти III ступеня. Географія 10-11 класи (рівень стандарту). «Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН України від 23.10.2017 № 1407)	1
	Фізика і астрономія	Навчальні програми для учнів закладів загальної середньої освіти III ступеня. Фізика та астрономія 10-11 класи (рівень стандарту). «Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН України від 23.10.2017 № 1407).	4

Хімія	Навчальні програми для учнів закладів загальної середньої освіти III ступеня. Хімія 10-11 класи (рівень стандарту). «Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН України від 23.10.2017 № 1407). Укладачі: Дубовик О.А. (голова робочої групи), Бобкова О.С.	2
Фізична культура	Фізична культура. 5-11 класи. Лущик І.В., 2011р.	2
Захист України	Навчальна програма «Захист України» (рівень стандарту) для 10-11 класів загальноосвітніх шкіл (затверджена наказом МОН України №698 від 03.08.2022р.).	1
Вибірково-обов'язкові предмети		
Технології	Навчальні програми для учнів закладів загальної середньої освіти III ступеня. Технології 10-11 класи (рівень стандарту). «Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН України від 23.10.2017 № 1407) Терещук А.	2
КРЗ (РСС та ФВ)	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Розвиток слухового сприймання та формування вимови для дітей зі зниженим слухом» для 11-12 класів спеціальних ЗНЗ. Укладач: Федоренко О.Ф., 2015р	2

Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти

Система внутрішнього забезпечення якості складається з таких компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок здобувачів освіти, розроблення рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Ключові компетентності здобувачів освіти

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей здобувачів освіти.

До ключових компетентностей учнів початкової школи належать:

- володіння державною мовою, що передбачає уміння (самостійно або за допомогою) усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;
- здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) (українською жестовою або за допомогою альтернативних засобів спілкування) та іноземними мовами, що передбачає використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною

мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;

- математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;

- компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;

- інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти;

- екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміючи важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства;

- інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

- навчання впродовж життя, що передбачає опанування вміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;

- громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, вміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

- підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

До ключових компетентностей учнів 5-6-х класів належать:

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Вільне володіння державною мовою	Уміння: сприймати (зокрема читати інформаційні та художні тексти класичної та сучасної літератури (української і зарубіжних), розуміти, перетворювати, аналізувати, інтерпретувати та оцінювати інформацію; висловлювати думки, почуття, погляди в усній та письмовій формі; використовувати вербальні та невербальні засоби в різноманітних міжособистісних, соціальних і культурних контекстах дотримуватися культури мовлення та норм мовленнєвого етикету, враховувати культурні та особистісні відмінності

		<p>співрозмовників, переваги та/або обмеження окремих груп чи осіб; адаптуватися до змінюваних умов спілкування, розв'язувати нестандартні завдання з використанням потенціалу української мови та відповідних комунікативних стратегій.</p> <p>Ставлення: цінування української мови як чинника національної та громадянської ідентичності; готовність спілкуватися державною мовою; прагнення використовувати українську мову в усіх сферах життя; прагнення до ненасильницької комунікації</p>
2	Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами	<p>Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) мовою</p> <p>Уміння: сприймати (зокрема читати рідною мовою), розуміти, перетворювати, аналізувати та інтерпретувати, оцінювати інформацію; висловлювати думки, почуття, погляди в усній та письмовій формі рідною мовою; адаптуватися до умов спілкування в багатомовному середовищі з використанням потенціалу рідної мови та відповідних комунікативних стратегій, урахувати культурні та особистісні відмінності співрозмовників, переваги та/або обмеження окремих груп чи осіб.</p> <p>Ставлення: цінування рідної мови як чинника етнокультурної ідентичності; готовність спілкуватися рідною мовою; потреба в читанні рідною мовою.</p> <p>Здатність спілкуватися іноземними мовами</p> <p>Уміння: використовувати власний мовленнєвий досвід для вивчення іноземних мов; пояснювати роль/значення мовних явищ та системи понять, за допомогою яких формується картина світу носіїв іноземної мови; використовувати у разі потреби різноманітні стратегії для задоволення власних іншомовних комунікативних намірів; використовувати іноземні мови для розширення читацького досвіду, читацьких інтересів.</p> <p>Ставлення: готовність до міжкультурного діалогу; розуміння важливості оволодіння іноземними мовами для міжкультурного спілкування; відкритість до вивчення іноземних мов; готовність спілкуватися іноземними мовами; дотримання культури спілкування, прийнятої в сучасному суспільстві, повага до культурних та особистісних відмінностей співрозмовників, усвідомлення та урахування переваг та/або обмежень окремих груп чи осіб, виявлення розуміння і співпереживання; толерантність до представників іншого народу, носіїв іншої мови, культури, звичаїв і способу життя; розуміння потреби популяризації України у світі засобами іноземних мов</p>
3	Математична компетентність	<p>Уміння: установлювати причинно-наслідкові зв'язки, виокремлювати головну та другорядну інформацію; формулювати визначення, логічно обґрунтовувати висловлену думку; перетворювати інформацію з однієї форми в іншу (текст, графік, таблиця, схема) для вирішення комунікативних завдань.</p> <p>Ставлення: готовність до пошуку різноманітних способів розв'язання комунікативних проблем.</p>
4	Компетентності в галузі природничих наук, техніки і технологій	<p>Уміння: висловлювати гіпотези, описувати процеси власної діяльності з використанням мовних і мовленнєвих засобів, зокрема іноземної мови.</p>

		Ставлення: прагнення поглиблювати уявлення про цілісну наукову картину світу для суспільно-технологічного розвитку
5	Інноваційність	Уміння: презентувати власні ідеї, бачення, інноваційні погляди зрозуміло, грамотно, креативно, використовуючи доцільні засоби вираження мовлення; мобілізувати ресурси (зокрема нематеріальні та цифрові) через комунікацію для провадження інноваційної діяльності; ефективно використовувати різні комунікативні стратегії для розв'язання життєво важливих проблем, зокрема в ситуаціях неоднозначності та непевності. Ставлення: відкритість до інновацій, готовність продукувати нові ідеї, спонукати до цього інших осіб.
6	Екологічна компетентність	Уміння: використовувати потенціал текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) щодо висвітлення діяльності людини як частини природи; використовувати комунікативні стратегії для реалізації екологічних проєктів, формування екологічної культури та забезпечення сталого розвитку суспільства. Ставлення: інтерес до здобутків українських і зарубіжних авторів, які зробили вагомий внесок у формування та поширення ідей сталого розвитку суспільства.
7	Інформаційно-комунікаційна компетентність	Уміння: використовувати різні види сприймання текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) для пошуку, обробки, аналізу та добору інформації; діяти за алгоритмом у процесі складання плану для розв'язання комунікативних завдань; комунікувати грамотно і безпечно в інформаційному просторі; розрізняти емоції інших осіб у контексті комунікації; розпізнавати маніпулятивні технології та протистояти їм; використовувати сучасні цифрові технології для розширення читацького досвіду та кола читацьких інтересів. Ставлення: задоволення пізнавального інтересу в інформаційному середовищі; прагнення етично взаємодіяти у віртуальному просторі; готовність дотримуватися авторських прав; прагнення особистісного розвитку як компетентного мовця і читача за допомогою цифрових технологій.
8	Навчання впродовж життя	Уміння: визначати власні комунікативні потреби, цілі та способи їх досягнення; використовувати ефективні прийоми вивчення державної/рідної/іноземної мови з урахуванням власного стилю навчання; постійно збагачувати власний словниковий запас через використання словників і довідкових ресурсів, зокрема цифрових; здійснювати самооцінку результатів діяльності, рефлексію; користуватися різними видами бібліотек та орієнтуватися в бібліотечних ресурсах Ставлення: прагнення вдосконалювати власне мовлення впродовж життя, розвивати мовну інтуїцію; руйнування власних мовних і комунікативних бар'єрів, усвідомлення та подолання стереотипів; розуміння ролі читання текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) українських і зарубіжних авторів для гармонійного розвитку і самовдосконалення; прагнення збагачувати читацький і мовленнєвий досвід.
9	Громадянські та соціальні компетентності	Громадянські компетентності Уміння: аргументовано і грамотно висловлювати власну громадянську позицію; використовувати комунікативні навички та багатомовність для ведення міжкультурного

		<p>діалогу; уникати дискримінування інших осіб у своїх висловлюваннях та діях; критично оцінювати інформацію з різних джерел, формувати та обстоювати особистісні ціннісні орієнтири, спираючись на цінності українського народу, його історико-культурні надбання і традиції в європейському ціннісному контексті.</p> <p>Ставлення: сприйняття громадянських цінностей, актуалізованих у текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) українських і зарубіжних авторів; шанування української культури, толерантне ставлення до інших культур; плекання українських національних цінностей, повага до цінностей інших народів і культур; відкритість до культурного різноманіття за допомогою вивчення мови (мов) та здійснення міжкультурної комунікації; повага до права та законодавства щодо забезпечення функціонування української мови як державної; утвердження права на власну думку.</p> <p style="text-align: center;">Соціальні компетентності</p> <p>Уміння: використовувати ефективні комунікативні стратегії для співпраці в групі; використовувати мову ненасильницького спілкування; враховувати вплив слова на психічне здоров'я людини, відповідально використовувати мовні виражальні засоби; враховувати особистісні та культурні відмінності співрозмовників, переваги та/або обмеження окремих груп чи осіб; застосовувати комунікативні стратегії для протистояння деструктивним та маніпулятивним впливам, що є загрозою для здоров'я; конструктивно спілкуватися в різних соціальних середовищах із дотриманням принципів свободи особистості; виявляти в текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) українських і зарубіжних авторів соціально важливий зміст.</p> <p>Ставлення: готовність до налагодження контактів з іншими особами з використанням різноманітних мовних засобів; прагнення до пізнання суспільного досвіду України та інших держав через мову та культуру, зокрема літературні твори українських і зарубіжних авторів; усвідомлення взаємозалежностей</p>
10	Культурна компетентність	<p>Уміння: використовувати мову для духовного, культурного та національного самовираження; читати, аналізувати та інтерпретувати тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) українських і зарубіжних авторів; сприймати та осмислювати цінності, актуалізовані в текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) українських і зарубіжних авторів; використовувати досвід взаємодії з творами мистецтва в життєвих ситуаціях для формування власного світогляду та збагачення досвіду; створювати тексти з вираженням власних ідей, досвіду і почуттів та використанням відповідних художніх засобів; добирати тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) для задоволення власних пізнавальних та естетичних потреб.</p> <p>Ставлення: потреба в читанні художньої літератури для задоволення та рефлексії над прочитаним; цінування художньої літератури як мистецтва слова в контексті духовних надбань людства; відкритість до міжкультурної комунікації, усвідомлення індивідуальних і соціальних стереотипів, що можуть міститися в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті); зацікавленість світовими</p>

		культурними здобутками; готовність сприймати літературний твір як структуру, відкриту до читацьких інтерпретацій у часі та просторі.
11	Підприємливість та фінансова грамотність	<p>Уміння: ініціювати усну, письмову та онлайн-взаємодію державною/рідною/іноземною мовою для розвитку ідеї та її реалізації; презентувати власну ідею та ініціативи зрозуміло, грамотно, з використанням доцільних виражальних засобів; використовувати комунікативні стратегії для формулювання власних пропозицій і рішень; описувати державною/рідною/іноземною мовою власні вміння та компетентності стосовно варіантів кар'єри, розвитку підприємницьких і соціальних ініціатив; пояснювати значення заощадження, інвестування, запозичення, страхування тощо, зокрема на прикладі літературних творів українських і зарубіжних авторів; обговорювати й планування доходи та витрати за допомогою ефективних комунікативних стратегій; використовувати фінансові документи.</p> <p>Ставлення: готовність брати відповідальність за себе та інших осіб; відповідальне ставлення до мовленнєвого вчинку; розуміння ролі комунікативних умінь, читацького досвіду для успішної самореалізації, зокрема у професійній кар'єрі та діловому середовищі; усвідомлення важливості володіння державною мовою та спілкування рідною/іноземною мовою для забезпечення добробуту і фінансового успіху; готовність обстоювати важливість збільшення доходу, ощадливості та раціонального використання коштів.</p>

До ключових компетентностей учнів основної і старшої школи 7(-12 класи) належать:

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною мовою (і рідною - у разі відмінності, українською жестовою або за допомогою альтернативних засобів спілкування)	<p>Уміння: (самостійно або за допомогою) ставити запитання та розпізнавати проблему; робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати та перетворювати тексти задач письмово, грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень, поповнювати свій активний та пасивний словниковий запас.</p> <p>Ставлення: розуміння чітких та лаконічних формулювань.</p> <p>Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем.</p>
2	Спілкування іноземними мовами (здобувачі освіти з інтелектуальними порушеннями іноземну мову не вивчають)	<p>Уміння: (самостійно або за допомогою) здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух (за допомогою американської дактильної абетки), зміст автентичних текстів; читати та розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів;</p>

		<p>ефективно взаємодіяти з іншими усно (за допомогою дактильної абетки), письмово, за допомогою засобів електронного спілкування.</p> <p>Ставлення: оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови (української жестової мови) та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб оволодіння іноземною мовою; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії (у тому числі альтернативні засоби спілкування) відповідно до різних потреб.</p> <p>Навчальні ресурси: підручники, словники, жестівники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.</p>
3	Математична компетентність	<p>Уміння: (самостійно або за допомогою) оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати та досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях.</p> <p>Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів.</p> <p>Навчальні ресурси: розв'язання математичних задач, зокрема таких, що моделюють реальні життєві ситуації.</p>
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<p>Уміння: (самостійно або за допомогою) розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища та процеси; користуватися технологічними пристроями.</p> <p>Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови наук, техніки та технологій, усвідомлення ролі наукових ідей у сучасних інформаційних технологіях.</p> <p>Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу.</p>
5	Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння: (самостійно та за допомогою) структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень.</p> <p>Ставлення: осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язання математичних задач.</p> <p>Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів.</p>
6	Уміння вчитися впродовж	<p>Уміння: (самостійно та за допомогою) визначати мету</p>

	життя	<p>навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість.</p> <p>Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності.</p> <p>Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії.</p>
7	Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння: (самостійно та за допомогою) вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії практичності, ефективності з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання.</p> <p>Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди - це особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі).</p>
8	Соціальна і громадянська компетентності	<p>Уміння: (самостійно та за допомогою) висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані.</p> <p>Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; повага до прав людини.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання соціального змісту.</p>
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	<p>Уміння: (самостійно та за допомогою) висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог (в тому числі за допомогою української жестової мови, альтернативних засобів спілкування), національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування та взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо).</p> <p>Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру</p>

		та розвиток суспільства. Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва.
10	Екологічна грамотність і здорове життя	Уміння: (самостійно та за допомогою) аналізувати та оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні та соціальні наслідки рішень. Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку кожного окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне, бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо. Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя

Наскрізні лінії є соціально значимими над предметними темами, які допомагають формуванню у здобувачів освіти уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних життєвих ситуаціях.

Навчання з наскрізними лініями реалізується насамперед через:

- організацію навчального середовища – зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;
- окремі предмети – виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та загальношкільні проекти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою;
- предмети за вибором;
- роботу в проектах;
- позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Екологічна безпека й сталий розвиток	Формування в здобувачів освіти соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь. Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формування критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини.
Громадянська відповідальність	Сприяє формуванню відповідального громадянина, що розуміє принципи та механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія засвоюється переважно через колективну діяльність, яка поєднує окремі предмети між собою та розвиває у здобувачів освіти готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок. Вивчення окремого предмета має викликати у здобувачів освіти якомога

	більше позитивних емоцій, а її зміст - бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, наполегливості та чесності. Приклад вчителя є важливим у формуванні толерантного ставлення один до одного, незалежного від рівня навчальних досягнень та особливостей психофізичного розвитку.
Здоров'я і безпека	Завданням наскрізної лінії є становлення здобувача освіти як свідомого громадянина, здатного вести здоровий спосіб життя та формувати навколо себе безпечне життєве середовище. Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку та охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів транспортних засобів).
Підприємливість і фінансова грамотність	Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння здобувачами освіти практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування запозичення, страхування кредитування тощо). Реалізується через розв'язування практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості перевіряти його на практиці й встановлювати причинно-наслідкові зв'язки. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних, їх використання посилює пізнавальний інтерес здобувачів освіти до навчання, діти набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

**Вимоги
до обов'язкових результатів навчання
здобувачів початкової освіти**

Загальні результати навчання здобувачів освіти	Обов'язкові результати навчання здобувачів освіти	
	1-2 класи	3-4 класи
I. Мовно-літературна освітня галузь Українська мова та література, мови та літератури відповідних корінних народів та національних меншин <i>Взаємодія з іншими особами усно, сприйняття і використання інформації для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях</i>		
Сприймає усну інформацію	сприймає усну інформацію; перепитує, виявляючи увагу; доречно реагує	критично сприймає інформацію для досягнення різних цілей; уточнює інформацію з огляду на ситуацію
Перетворює усну інформацію в різні форми повідомлень	відтворює основний зміст усного повідомлення відповідно до мети; на основі	на основі почутого створює асоціативні схеми, таблиці; стисло і вибірково передає зміст почутого; переказує текст

	почутого малює/добирає ілюстрації; передає інформацію графічно	за різними завданнями
Виокремлює інформацію	виокремлює цікаву для себе інформацію; передає її іншим особам	виокремлює необхідну інформацію з різних усних джерел, зокрема медіатекстів, для створення власного висловлювання з конкретною метою
Аналізує та інтерпретує усну інформацію	розпізнає ключові слова і фрази в усному повідомленні, виділяє їх голосом у власному мовленні; пояснює, чому зацікавила інформація; за допомогою вчителя виявляє очевидні ідеї у простих текстах, медіатекстах	визначає та обговорює цілі, основні ідеї та окремі деталі усної інформації; пояснює зміст і форму текстів, зокрема медіатекстів, пов'язує, зіставляє із власними спостереженнями, життєвим досвідом, враховує думки інших осіб
Оцінює усну інформацію	висловлює думки щодо усного повідомлення, простого тексту, медіатексту; намагається пояснити свої вподобання; звертається до дорослих за підтвердженням правдивості інформації	висловлює своє ставлення до усного повідомлення, простого тексту, медіатексту, обґрунтовує думки, спираючися на власний досвід; визначає позицію співрозмовника, погоджується з нею або заперечує її
Висловлює і захищає власні погляди	висловлює власні погляди щодо предмета обговорення; намагається зробити так, щоб висловлювання було зрозуміле і цікаве для інших осіб; правильно вимовляє загальноживані слова	висловлює власні погляди, підтверджує їх прикладами, враховує думки інших осіб; дотримується найважливіших правил літературної вимови, висловлюючи власні погляди
Використовує вербальні та невербальні засоби під час представлення своїх думок	розпізнає емоції своїх співрозмовників, використовує відомі вербальні та невербальні засоби для передачі емоцій та настрою; розпізнає образні вислови і пояснює, що вони допомагають уявити; створює прості медіатексти	обирає вербальні та невербальні засоби спілкування, доречно використовує їх для спілкування та створення простих медіатекстів відповідно до комунікативної мети; вимовляє з правильною інтонацією різні за метою висловлювання речення; використовує у власному мовленні засоби художньої виразності у творах різних жанрів
Регулює власний емоційний стан	розповідає про власні відчуття та емоції від прослуханого/побаченого; ввічливо спілкується	описує власні емоції та емоції співрозмовника від прослуханого/побаченого; доречно використовує у власному мовленні формули мовленнєвого етикету
<i>Сприйняття, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів, медіатекстах та використання її для збагачення свого досвіду</i>		
Сприймає текст	передбачає за обкладинкою, заголовком та ілюстраціями, про що йтиметься в дитячій книжці; читає вголос правильно, свідомо, цілими словами, нескладні за змістом і формою тексти; розуміє фактичний зміст прочитаного	прогнозує зміст дитячої книжки за обкладинкою, заголовком, ілюстраціями та анотацією; володіє повноцінними навичками читання (вголос і мовчки), що дає змогу зрозуміти тексти різних видів

Аналізує та інтерпретує текст	пов'язує інформацію з тексту з відповідними життєвими	пов'язує елементи інформації в цілісну картину; розрізняє факти і думки про ці
	ситуаціями; розрізняє головне і другорядне в тексті; визначає тему художнього твору, а також простого медіатексту	факти; формулює прямі висновки на основі інформації, виявленої в тексті; визначає форму і пояснює зміст простих медіатекстів
Збагачує естетичний та емоційно-чуттєвий досвід	розповідає про власні почуття та емоції від прочитаного тексту; відтворює емоції літературних персонажів під час інсценізації	описує емоційний стан персонажів, співпереживає
Оцінює текст	висловлює власні вподобання щодо змісту прочитаних творів, літературних персонажів, намагається пояснити, що подобається, а що ні; висловлює думки щодо простих медіатекстів	висловлює власне ставлення до творів, літературних персонажів, об'єктів мистецтва і навколишнього світу, наводить прості аргументи щодо власних думок, використовуючи текст, власний досвід та інші джерела; описує враження від змісту і форми медіатексту
Обирає тексти для читання	обирає книжку для читання; пояснює власний вибір	визначає мету читання (для задоволення, розваги, пошуку потрібної інформації) та обирає відповідні тексти
Перетворює інформацію	на основі тексту малює/добирає ілюстрації, фіксує інформацію графічно	на основі тексту створює план, таблицю, модель
Читає творчо	експериментує з текстом (змінює кінцівку, місце подій, імпровізує з репліками під час інсценізації тощо)	експериментує з текстом (змінює сюжет, переказує текст з іншої позиції, додає персонажів, імпровізує під час інсценізації)
<i>Висловлювання думок, почуттів та ставлення, взаємодія з іншими особами письмово та в режимі реального часу, дотримання норм літературної мови</i>		
Створює письмові висловлювання	пише рукописними буквами, злито, розбірливо; створює невеликі та нескладні за змістом висловлювання, записує їх; правильно записує слова, які пишуться так, як вимовляються; створює прості медіатексти за допомогою інших осіб	пише рукописними буквами розбірливо в темпі, який дає змогу записати власну думку та інформацію з різних джерел; створює висловлювання, записує їх, урахувавши мету та адресата і дотримуючися норм літературної мови, користується орфографічним словником; створює тексти різних типів і жанрів (казка, розповідь, опис, міркування); створює прості медіатексти, використовує різні форми їх презентації
Взаємодіє в режимі реального часу	обмінюється короткими письмовими повідомленнями	створює короткі дописи для захищених ресурсів, зокрема веб-сайту закладу загальної середньої освіти
Редагує письмові тексти	перевіряє написане, виявляє і виправляє недоліки письма самостійно чи за допомогою	знаходить і виправляє орфографічні помилки, зокрема із застосуванням знань про будову слова; аналізує та
	вчителя; обговорює створений текст і вдосконалює його за допомогою інших осіб	вдосконалює створений текст відповідно до мети спілкування, перевіряє грамотність написаного

Дослідження індивідуального мовлення, використання мови для власної мовної творчості, спостереження за мовними явищами, їх аналіз

Досліджує мовні явища	спостерігає за мовними одиницями та явищами, відкриває деякі закономірності співвідношення звуків і букв, значення слів, їх граматичної форми та ролі в реченні; спостерігає за власним мовленням та мовленням інших осіб, удосконалює власне мовлення за допомогою інших осіб	аналізує значення слів з урахуванням контексту, будови слова, перевіряє власне розуміння значення слова за словниками; використовує у власному мовленні слова з переносним значенням, синоніми та антоніми, фразеологізми для досягнення мети спілкування; правильно вживає граматичні форми частин мови; правильно записує різні види речень за метою висловлювання
Використовує знання з мови у мовленнєвій творчості	експериментує звуками, словами, фразами в мовних іграх; аналізує за допомогою вчителя мовлення літературних персонажів	створює прості мовні ігри, кросворди, ребуси, експериментуючи звуками, словами, фразами; виокремлює характерні риси свого мовлення (улюблені слова, фрази); спостерігає за їх впливом на співрозмовників; коригує своє мовлення

Іншомовна освіта

Сприйняття інформації, висловленої іноземною мовою в умовах безпосереднього та опосередкованого міжкультурного спілкування, та критичне оцінювання інформації

Сприймає усну інформацію	розуміє короткі, прості запитання, твердження, прохання/вказівки та реагує на них вербально та/або невербально	визначає в усному повідомленні інформацію за різними завданнями на знайомі повсякденні теми
Критично оцінює усну інформацію	розпізнає знайомі слова і фрази під час сприйняття усної інформації	розуміє зміст усного висловлювання у знайомому повсякденному контексті

Розуміння прочитаних іншомовних текстів різних видів для здобуття інформації або для задоволення, використання прочитаної інформації та її критичне оцінювання

Сприймає текст	розпізнає знайомі слова з опорою на наочність	розпізнає знайомі імена/назви, слова та елементарні фрази в коротких, простих текстах
Аналізує прочитану інформацію		визначає в тексті інформацію за різними завданнями на знайомі повсякденні теми

Надання інформації, висловлювання думок, почуттів та ставлення, взаємодія з іншими особами усно, письмово та в режимі реального часу, використовуючи іноземну мову

Здійснює усну взаємодію	запитує та повідомляє інформацію про себе та повсякденні справи, вживаючи короткі сталі вирази та використовуючи у разі потреби жести	спілкується на добре знайомі теми, реагує на прості твердження щодо задоволення нагальних потреб та висловлює ці потреби
Усно висловлює власні думки, почуття, ставлення та позиції	описує себе та свій стан короткими фразами	розповідає про людей, навколишній світ та побут простими, окремими фразами та висловлює своє ставлення
Здійснює письмову взаємодію	надає найпростішу інформацію про себе у письмовій формі (записка, анкета)	запитує та надає особисту інформацію у письмовій формі, використовуючи прості слова, короткі речення та сталі

		вирази
Висловлює свої думки, почуття, ставлення та позиції письмово	пише короткими фразами про себе	надає у письмовій формі інформацію про себе, навколишній світ, побут, використовуючи прості слова та вирази
Здійснює взаємодію в режимі реального часу	пише короткі фрази в режимі реального часу у разі потреби з використанням словника	створює в режимі реального часу прості повідомлення за допомогою кількох коротких речень
II. Математична освітня галузь		
Дослідження ситуації і виокремлення проблем, які можна розв'язувати із застосуванням математичних методів		
Розпізнає серед ситуацій з повсякденного життя ті, що розв'язуються математичними методами	розпізнає серед ситуацій із свого життя ті, що потребують перелічування об'єктів, вимірювання величин, обчислення	розпізнає серед життєвих ситуацій ті, що стосуються кількісних відношень/форм об'єктів навколишнього світу
Досліджує, аналізує, оцінює дані та зв'язки між ними для розв'язання проблеми математичного змісту	аналізує проблемні ситуації свого життя; визначає групу пов'язаних між собою величин для розв'язання повсякденних проблем математичного змісту	аналізує проблемні ситуації, що виникають у житті; описує проблемні життєві ситуації за допомогою групи величин, які пов'язані між собою
Прогнозує результат розв'язання проблемної ситуації	прогнозує результат виконання арифметичних дій	прогнозує результат розв'язання проблемної ситуації з урахуванням власного досвіду
Моделювання процесів і ситуацій, розроблення стратегій (планів) дій для розв'язання різноманітних задач		
Сприймає і перетворює інформацію (почуту, побачену, прочитану), будує допоміжну модель проблемної ситуації	перетворює інформацію (почуту, побачену, прочитану) у схему, таблицю, схематичний рисунок	перетворює інформацію (почуту, побачену, прочитану) різними способами у схему, таблицю, схематичний рисунок
Розробляє стратегії розв'язання проблемних ситуацій	обирає послідовність дій для розв'язання проблемної ситуації	обирає спосіб (способи) розв'язання проблемної ситуації
Моделює процес розв'язання проблемної ситуації і реалізує його	обирає числові дані, необхідні і достатні для відповіді на конкретне запитання; визначає дію (дії) для розв'язання проблемної ситуації, виконує її	обирає дані, необхідні і достатні для розв'язання проблемної ситуації; обґрунтовує вибір дій для розв'язання проблемної ситуації; розв'язує проблемну ситуацію різними способами
Критичне оцінювання даних, процесу та результату розв'язання навчальних і практичних задач		
Оцінює дані проблемної ситуації, необхідні і достатні для її розв'язання	визначає достатність даних для розв'язання проблемної ситуації	використовує відомі засоби добору необхідних даних для розв'язання проблемної ситуації
Оцінює різні шляхи розв'язання проблемної ситуації, обирає раціональний шлях її розв'язання	визначає шляхи розв'язання проблемної ситуації	досліджує різні шляхи розв'язання проблемної ситуації, обирає раціональний шлях її розв'язання
Перевіряє відповідність одержаного результату прогнозованому	зіставляє одержаний результат з прогнозованим	зіставляє одержаний результат з прогнозованим
Оцінює правильність розв'язання проблемної ситуації; виявляє та	перевіряє правильність результату арифметичної дії; виявляє та виправляє помилки	перевіряє правильність розв'язання проблемної ситуації різними способами; виявляє та виправляє помилки

виправляє помилки		
Застосування досвіду математичної діяльності для пізнання навколишнього світу		
Аналізує об'єкти навколишнього світу та ситуації, що виникають у житті	визначає істотні, спільні і відмінні ознаки об'єктів навколишнього світу; порівнює, об'єднує у групу і розподіляє на групи за спільною ознакою	визначає істотні, спільні і відмінні ознаки математичних об'єктів; порівнює, узагальнює і класифікує об'єкти за суттєвою ознакою
Встановлює кількість об'єктів, читає і записує числа, порівнює та упорядковує їх	лічить об'єкти, позначає числом результат лічби; порівнює числа в межах ста та упорядковує їх	встановлює кількість об'єктів; позначає результат лічби числом; порівнює числа в межах мільйона та упорядковує їх
Володіє обчислювальними навичками, застосовує їх у навчальних та практичних ситуаціях	обчислює усно зручним для себе способом у навчальних і практичних ситуаціях	обчислює усно і письмово у різних життєвих ситуаціях
Визначає просторові відношення	орієнтується на площині і в просторі; описує або зображає схематично розміщення, напрямки і рух об'єктів	орієнтується на площині і в просторі, рухається за визначеним маршрутом; планує маршрути пересування
Розпізнає геометричні фігури за їх істотними ознаками	розпізнає знайомі геометричні площинні та об'ємні фігури серед об'єктів навколишнього світу, на малюнках	розпізнає знайомі геометричні фігури у фігурах складної форми
Будує, конструює об'єкти	конструює площинні та об'ємні фігури з підручного матеріалу, створює макети реальних та уявних об'єктів	створює з геометричних фігур різні конструкції; будує площинні фігури за заданими розмірами
Вимірює величини	вимірює величини за допомогою підручних засобів і вимірювальних приладів	визначає спільну властивість об'єктів навколишнього світу та інтерпретує її як величину для вимірювання та порівняння
Використовує алгебраїчні поняття і залежності для розв'язування проблемної ситуації; досліджує задачі	встановлює залежність між компонентами і результатом арифметичної дії	використовує залежність між компонентами і результатом арифметичної дії для розв'язання проблемної ситуації; використовує буквену символіку для запису математичних тверджень
III. Природнича освітня галузь		
Відкриття світу природи, набуття досвіду її дослідження, пошук відповідей на запитання, спостереження за навколишнім світом, експериментування та створення навчальних моделей, вияв допитливості та отримання радості від пізнання природи		
Виявляє і формулює дослідницькі проблеми	обирає у найближчому оточенні те, що цікаво дослідити	обирає в навколишньому світі або із запропонованих запитань такі проблеми, що можна розв'язати дослідницьким способом
Визначає мету дослідження і висуває гіпотезу	обирає та пояснює дії для дослідження об'єктів природи; визначає можливі результати спостережень/досліджень	визначає мету спостережень/досліджень; прогнозує можливі результати спостережень/досліджень
Планує дослідження	пропонує/обирає послідовність кроків під час спостереження/експерименту	визначає послідовність кроків під час спостереження/експерименту; обирає необхідні умови дослідження
Спостерігає,	досліджує обрані природні	проводить спостереження за обраними

експериментує, моделює	явища та об'єкти, використовуючи надані прилади, моделі	або запропонованими природними явищами та об'єктами, проводить дослідження, створює навчальні моделі
Аналізує та обґрунтовує результати досліджень, формулює висновки	описує, що нового дізнався, спостерігаючи та експериментуючи	встановлює зв'язки між об'єктами і явищами природи; робить висновки із спостережень та досліджень разом з учителем або самостійно
Проводить самоаналіз дослідницької діяльності	описує та пояснює те, про що дізнався; радіючи пізнанню нового, розуміє, що помилки є невід'ємною частиною пізнання	визначає фактори успіху, аналізує помилки, які виникають під час дослідження, змінює умови чи послідовність дій під час дослідження
Опрацювання та систематизація інформації природничого змісту, отриманої з доступних джерел, та представлення її у різних формах		
Знаходить інформацію та систематизує її	знаходить інформацію про природу	знаходить, систематизує (згідно з планом) інформацію про навколишній світ; використовує технічні прилади і пристрої для пошуку інформації
Перетворює інформацію з однієї форми в іншу	зображує інформацію про навколишній світ у вигляді малюнка, таблиці	представляє інформацію у вигляді малюнка, схеми, графіка, тексту, презентації тощо
Усвідомлення розмаїття природи, взаємозв'язків її об'єктів та явищ, пояснення ролі природничих наук і техніки в житті людини, відповідальна поведінка у природі		
Виявляє взаємозв'язки у природі та враховує їх у своїй діяльності	виявляє та описує очевидні зв'язки у природі; пояснює необхідність їх урахування у життєдіяльності людини	діє у навколишньому світі з урахуванням взаємозв'язків між об'єктами живої і неживої природи
Діє у навколишньому світі, розуміючи наслідки власної поведінки	дбає про чистоту навколишнього світу, доглядає за рослинами і тваринами	встановлює зв'язки між діяльністю людини і станом навколишнього світу; складає правила поведінки в навколишньому світі і дотримується їх
Використовує наукові надбання для розв'язання проблем	наводить приклади використання винаходів людства в побуті	пояснює значущість винаходів у повсякденному житті, збереженні навколишнього світу
Відповідально та ощадливо використовує природні ресурси	пояснює необхідність збереження природних ресурсів і намагається це робити	визначає приблизні витрати природних ресурсів, що використовуються в родині, шляхи їх зменшення
Критичне оцінювання фактів, поєднання нового досвіду з набутим раніше і творче його використання для розв'язання проблем природничого характеру		
Визначає проблему через співвіднесення нових фактів із попереднім досвідом	розрізняє проблеми в навколишньому світі, пов'язані з діяльністю людини	пояснює важливість того, що вивчає, для власного життя, розрізняє в ньому головне і другорядне
Критично оцінює проблему	розуміє проблему в навколишньому світі; розмірковує, що відомо про цю проблему, як її розв'язати	визначає відоме і невідоме у проблемі, висловлює докази правильності суджень
Групує і класифікує об'єкти навколишнього світу	знаходить спільні і відмінні ознаки об'єктів; групує об'єкти навколишнього світу за однією або кількома ознаками	класифікує об'єкти навколишнього світу за кількома ознаками та властивостями
Генерує нові ідеї для розв'язання проблеми	пропонує різні способи використання об'єктів навколишнього світу	пропонує власний спосіб розв'язання обраної або запропонованої проблеми

IV. Технологічна освітня галузь

Втілення творчого задуму в готовий виріб

Планує власну діяльність з виготовлення виробу	за допомогою дорослих або самостійно планує власну діяльність з виготовлення виробу, прогнозує кінцевий результат	обирає об'єкт праці та прогнозує кінцевий результат власної діяльності; самостійно планує послідовність технологічних операцій під час виготовлення виробу
Читає і розробляє графічні зображення	читає та аналізує графічні зображення за допомогою дорослих та використовує їх у процесі роботи	читає та аналізує графічні зображення; виконує прості геометричні зображення та керується ними у процесі роботи
Добирає матеріали і технології для виготовлення виробу	за допомогою дорослих або самостійно добирає конструкційні матеріали та технології для виготовлення виробу	самостійно добирає матеріали та технології для виготовлення виробу
Моделює, конструює та виготовляє виріб	моделює, конструює та виготовляє виріб з готових елементів за допомогою дорослих; виготовляє та оздоблює виріб за допомогою дорослих	моделює, конструює та виготовляє виріб з готових елементів; виготовляє та оздоблює виріб відомими технологіями
Оцінює та представляє результати власної або колективної діяльності	оцінює та представляє результати власної або колективної діяльності за допомогою дорослих	представляє одержаний результат власної або колективної діяльності та намагається оцінити його

Турбота про власний побут, задоволення власних потреб та потреб тих, хто оточує

Застосовує технологічні операції традиційних та сучасних ремесел	виконує прості технологічні операції традиційних та сучасних ремесел за допомогою дорослих або самостійно	самостійно виконує прості технологічні операції традиційних та сучасних ремесел
Створює виріб, застосовуючи технології традиційних та сучасних ремесел	спостерігає за процесом виготовлення виробу народними майстрами; створює виріб за допомогою дорослих або самостійно згідно із зразком чи власним задумом, застосовуючи технології традиційних та сучасних ремесел	самостійно створює виріб, застосовуючи технології традиційних та сучасних ремесел

Ефективне використання природних матеріалів, турбота про навколишній світ

Розраховує витрати	за допомогою дорослих розраховує орієнтовні витрати та кількість матеріалів для виготовлення виробу	за допомогою дорослих або самостійно розраховує орієнтовні витрати та кількість матеріалів для виготовлення виробу
Ощадно використовує матеріали	під час виготовлення виробів намагається ощадно використовувати матеріали; за допомогою дорослих готує залишки до вторинної обробки	ощадно використовує матеріали; сортує відходи, дотримуючися відповідних правил

Практичне і творче застосування традиційних та сучасних ремесел

Організовує власну життєдіяльність	за допомогою дорослих планує дії та виконує їх у власному	планує та виконує дії у власному побуті
------------------------------------	---	---

	побуті	
Розв'язує практичні завдання у побуті	виконує практичні завдання в побуті; організовує робоче місце за допомогою дорослих	безпечно використовує найпростіші прилади у побуті; самостійно організовує робоче місце відповідно до визначених потреб та завдань
Дотримується безпеки під час виготовлення виробу		дотримується безпечних прийомів праці під час використання інструментів та пристосувань
V. Інформатична освітня галузь		
Пошук, подання, перетворення, аналіз, узагальнення та систематизація даних, критичне оцінювання інформації для розв'язання життєвих проблем		
Досліджує інформаційний навколишній світ	пояснює сприйняття інформації різними органами чуття на основі власних спостережень	пояснює основні інформаційні процеси у близькому для себе середовищі (дім, школа, вулиця) на основі власних спостережень
Знаходить, подає, перетворює, аналізує та зберігає дані різних типів	розрізняє та фіксує дані, аналізує та впорядковує прості послідовності	знаходить інформацію, зберігає дані на цифрових носіях, перетворює інформацію з однієї форми в іншу за допомогою поданих шаблонів, порівнює різні способи представлення інформації, аналізує та впорядковує послідовності
Добирає об'єкти для створення моделей	визначає об'єкти, їх властивості та значення властивостей за підтримки вчителя; розрізняє моделі та їх відповідники у реальному світі, створює прості моделі	класифікує об'єкти за їх властивостями, зіставляє ознаки моделей реального і цифрового світу, аналізує вплив подій на властивості, досліджує об'єкти за допомогою створених моделей
Критично оцінює інформацію з різних джерел	розрізняє правдиві та неправдиві твердження, здобуті з різних джерел	висловлює припущення про достовірність інформації, отриманої з цифрових джерел, розрізняє факти і судження
Створення інформаційних продуктів та програм для ефективного розв'язання задач/проблем, творчого самовираження індивідуально та у співпраці, за допомогою цифрових пристроїв та без них		
Розробляє та реалізує алгоритми	створює план дій, наводить приклади повторення та виконання дій за визначеним завданням у повсякденній діяльності	розробляє алгоритми (зокрема, для власної чи групової діяльності) з послідовних дій, умов, повторень
Створює та налагоджує програмні проекти	складає простий план із точних та однозначних вказівок до дій виконавців, виявляє в ньому помилки, оцінює відповідність очікуваному результату	створює згідно з планом або алгоритмом прості програми та налагоджує їх; прогнозує та формулює очікуваний результат створеної програми
Розробляє модульні проекти	складає ціле із запропонованих частин, пояснює, як заміна окремих частин приводить до іншого цілого	розкладає задачі на прості, які виконуються згідно з окремими інструкціями чи послідовністю інструкцій і навпаки (компонує)
Опрацьовує та створює інформаційні продукти з використанням даних різних типів	використовує готові та створює прості інформаційні продукти (текст, зображення, звуки) для отримання, передачі інформації або представлення власних ідей, результатів діяльності	створює інформаційні продукти, поєднуючи текст, зображення, звук тощо для представлення ідей та/або результатів діяльності

Співпрацює в команді для створення інформаційного продукту	самостійно та відповідально виконує визначені завдання; працює в команді з іншими особами для досягнення спільної мети	керує своїми діями та пояснює власний внесок у спільний результат роботи команди, коментує успішні та невдалі кроки у процесі роботи
Усвідомлене використання інформаційних і комунікаційних технологій та цифрових пристроїв для доступу до інформації, спілкування та співпраці як творець та/або споживач, самостійне опанування нових		
Використовує широкий спектр цифрових пристроїв	використовує цифрові пристрої вдома, в школі, на вулиці та пояснює їх призначення	обирає цифрове середовище, пристрої, засоби для розв'язання життєвої задачі/проблеми, пояснює свій вибір
Організовує власне інформаційне середовище	організовує власне робоче місце за допомогою дорослих; розпізнає та описує прості проблеми та збої, які виникають у роботі доступних цифрових пристроїв, звертається за допомогою та підтримкою	налаштовує для власних потреб відповідне програмне середовище; визначає за допомогою правильної термінології збої у роботі доступних цифрових пристроїв, усуває прості несправності
Спілкується, навчається та співпрацює в мережеских спільнотах	використовує цифрові пристрої, технології для доступу до інформації та спілкування	співпрацює та спілкується в захищених мережеских спільнотах для обміну думками, виконання спільних завдань, пошуку інформації та навчання
Усвідомлення наслідків використання інформаційних технологій для себе, суспільства, навколишнього світу та сталого розвитку, дотримання етичних, міжкультурних та правових норм інформаційної взаємодії		
Відповідально використовує інформаційні технології у повсякденному житті, захищає себе та свій інформаційний простір	дотримується правил безпечної роботи; захищає свій інформаційний простір; розповідає про проблеми дорослим	відповідально використовує технології для власної безпеки, регулює власний час роботи з цифровими пристроями, обговорює різні наслідки використання інформаційних технологій у школі, на вулиці, вдома тощо
Дотримується норм соціальної, міжкультурної та міжособистісної взаємодії	зважає на технічні можливості цифрових пристроїв для спілкування, зокрема з людьми з особливими потребами, поважає приватність повідомлень, толерантно ставиться до відмінностей культур, традицій і різних думок	добирає належні засоби для спілкування з іншими особами, зокрема з людьми з особливими потребами безпосередньо та через Інтернет, усвідомлює відповідальність за свою діяльність в Інтернеті; рекомендує цікаві та безпечні сайти своїм друзям
Дотримується норм правової взаємодії	зазначає авторство власних робіт; виявляє повагу до авторства інших осіб	відвідує тільки корисні і безпечні сайти; дотримується правил використання власних і чужих творів
VI. Соціальна і здоров'язбережувальна освітня галузь		
Турбота про особисте здоров'я і безпеку, реагування на діяльність, яка становить загрозу для життя, здоров'я, добробуту власного і тих, хто оточує		
Діє відповідально	демонструє поведінку, яка запобігає або зменшує ризики для життя і здоров'я	демонструє різноманітні практики поведінки, які запобігають або зменшують ризики для життя і здоров'я
Відстоює інтереси власні та інших осіб	протидіє проявам тиску, неповаги та приниження щодо себе та інших осіб, звертаючися за допомогою до дорослих	протидіє проявам тиску, неповаги та приниження щодо себе та інших осіб, самостійно або за допомогою дорослих залежно від ризику

Надає допомогу	розрізняє, до кого і як звернутися за допомогою; описує приклади такої діяльності	визначає потребу у допомозі собі та іншим особам, оцінює можливості її надання
Поводиться етично	розпізнає здорову етичну поведінку (сумлінність, справедливість, чесність, відповідальність, відвагу, відданість) та наслідує її	поводиться етично, демонструючи сумлінність, справедливість, чесність, відповідальність тощо
Визначення альтернатив, прогнозування наслідків, ухвалення рішень з користю для здоров'я, добробуту, власної безпеки та безпеки інших осіб		
Розпізнає небезпечні ситуації	розпізнає та описує небезпеку вдома, у школі та навколишньому світі	пояснює, що робити в небезпечних ситуаціях вдома, у школі та навколишньому світі
Прогнозує наслідки	пояснює, що кожна дія (рішення) має наслідки	прогнозує можливі наслідки своїх дій (рішень) для себе та інших осіб
Ухвалює рішення	вирішує, як діяти у повсякденних ситуаціях без загрози для життя і здоров'я	вирішує, як діяти у повсякденних ситуаціях з користю для здоров'я, безпеки та добробуту
Поводиться безпечно	пояснює, від чого залежить безпека вдома, у школі та навколишньому світі	поводиться безпечно з огляду на себе та інших осіб вдома, у школі, на вулиці, у громадських місцях
Аргументований вибір на користь здорового способу життя, аналіз і оцінка наслідків та ризиків		
Обмірковує альтернативи власних дій та рішень	визначає здорові та шкідливі звички	обмірковує альтернативні рішення щодо відповідності здоровим чи шкідливим звичкам
Приймає зміни власного організму	відзначає зміни власного організму і приймає їх	спостерігає за змінами у своєму тілі залежно від фізичного стану, настрою, виду діяльності, способу життя; пояснює та приймає їх
Аналізує вплив поведінки на здоров'я	визначає позитивний і негативний вплив на вибір здорової та безпечної поведінки	аналізує позитивний і негативний вплив на вибір здорової та безпечної поведінки
Здійснює вибір та отримує задоволення	розпізнає, що приносить задоволення та користь	обирає діяльність, яка приносить задоволення та користь
Підприємливість та етична поведінка для поліпшення здоров'я, безпеки та добробуту		
Вчиться вчитися без шкоди для здоров'я	упорядковує власне навчання відповідно до своїх потреб та рекомендованих умов	планує та організовує власне навчання, чергуючи його з відпочинком
Знаходить і перевіряє інформацію	розпізнає знаки, символи і попередження щодо ймовірної небезпеки	намагається критично оцінювати інформацію щодо товарів і послуг
Діє ефективно і самостійно	пояснює потреби свої та інших осіб; визначає, від кого та від чого залежить задоволення потреб	розрізняє необхідні та надмірні потреби свої та інших осіб; визначає короткострокові цілі та планує конкретні дії щодо задоволення власних потреб
Спілкується конструктивно	уважно слухає, запитує про потреби інших осіб та висловлюється так, щоб не образити інших осіб	сприймає критичну інформацію щодо себе та етично реагує на неї
Виявляє культуру споживання	визнає важливість помірності у споживанні послуг та продукції	намагається ощадно використовувати ресурси
Планує майбутнє	пояснює важливість навчання у	уявляє свою мету і розповідає про те, як

	школі для свого життя та добробуту; планує свій день (навчальний та вихідний)	її досягти; пояснює, як від ставлення до навчання залежить власний успіх і добробут
Співпрацює для досягнення результату діяльності	виконує різні ролі в групі, пояснює у чому цінність спільної роботи	погоджується на ту роль, що здатний виконати найкраще; разом з іншими особами визначає мету спільної роботи, намагається досягти її
VII. Громадянська та історична освітня галузь		
Встановлення зв'язків між подіями, діяльністю людей та її результатами у часі, пояснення значення пам'ятних для себе та інших громадян України дат (подій)		
Орієнтується в історичному часі	встановлює послідовність подій (раніше/пізніше, до/після, давно/недавно); пояснює, як і чому люди визначають час	визначає послідовність подій; співвідносить одиниці вимірювання часу
Розкриває тривалість і варіативність подій в часі	описує послідовність етапів розвитку людини; намагається пояснити, як події пов'язані між собою	встановлює кількість поколінь у своїй родині, розкриває зв'язки між теперішнім та попередніми поколіннями
Виявляє і прогнозує суспільні (історичні) зміни	розрізняє теперішнє, минуле і майбутнє (було — є — буде)	наводить приклади культурно-історичної спадщини України; виокремлює важливі для громадян України події, пояснює, як вони впливають на життя
Орієнтація у знайомому соціальному середовищі, долучення до його розвитку, пояснення впливу природи та діяльності людей на нього		
Орієнтується у соціальному середовищі	орієнтується у близькому до місця проживання та освоєному людьми середовищі	розпізнає відомі об'єкти соціального середовища, планує прогулянку/подорож/екскурсію до об'єктів культурної спадщини рідного краю, України
Виявляє взаємозв'язок природного і соціального середовищ	показує, як природа дає людям засоби до існування; описує зміни, які спостерігає у знайомому просторі, пов'язані з людською діяльністю	пояснює цінність природи для життя та роль діяльності людини в освоєнні навколишнього світу
Формує разом з іншими особами громадський простір	досліджує об'єкти загального користування у своїй місцевості; дотримується правил поведінки під час гри, прогулянки і відпочинку	розрізняє об'єкти загального користування і власні об'єкти; протидіє (залучаючи дорослих) порушенням правил поведінки в публічних місцях
Робота з різними джерелами соціальної та історичної інформації, аналіз змісту джерел, їх критична оцінка		
Добирає джерела історичної та суспільно значущої інформації	пояснює, де може знайти потрібну інформацію; виявляє основний зміст джерела інформації; розпитує старших людей про минуле	знаходить потрібну інформацію про минуле і сучасне; добирає джерело інформації відповідно до потреб і заінтересованості
Аналізує соціальну (історичну) інформацію	запитує про те, що зацікавило; знаходить відповіді на запитання; виокремлює в джерелі інформацію про відому	виокремлює в тексті окремі події, персонажі, поняття; формулює зрозумілі запитання про людей, минулі чи теперішні події
	особу/подію	

Оцінює достовірність соціальної (історичної) інформації	розрізняє казкові події та події минулого; висловлює припущення про правдивість інформації	виокремлює факти, які викликають сумніви; знаходить інформацію, яка спростовує або підтверджує сумніви; пояснює можливі наслідки поширення неправдивої інформації
Узагальнення інформації з різних джерел, розповідь про минуле і сучасне		
Систематизує та узагальнює соціальну (історичну) інформацію	виокремлює незрозумілі слова і за допомогою дорослих встановлює їх зміст; придумує назву твору, що відображає його зміст	збирає інформацію на тему, яка цікавить; визначає важливі і менш важливі відомості та обґрунтовує це; порівнює події, вчинки осіб
Розповідає про минуле і сучасне	розповідає про себе, свою родину та інших осіб	виражає різними способами уявлення про відомі історичні події, пам'ятки культури, видатних людей
Представлення аргументованих суджень про відомі факти історії та історичних осіб, а також про події суспільного життя		
Формулює та представляє судження, добираючи аргументи	висловлює свої вподобання; виокремлює фрази та/або дії, які вразили; обмірковує вплив своїх слів та/або дій на думку інших осіб	формулює власну думку щодо вчинку, події, пам'ятки культури; добирає прості докази; дотримується послідовності викладення думок
Усвідомлення почуття власної гідності, діяльність з урахуванням власних прав і свобод, повага до прав і гідності інших осіб, протидія дискримінації та нерівному ставленню до особистості		
Формує себе як особистість, утверджує власну гідність	описує себе, свій характер, захоплення, якими вирізняється від інших осіб	визначає свої риси характеру, моральні якості; розповідає про свої мрії та пояснює шляхи їх здійснення
Захищає права людини	пояснює свої обов'язки в сім'ї, школі; дотримується правил поведінки, що засвідчують повагу до інших осіб; звертається за допомогою до старших у разі, коли його або інших осіб ображають	виявляє та засуджує негідну поведінку; розпізнає випадки порушення прав дитини; пояснює, до кого можна звернутися, коли ображають та/або принижують його чи інших осіб, відповідно діє в таких ситуаціях
Протидіє і запобігає проявам дискримінації та нерівності	розпізнає вчинки і слова, які можуть підтримати або образити; поважає різноманітність, справедливо ставиться до інших осіб	спілкується з урахуванням особливостей інших людей; пояснює, чому потрібно діяти справедливо
Усвідомлення себе громадянином України, аналіз культурно-історичних основ власної ідентичності, визнання цінності культурного розмаїття		
Усвідомлює себе частиною спільноти	збирає інформацію та розповідає про свою родину, однокласників, Україну; пояснює, що означає бути членом родини, громади, класу; долучається до родинних і національних традицій, пояснює їх значення для себе	досліджує своє походження, родовід, визначає свою роль у школі, громаді, державі; досліджує, які традиції і свята шанують у родині, родині друзів та однокласників, ставиться з повагою до цих традицій і свят
Співпрацює з іншими особами	пояснює важливість співпраці у групі; разом з іншими особами визначає послідовність виконання завдань; виконує різні ролі в групі	визначає мету спільної роботи; планує послідовність дій групи для виконання завдання; погоджується на роль, яку здатний виконати найкраще
Дотримання принципів демократичного громадянства, активна участь		

у житті шкільної спільноти, місцевої громади і держави

Робить відповідальний вибір	домовляється з однокласниками про добросовісні правила взаємодії, дотримується досягнутих домовленостей, пояснює, чому це важливо	визначає разом з однокласниками та використовує правила та процедури вирішення питань, які стосуються життя класу; пояснює, як власний вибір та дії можуть вплинути на інших осіб
Бере участь у розв'язанні проблем спільнот	розповідає про свої успіхи, успіхи класу, своєї родини; розповідає про свої проблеми, обирає варіанти їх розв'язання; долучається до корисних справ у родині, класі, школі	розповідає про свої досягнення, досягнення класу, своєї родини, школи, громади; аналізує проблеми класу, школи, громади та пропонує варіанти їх розв'язання; пояснює фактори, які допомогли досягти успіху або призвели до виникнення проблеми; долучається до справ, корисних для класу, школи, громади
Осмилює громадсько-політичне життя	розповідає про Україну як про свою Батьківщину, розпізнає державні символи України, шанобливо ставиться до них	пояснює, що означає бути громадянином України та як Україна пов'язана з Європою

VIII. Мистецька освітня галузь

Художньо-образне, асоціативне мислення у процесі художньо-творчої діяльності через образотворче, музичне та інші види мистецтва

Творить різними засобами і способами	творить відомими художніми засобами і способами	добирає засоби і способи для творення художнього образу
Імпровізує	експериментує, використовуючи відомі техніки художньо-творчої діяльності, звуками, ритмами, рухами, лініями, кольорами, формами, матеріалами тощо для створення художніх образів	експериментує, використовуючи відомі техніки художньо-творчої діяльності, звуками, ритмами, рухами, лініями, кольорами, формами, матеріалами тощо, поєднуючи елементи для втілення ідеї в художньому образі
Естетично перетворює навколишній світ	спостерігає за навколишнім світом, фіксує за допомогою вчителя цікаві явища як ідеї для творчості; допомагає прикрасити місце, де навчається, живе	спостерігає за навколишнім світом, фіксує в різний спосіб цікаві явища; використовує їх у творчій діяльності; пропонує ідеї оздоблення місця, де навчається, живе; реалізує їх самостійно або за допомогою інших осіб

Пізнання мистецтва, інтерпретація художніх образів, досвід емоційних переживань, ціннісне ставлення до мистецтва

Аналізує, інтерпретує, оцінює мистецтво	сприймає твори різних видів мистецтва і проявляє емоційно-ціннісне ставлення до них у різний спосіб (словами, рухами, мімікою, лініями, кольорами тощо)	сприймає твори різних видів мистецтва і проявляє емоційно-ціннісне ставлення до них у різний спосіб; зосереджує увагу на деталях; пояснює, що подобається у творі, а що ні, визначає відомі засоби художньої виразності
Пізнає мову мистецтва	розрізняє види мистецтва (музичне, образотворче, театральне, хореографічне тощо) і розпізнає притаманні їм засоби виразності	вирізняє елементи художньої мови, характерні для різних видів мистецтва (музичне, образотворче, театральне, хореографічне тощо)

Пізнання себе через художньо-творчу діяльність та мистецтво

Оцінює власну творчість	оцінює власну творчість за визначеними орієнтирами; пояснює, наскільки вдалося	оцінює власну творчість за визначеними орієнтирами; визначає за допомогою вчителя необхідні для
-------------------------	--	---

	втілити свій задум	самовдосконалення дії; відстоює своє право на самовираження
Представляє власні досягнення	презентує створені художні образи у зрозумілий спосіб, пояснюючи створене	презентує створені художні образи, пояснює свій задум, відстоює думку
Взаємодіє з іншими особами через мистецтво	бере участь у колективній творчій діяльності, дотримується правил творчої співпраці; ділиться з іншими особами враженнями від сприйняття мистецтва та творчої діяльності	бере участь у колективних творчих проектах, виконує різні дії/ролі у творчому процесі; обговорює з іншими особами враження від сприйняття мистецтва та творчої діяльності, поважаючи вибір інших осіб
Регулює власний емоційний стан засобами мистецтва	визначає серед творів і видів художньо-творчої діяльності ті, що подобаються; ділиться емоціями від сприйняття мистецьких творів; творить для власного задоволення	розпізнає власні емоції від сприйняття мистецьких творів, обирає твори і види художньо-творчої діяльності відповідно до свого настрою; пояснює, від чого одержує насолоду у власній творчості
ІХ. Фізкультурна освітня галузь		
Заняття руховою активністю, фізичною культурою та спортом; демонстрація рухових умінь та навичок, використання їх у різних життєвих ситуаціях		
Виконує життєво необхідні рухові дії	виконує вправи на пересування (ходьба, біг, стрибки, лазіння, плавання, ковзання), виконує вправи з предметами та без них (за наявності відповідних умов)	виконує вправи на пересування (ходьба, біг, стрибки, лазіння, плавання, ковзання) з предметами та без них, оцінює власне виконання рухових дій та виконання вправ іншими особами (за наявності відповідних умов)
Моделює рухову діяльність	розпізнає, добирає та виконує фізичні вправи для ранкової гімнастики; розрізняє, добирає та виконує фізичні вправи з різних видів спорту для розвитку фізичних якостей	розпізнає, добирає та виконує фізичні вправи для ранкової гімнастики, фізкультурної хвилини та паузи; добирає відповідний інвентар для кожного виду спорту, розрізняє та виконує вправи з різних видів спорту для розвитку фізичних якостей
Виконує фізичні вправи під час ігрової діяльності та змагань	виконує рухові дії під час рухливих ігор під керівництвом вчителя	виконує рухові дії у рухливих іграх під час занять у школі та дозвілля
Вибір фізичних вправ для підвищення рівня фізичної підготовленості		
Контролює свій фізичний стан	контролює своє самопочуття за підтримки дорослих у закладі загальної середньої освіти і поза його межами	володіє елементами самоконтролю у процесі виконання фізичних вправ
Аналізує та оцінює вплив фізичного навантаження на стан здоров'я	пояснює значення фізичних вправ для здоров'я людини	аналізує вплив позитивних та негативних факторів на стан здоров'я людини; оцінює своє самопочуття за частотою серцевих скорочень та частотою дихання
Добирає фізичні вправи для розвитку фізичних якостей та зміцнення здоров'я	обирає за допомогою вчителя та виконує вправи/ігри і елементи різних видів спорту для розвитку фізичних якостей	регулює інтенсивність навантаження (швидкість, тривалість, послідовність виконання фізичних вправ) відповідно до визначених завдань
Дотримання правил безпечної і чесної гри, вміння боротися, вигравати і програвати; усвідомлення значення фізичних вправ для здоров'я, задоволення, гартування характеру, самовираження та соціальна взаємодія		

Виконує різні соціальні ролі	виконує різні ролі під час рухливих ігор, забав, обрядів та інших форм рухової діяльності	ефективно взаємодіє з однолітками для досягнення спільних командних цілей під час рухової діяльності
Дотримується безпечної поведінки	дотримується правил безпеки особисто та під час спільної з друзями рухової діяльності	дотримується правил безпеки під час рухової діяльності в закладі загальної середньої освіти та поза його межами, пояснює значення цих правил та їх наслідки
Дотримується етичних норм у руховій діяльності	дотримується правил чесної гри під час рухової діяльності; не засмучується через поразку	дотримується правил чесної гри під час рухової діяльності; прагне вигравати, не засмучується через поразку і сприймає її гідно

**Вимоги
до обов'язкових результатів навчання
здобувачів адаптаційного рівня загальноосвітньої підготовки
учнів основної школи (5-6 класи)**

Загальні результати	Конкретні результати
I. Мовно-літературна освітня галузь	
1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях	
Сприймає усну інформацію	слухає висловлювання (зокрема художні тексти, медіатексти) у різних формах (монолог, діалог, полілог), сприймаючи подану в достатньо вільному темпі інформацію відповідного обсягу на відому і частково нову тематику; реагує на почуте, уточнюючи важливі для розуміння деталі; передає прихований зміст повідомлення, виражений за допомогою типових невербальних засобів.
Перетворює інформацію з почутого повідомлення в різні форми повідомлень	усно відтворює зміст почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), акцентуючи увагу на окремих деталях; фіксує основний зміст почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) відповідно до поставленого завдання; з допомогою інших осіб або самостійно добирає і створює графічні та візуальні засоби передачі інформації, зокрема щодо літературного твору
Виокремлює усну інформацію	добирає відповідно до поставленого завдання або самостійно визначених цілей інформацію з одного чи кількох джерел;
Аналізує та інтерпретує усну інформацію	визначає тему, окремі мікротеми, основну ідею, важливі деталі почутого повідомлення; систематизує та узагальнює різні думки, виявляючи в них спільне і різне; пояснює взаємозв'язок між змістом і формою почутого повідомлення; визначає мету повідомлення; пов'язує, зіставляє почуте із життєвим досвідом; розрізняє факти, судження та аргументи в почутому
Оцінює усну інформацію	обґрунтовує своє ставлення до змісту і форми почутого повідомлення; визначає окремі деталі, що сприяють або заважають комунікації; визначає вплив окремих деталей, зокрема художніх, почутого повідомлення (зокрема

	художнього тексту, медіатексту) на слухача
Висловлює та обстоює власні погляди, ідеї, переконання	конструктивно спілкується, використовуючи типові мовленнєві конструкції; обстоює власну позицію щодо окремих питань, зокрема тих, що порушені в почутому повідомленні
Використовує вербальні та невербальні засоби під час представлення своїх думок	взаємодіє із співрозмовниками, супроводжуючи власне мовлення окремими вербальними та невербальними засобами для досягнення комунікативної мети; збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності
Регулює власний емоційний стан	пояснює емоційний стан (свій та інших осіб) з увагою до його відтінків; регулює власні емоції в комунікації; збагачує міжособистісну комунікацію позитивними емоціями
2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів (зокрема художніх текстах, медіатекстах) та використання її для збагачення власного досвіду	
Сприймає текст	відповідно до мети застосовує основні види читання текстів (цілісних, перерваних, змішаних); усвідомлено користується основними складниками (заголовком, змістом, анотацією тощо) джерела інформації (друкованого чи цифрового), а також складниками структури тексту; сприймає тексти (зокрема художні тексти, медіатексти), зважаючи на контекст створення та читацьке сприйняття;
Аналізує та інтерпретує текст	визначає основні порушені в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) проблеми, пов'язуючи їх із життєвим досвідом; розрізняє відому і нову, головну і другорядну інформацію, факти і судження в тексті; визначає тему та мікротеми, основну думку тексту; порівнює окремі елементи (теми, ідеї, проблеми, образи, сюжети тощо) тексту; інтегрує інформацію, подану в різні способи (словесну, графічну, числову тощо) у межах одного або кількох текстів; характеризує основні особливості структури та мовного оформлення текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів), що належать до різних стилів і жанрів; робить висновки на основі аналізу тексту
Збагачує естетичний та емоційно-чуттєвий досвід	аналізує емоційний стан літературних персонажів, їх вчинки для моделювання власної поведінки та формування базових морально-етичних норм, виявляючи толерантність; висловлює власні почуття, враження та ставлення щодо зображених у тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) людей, подій, ситуацій
Оцінює текст	пояснює значення здобутої з прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) інформації в контексті власного досвіду для розв'язання визначених завдань; встановлює актуальність і несуперечливість інформації в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) на основі власного досвіду
Обирає тексти для читання	обирає з допомогою інших осіб або самостійно тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) українських і зарубіжних авторів різних стилів і жанрів залежно від мети читання і наводить окремі аргументи щодо свого вибору; використовує надійні джерела для добору текстів (зокрема,

	художніх текстів, медіатекстів)
Перетворює текстову інформацію	передає тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) словесно (переказ, конспект тощо), графічно (схема, таблиця тощо); трансформує графічну інформацію на основі одного джерела в текстову, зокрема з використанням мультимедійних засобів
Читає творчо	експериментує із текстом (зокрема художнім текстом, медіатекстом) за аналогією, у разі потреби звертається по допомогу до інших осіб; створює елементи власного медіатексту на основі прочитаного, зокрема художнього тексту
3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема інтерпретація літературних творів українських і зарубіжних письменників; взаємодія з іншими особами у цифровому середовищі, дотримання норм літературної мови	
Створює письмові висловлення	записує (від руки або з використанням спеціальних, зокрема цифрових, пристроїв) власні міркування або інформацію з різних джерел; створює та самостійно презентує в простий спосіб тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) на визначену тематику; дотримується основних засад академічної доброчесності під час створення власних текстів; добирає потрібні мовні засоби, дотримується основних мовних норм
Взаємодіє письмово в режимі реального часу у цифровому середовищі)	створює невеликі типові повідомлення/ медіатексти на захищених цифрових сервісах і в соціальних мережах щодо проблем, пов'язаних з особистим досвідом та освітньою діяльністю; бере участь в онлайн-дискусіях, розпізнаючи розбіжності в думках, і толерантно обстоює власну позицію, дотримується норм етикету; дотримується основ безпечної поведінки в цифровому середовищі та основних засад академічної доброчесності
Редагує письмові тексти	виявляє і виправляє помилки, допущені в тексті, з урахуванням засвоєних мовних норм; аналізує та вдосконалює зміст написаного, доповнює окремі його частини відповідно до теми та мети висловлювання; обирає доцільні способи вдосконалення власного мовлення
4. Дослідження індивідуального мовлення, використання мови для власної мовної творчості, спостереження за мовними та літературними явищами, проведення їх аналізу	
Досліджує мовні явища	використовує знання про закономірності функціонування мовних одиниць для вдосконалення власного мовлення; спостерігає за окремими мовними явищами в мовленні, зокрема на прикладі літературних творів
Використовує знання з мови в мовленнєвій творчості	виявляє власні мовні вподобання під час добору мовних засобів; імпровізує з окремими художніми засобами, зокрема з використанням інформаційно-комунікаційних технологій; використовує твори мистецтва як засіб комунікації з іншими особами; збагачує власне мовлення, використовуючи різні джерела
II. Іншомовна освіта	
1. Сприйняття усної інформації та письмових текстів іноземною мовою в умовах безпосереднього та опосередкованого міжкультурного спілкування	

Сприймає усну інформацію	розуміє розмову між іншими особами, якщо мовлення чітке та повільне; розуміє інформацію, висловлену особою для аудиторії, якщо мовлення чітке та повільне, з тривалими паузами час від часу; розуміє зміст оголошення та інструкції, якщо мовлення чітке та повільне; розуміє, про що йдеться в аудіозаписах, якщо мовлення чітке та повільне; сприймає усну інформацію з відеозаписів, якщо мовлення чітке та повільне
Сприймає письмовий текст	розуміє прочитані короткі прості листи; розуміє письмовий текст, здійснює пошук необхідної інформації, якщо в ньому використано прості мовні засоби; сприймає прочитаний текст, здійснює пошук інформації та аргументації, якщо використано прості мовні засоби; сприймає письмові інструкції, якщо в них використано прості мовні засоби; добирає та читає тексти для задоволення, якщо в них використані прості мовні засоби
Використовує ефективні стратегії сприйняття усної інформації та письмового тексту	ідентифікує окремі факти та здогадується про значення невідомих слів з контексту, якщо прослухана; інформація чи письмовий текст доступний і стосується повсякденної тематики
2. Взаємодія з іншими особами в усній і письмовій формі та в режимі реального часу через засоби іноземної мови	
Здійснює усну взаємодію	бере участь у бесіді, дискусії на знайомі теми, демонструє розуміння співрозмовника в передбачуваних повсякденних ситуаціях; цілеспрямовано спілкується із співрозмовником, який у разі потреби пропонує допомогу; здійснює усну взаємодію з метою отримання товарів та послуг, використовуючи прості фрази у звичному контексті обмінюється інформацією на звичні та повсякденні теми
Здійснює письмову взаємодію	взаємодіє письмово, пише короткі прості листи; запитує і надає інформацію в записках, повідомленнях та заповнює типові бланки
Здійснює онлайн-взаємодію	здійснює онлайн-взаємодію у формі простої розмови з елементами дискусії; цілеспрямовано налагоджує онлайн-співпрацю
Використовує ефективні стратегії здійснення взаємодії (в усній і письмовій формі та онлайн-взаємодії)	ініціює, підтримує та закінчує коротку просту розмову; ставить прості запитання під час виконання спільного завдання; просить уточнити, роз'яснити отриману інформацію
3. Надання інформації, висловлювання думок, почуттів та ставлення іноземною мовою	
Усно висловлює власні думки, почуття, ставлення та позиції	розповідає про людей, навколишній світ та побут з урахуванням власного досвіду, висловлює простими фразами свою думку; надає інформацію співрозмовникові; під час тривалого монологу простими фразами; обґрунтовує власну думку, використовуючи прості мовні засоби під час монологу виступає перед аудиторією з коротким простим підготовленим монологом
Висловлює свої думки, почуття,	подає в письмовій формі інформацію про себе, навколишній світ, побут, використовуючи різні типи

ставлення та позиції у письмовій формі	текстів
Використовує ефективні стратегії побудови висловлювання в усній та письмовій формі	складає план усного або письмового висловлювання; підтримує розмову, коли співрозмовник не може дібрати необхідний мовний і мовленнєвий матеріал; зауважує та виправляє власні прості мовні помилки
III. Математична освітня галузь	
1. Дослідження ситуацій і виокремлення проблем, які можна розв'язати із застосуванням математичних методів	
Вирізняє серед ситуацій із повсякденного життя ті, що розв'язуються математичними методами	вирізняє серед проблемних ситуацій ті, що розв'язуються математичними методами; виокремлює подібні ситуації
Досліджує, аналізує дані та зв'язки між ними, оцінює їх достовірність та доцільність використання	досліджує проблемну ситуацію, отримує дані, перевіряє достовірність даних; аналізує дані, описує зв'язки між ними, подає дані у різних формах; добирає дані, потрібні для розв'язання проблемної ситуації
Прогнозує результат розв'язання проблемної ситуації	визначає, що саме може бути результатом розв'язання проблемної ситуації
2. Моделювання процесів і ситуацій, розроблення стратегій, планів дій для розв'язання проблемних ситуацій	
Сприймає і перетворює інформацію математичного змісту	добирає, впорядковує, фіксує, перетворює звукову, текстову, графічну інформацію математичного змісту, зокрема в цифровому середовищі; перетворює, представляє та поширює інформацію математичного змісту з використанням різних засобів, зокрема цифрових
Розробляє стратегії розв'язання проблемних ситуацій	обирає способи та розробляє план дій, необхідних для розв'язання проблемної ситуації; шукає альтернативні способи розв'язання проблемної ситуації
Створює математичну модель проблемної ситуації	визначає компоненти математичної моделі проблемної ситуації та взаємозв'язки між ними; будує математичну модель проблемної ситуації, використовуючи визначений математичний апарат
Представляє результати розв'язання проблемної ситуації та конструктивно обговорює їх	формулює та відображає у зручній для сприйняття формі результати розв'язання проблемної ситуації, зокрема з використанням інформаційно-комунікаційних технологій; представляє результати розв'язання проблемної ситуації, пояснює їх застосування
3. Критичне оцінювання процесу та результату розв'язання проблемних ситуацій	
Оцінює дані проблемної ситуації, необхідні і достатні для її розв'язання	оцінює необхідність і достатність даних для розв'язання проблемної ситуації; визначає недостатність чи надлишковість даних для розв'язання проблемної ситуації
Критично оцінює спосіб розв'язання та різні моделі проблемної ситуації, обирає раціональний шлях її розв'язання	оцінює різні способи розв'язання проблемної ситуації; обирає математичну модель до стандартної ситуації
4. Розвиток математичного мислення для пізнання і перетворення дійсності, володіння математичною мовою	

Мислить математично	визначає та описує зв'язки між математичними об'єктами та об'єктами реального світу; [пов'язує різні елементи математичних знань і вмінь, робить висновки, підкріплює свою думку аргументами]
Застосовує математичні поняття, факти та послідовність дій для розв'язання проблемних ситуацій	використовує математичні поняття, факти та запропоновану послідовність дій для розв'язання проблемних ситуацій; виконує операції з математичними об'єктами та використовує різні форми представлення інформації; використовує необхідне приладдя та інформаційно-комунікаційні технології
Володіє математичною термінологією, ефективно використовує її	володіє математичними термінами та символами, доцільно використовує їх; висловлюється змістовно, точно, лаконічно
IV. Природнича освітня галузь	
1. Пізнання світу природи засобами наукового дослідження	
Виявляє і формулює проблему дослідження	розпізнає самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб ті із запропонованих проблем, які можна розв'язати дослідницьким способом
Визначає мету і завдання дослідження та формулює гіпотезу	визначає мету і завдання дослідження, формулює очікувані результати відповідно до мети з допомогою вчителя чи інших осіб
Планує дослідження	визначає з допомогою вчителя чи інших осіб етапи дослідження ; планує дослідження з допомогою вчителя чи інших осіб
Досліджує (спостерігає, експериментує, моделює)	моделює з допомогою вчителя чи інших осіб об'єкти та явища; [виконує з допомогою вчителя чи інших осіб спостереження, експерименти, фіксує одержані результати]
Аналізує результати, формулює висновки, презентує результати дослідження	аналізує з допомогою вчителя чи інших осіб результати дослідження за запропонованими критеріями; формулює з допомогою вчителя чи інших осіб висновки щодо досягнення мети дослідження; презентує результати дослідження в запропонований спосіб
Здійснює самоаналіз дослідницької діяльності	підтверджує / спростовує з допомогою вчителя чи інших осіб досягнення мети дослідження ; виявляє емоційно-ціннісне ставлення до власних досліджень
2. Опрацювання, систематизація та представлення інформації природничого змісту	
Здійснює пошук інформації, оцінює та систематизує її	здійснює пошук, порівнює та систематизує самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб інформацію природничого змісту
Представляє інформацію в різних формах	представляє самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб інформацію природничого змісту в різних формах
3. Усвідомлення розмаїття і закономірностей природи, ролі природничих наук і техніки в житті людини; відповідальна поведінка для сталого розвитку суспільства	
Усвідомлює розмаїття природи	розуміє розмаїття природи та певні її закономірності
Класифікує об'єкти / явища природи	розрізняє і порівнює самостійно або з допомогою вчителя чи

	інших осіб об'єкти / явища природи та їх властивості
Виявляє взаємозв'язки об'єктів і явищ природи	встановлює з допомогою вчителя чи інших осіб взаємозв'язки природних об'єктів, явищ і процесів; використовує самостійно / з допомогою вчителя чи інших осіб уявлення про взаємозв'язки об'єктів і явищ природи для розв'язання запропонованої життєвої / навчальної проблеми
Усвідомлює значення природничих наук, технологій, техніки	з'ясовує і пояснює з допомогою вчителя чи інших осіб значення природничих наук, технологій і техніки в житті людини; розуміє значення діяльності учених-природничиків і винахідників
4. Розвиток наукового мислення, набуття досвіду розв'язання проблем природничого змісту [індивідуально та у співпраці]	
Розрізняє наукове і ненаукове мислення	вирізняє з допомогою вчителя чи інших осіб наукову інформацію з-поміж іншої і використовує її у своїй діяльності
Усвідомлює проблему і аналізує її	розпізнає з допомогою вчителя чи інших осіб пізнавальну проблему в запропонованій ситуації
Розв'язує проблеми	обирає самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб ідеї, способи, засоби для розв'язання навчальної / життєвої проблеми; використовує самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб здобуті знання і набутий досвід для розв'язання навчальної / життєвої проблеми
Працює в групі для розв'язання проблеми	розуміє значення співробітництва у розв'язанні навчальної / життєвої проблеми; взаємодіє в групі для розв'язання навчальної / життєвої проблеми
Оцінює власну діяльність/ діяльність групи	виявляє емоційно-ціннісне ставлення до власних дій / дій групи для досягнення результату
V. Технологічна освітня галузь	
1. Втілення задуму в готовий продукт за алгоритмом проектно-технологічної діяльності	
Проектує особистісно і соціально значущий виріб	генерує задум та обирає об'єкт проектування для його втілення з допомогою вчителя чи інших осіб, пояснює свій вибір; [формулює самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб мету проектно-технологічної діяльності; здійснює маркетингові дослідження та пошук інформації про об'єкт проектування; здійснює художнє конструювання виробу з використанням методів проектування; конструює об'єкт проектування, читає та використовує графічні зображення; орієнтується в доборі матеріалів, визначає їх кількість і вартість; визначає послідовність технологічних операцій для реалізації проектованого виробу самостійно або за допомогою вчителя чи інших осіб
Виготовляє проектований виріб за визначеною технологічною послідовністю	організовує самостійно або за допомогою вчителя чи інших осіб роботу для виготовлення проектованого виробу за визначеною послідовністю; застосовує технології обробки різних матеріалів; розраховує час на виконання технологічних операцій; оцінює ризики, пов'язані з виготовленням проектованого виробу; демонструє в роботі під час виготовлення виробу належні особистісні якості

Оцінює і презентує результати проектно-технологічної діяльності	оцінює результати власної чи спільної проектно-технологічної діяльності на основі заданих критеріїв, усуває наслідки допущених помилок; презентує результати власної чи спільної проектно-технологічної діяльності; відстежує власний навчальний поступ, аналізує набутий освітній досвід як стимул для подальших досягнень
2. Творче застосування традиційних і сучасних технологій декоративно-ужиткового мистецтва	
Ідентифікує види декоративно-ужиткового мистецтва	розрізняє твори різних видів декоративно-ужиткового мистецтва, називає їх творців; знаходить, аналізує і доцільно поширює інформацію про види декоративно-ужиткового мистецтва, зокрема в цифрових середовищах; обґрунтовує значення декоративно-ужиткового мистецтва в житті людини, народу
Застосовує технології декоративно-ужиткового мистецтва	використовує ідеї декоративно-ужиткового мистецтва у власній творчості — створенні виробу; вивчає можливості реалізації створених виробів в етностилі
3. Ефективне використання техніки і матеріалів без заподіяння шкоди навколишньому середовищу	
Визначає ризики впливу сучасних матеріалів, техніки і технологій для навколишнього середовища	оцінює користь і небезпеку технічного прогресу для навколишнього середовища ; визначає види матеріалів за їх властивостями, зокрема для користі власного здоров'я та здоров'я інших осіб; оперує інформацією про основні види матеріалів і техніки
Ощадно використовує матеріали	демонструє відповідальність за збереження навколишнього середовища, зокрема за сортування відходів; критично оцінює джерела інформації про матеріали та обґрунтовано використовує їх, зокрема вторинні матеріальні ресурси
4. Турбота про власний побут, задоволення власних потреб і потреб інших осіб	
Організовує власну діяльність у побуті	планує власну діяльність у побуті відповідно до власних потреб або потреб інших осіб; удосконалює власний чи спільний життєвий простір у різних сферах побутової діяльності [інтер'єр, одяг, харчування тощо]
Вирішує практичні завдання в побуті	відшукує та відбирає актуальну інформацію про види побутової техніки, її застосування та технічні характеристики; вивчає призначення побутової техніки; дотримується правил використання технічних пристроїв, різних матеріалів у побутових умовах
VI. Інформатична освітня галузь	
1. Пошук, подання, перетворення, аналіз, узагальнення та систематизація даних, критичне оцінювання інформації для розв'язання життєвих проблем	
Досліджує і оцінює вплив інформаційних технологій на своє життя, навколишній світ і розвиток	пояснює призначення і використовує цифрові пристрої і технології для здійснення інформаційних процесів у повсякденному житті та навчальній діяльності; обирає цифрові пристрої та/чи інформаційні технології для розв'язання задачі; висловлює міркування щодо сучасних інформаційних технологій і їх місця в суспільстві
Знаходить, збирає, зберігає, представляє, перетворює, структурує, аналізує і узагальнює дані різних типів	визначає потребу в отриманні даних, шукає, збирає і зберігає дані, застосовуючи різні пристрої, технології і способи; аналізує дані для підтвердження чи спростування

	тверджень; обирає спосіб структурування і візуалізації зібраних чи отриманих даних з використанням різних видів інфографіки
Будує інформаційні моделі об'єктів, явищ і процесів	обирає істотні властивості об'єктів і їх значення, необхідні для представлення цих об'єктів у контексті розв'язання життєвої/навчальної проблеми; використовує готові чи створені моделі для дослідження, експериментує з ними
Критично оцінює інформацію, отриману з різних джерел	пояснює вплив джерел інформації на формування власних поглядів та інших точок зору; будує власні судження про медіатексти, визначаючи достовірність інформації та надійність джерел
2. Створення інформаційних продуктів і програм для ефективного розв'язання задач/проблем, творчого самовираження (індивідуально і у співпраці) за допомогою цифрових пристроїв і без них	
Розробляє і реалізовує алгоритми	розробляє алгоритми, поєднуючи базові структури, для розв'язання задач; корегує алгоритм за потреби
Створює і налагоджує програмні проекти	складає і налагоджує програмні проекти для розв'язання задач/проблем і творчого самовираження; виявляє наполегливість, коли стикається з помилками і проблемами під час роботи над проектом
Розробляє модульні проекти	розділяє задачу на підзадачі та розв'язує їх, комбінуючи проект із блоків команд
Створює та опрацьовує інформаційні продукти з використанням даних різних типів	оцінює власні можливості і доступні ресурси для створення інформаційних продуктів з метою розв'язання життєвих/навчальних проблем; пояснює вибір програмних засобів для опрацювання даних різних типів (принаймні трьох) і створення відповідних інформаційних продуктів; створює інформаційні продукти та оцінює їх якість за вказаними критеріями
Співпрацює в команді для створення інформаційного продукту	складає план виконання своєї роботи із створення інформаційного продукту відповідно до ролі в групі; пояснює роль членів групи і користь співробітництва для виконання спільного завдання із створення інформаційного продукту; бере участь у спільному створенні інформаційного продукту, враховуючи власний і груповий емоційний стан; коментує свою та чужу діяльність із створення інформаційного продукту, за потреби надає конструктивні відгуки
3. Усвідомлене використання інформаційних і комунікаційних технологій та цифрових пристроїв для доступу до інформації, спілкування та співпраці як творця та/або споживача	
Використовує широкий спектр цифрових пристроїв	розуміє призначення, можливості та обмеження цифрових пристроїв різного типу, зумовлені їх складовими, використовує їх для власних потреб у навчанні і житті; пояснює взаємозв'язок між апаратною і програмною складовими інформаційної системи
Організовує власне інформаційне середовище	організовує власне інформаційне середовище на основі доступних пристроїв і технологій, налаштовує програмні та апаратні засоби залежно від власних потреб; розрізняє та

	формулює апаратні і програмні проблеми, що є очевидними, пропонує способи їх розв'язання, у разі потреби звертається за допомогою до інших осіб
Використовує комунікаційні технології та мережі для власного розвитку, спілкування і співпраці	використовує онлайн-сервіси та онлайн-ресурси для індивідуальної або групової діяльності і комунікації
4. Усвідомлення результатів використання інформаційних технологій для себе, суспільства, навколишнього середовища і сталого розвитку суспільства, дотримання етичних і правових норм інформаційної взаємодії	
Обґрунтовує вплив технологій на навколишнє середовище і власний добробут, захищає себе і свій інформаційний простір	описує вплив цифрових технологій на навколишнє середовище і добробут суспільства; дотримується правил кібербезпеки; розрізняє себе в реальному і віртуальному світі, передбачає власний "цифровий слід"
Усвідомлено дотримується норм соціальної, міжкультурної і міжособистісної взаємодії	дотримується правил етикету спілкування у цифрових мережах; розширює спектр засобів і способів комунікації, які використовує, враховуючи потреби свої та інших осіб
Усвідомлено дотримується норм правової взаємодії	дотримується авторських прав і враховує різні типи дозволів на використання інформаційних ресурсів у власній і груповій роботі і творчості
VII. Соціальна і здоров'язбережувальна освітня галузь	
1. Турбота про особисте здоров'я і безпеку, уникання факторів ризику, реагування на чинники і діяльність, яка становить загрозу для життя, здоров'я, добробуту власного та інших осіб	
Діє відповідально	демонструє прихильність до безпечних і корисних практик поведінки, які зменшують ризики для життя і здоров'я або запобігають їм
Відстоює власні інтереси та інтереси інших осіб	відстоює власні інтереси та інтереси інших осіб, протидіючи проявам тиску, неповаги і приниження
Надає допомогу	надає першу долікарську допомогу, звертається до необхідних служб відповідно до ситуації; ідентифікує способи та можливість надання необхідної допомоги собі та/або іншим особам для вирішення конфліктної ситуації
2. Визначення альтернатив, прогнозування наслідків, прийняття рішень з користю для власної безпеки та безпеки інших осіб, здоров'я та добробуту	
Розпізнає небезпечні ситуації	визначає ймовірні небезпеки в повсякденному житті
Прогнозує наслідки	прогнозує наслідки своїх дій для здоров'я, безпеки і добробуту, зокрема під час використання інформаційно-комунікаційних; технологій та інших медійних засобів
Приймає рішення	використовує перевірену інформацію для прийняття рішення в типових (знайомих) повсякденних ситуаціях
Поводиться безпечно	пояснює послідовність дій у небезпечних ситуаціях природного, техногенного, соціального і побутового походження

3. Аргументований вибір здорового способу життя, аналіз і оцінка наслідків і ризиків	
Обмірковує альтернативи власних дій і рішень	обмірковує альтернативні рішення стосовно свого здоров'я, безпеки і особистого добробуту в умовах вибору
Приймає зміни власного організму	вирізняє та пояснює вікові зміни в організмі як ознаку здоров'я та розвитку
Аналізує вплив поведінки на здоров'я	усвідомлює наслідки впливу індивідуальної поведінки на стан здоров'я
Здійснює вибір, що приносить користь і задоволення (радість)	аналізує і визначає різні аспекти способу життя, що приносять користь і задоволення (радість) для повноцінного життя
4. Підприємливість та етична поведінка для поліпшення здоров'я, безпеки і добробуту	
Вчиться вчитися	відстежує власний поступ і висловлює бажання пізнавати нове без шкоди для здоров'я
Знаходить і перевіряє інформацію	знаходить, аналізує і перевіряє інформацію щодо здоров'я, безпеки та добробуту, здобуту в різних джерелах
Діє ефективно та самостійно	діє ефективно для реалізації короткострокових цілей для досягнення успіху та задоволення власних потреб і потреб інших осіб
Спілкується конструктивно	досягає ефективного спілкування, виявляючи повагу до особистого простору інших осіб, для організації ефективної спільної діяльності, задоволення власних потреб і потреб інших осіб
Виявляє культуру споживання	пояснює обмеженість ресурсів, необхідність ощадного ставлення та потребу повторного використання їх для здоров'я, безпеки і добробуту
Планує майбутнє	аналізує потенціал опанування різних видів діяльності
Співпрацює для досягнення результату діяльності	працює самостійно або з іншими особами, виконуючи різні ролі та встановлюючи нові контакти
Поводиться етично	виявляє повагу до почуттів інших людей, шанобливо ставиться до їх поглядів щодо збереження здоров'я, безпеки і добробуту; толерантно і коректно ставиться до відмінностей інших осіб (захищені законом ознаки)
Планує, запроваджує і оцінює фінансові рішення	пояснює потенціал фінансових ресурсів
Підтримує добротність	розпізнає добротну діяльність
VIII. Громадянська та історична освітня галузь	
1. Історико-хронологічне мислення, орієнтація в історичному часі, встановлення причинно-наслідкових зв'язків між подіями, явищами і процесами, діяльністю людей та її результатами в часі, виявлення змін і тяглості в житті суспільства	
Орієнтується в історичному часі	пояснює, як відбувається відлік часу в історії; демонструє знання перебігу подій в часі в межах теми, локалізує події в часі; встановлює віддаленість та тривалість подій

Розкриває взаємозв'язки та тяглість суспільного розвитку	пояснює зв'язок між подіями, розрізняє причини, приводи, результати і наслідки подій; пояснює присутність минулого в сучасному суспільному просторі
Виявляє і прогнозує суспільні (історичні) зміни	співвідносить з вивченим періодом (епохою) відомі історичні події та особи, визначає сфери суспільного життя, які зазнавали змін; пояснює, як життя людини і суспільства залежить від природних змін, науково-технічних винаходів, соціальних обставин
2. Геопросторове мислення, орієнтація в соціально-історичному просторі, виявлення взаємозалежності в розвитку суспільства, господарства, культури і навколишнього середовища	
Орієнтується в соціально-історичному просторі	використовує карту як джерело інформації; визначає географічне розташування відповідних/ указаних природних і соціальних об'єктів
Виявляє взаємодію природного і соціального середовищ	пояснює, як географічне положення впливає на спосіб життя і світогляд людей; виявляє вплив діяльності людини на навколишнє середовище
Орієнтується у громадському просторі та долучається до його формування	пояснює, що таке громадський простір та його значення для суспільства
3. Критичне мислення, робота з різними джерелами інформації та формулювання історично обґрунтованих питань	
Добирає джерела історичної та суспільно значущої інформації	розрізняє джерела інформації за видами; добирає інформаційні джерела за пропонованою тематикою та походженням
Аналізує та синтезує історичну та суспільно важливу інформацію	використовує історичну та суспільно важливу інформацію із запропонованих ресурсів; пояснює походження історичного, медійного джерела за зовнішніми ознаками
Визначає достовірність історичної та суспільної інформації	розрізняє факт і судження в запропонованому тексті/ медіатексті; оцінює інформацію щодо її достовірності, надійності і повноти
4. Системне мислення, виявлення взаємопов'язаності, взаємозалежності та взаємовпливу історичних подій, явищ, процесів, постатей у контексті відповідних епох; розуміння множинності трактувань минулого і сучасного та зіставлення їх інтерпретацій	
Систематизує і узагальнює соціальну та історичну інформацію	упорядковує відомості про особу, подію, явище, процес, пам'ятку історії (за заданими критеріями); розрізняє пам'ятки історії та культури, історичні події, осіб та їх вчинки, соціальні об'єкти та явища за певними ознаками
Добирає та оцінює аргументи	використовує джерела для опису історичних подій, явищ, процесів, діяльності людей; аргументовано пояснює перебіг і сутність історичних і сучасних подій, явищ, процесів, діяльності людей
Інтерпретує факти, явища, процеси з минулого і сучасного; формулює судження, гіпотезу	оцінює значення події, явища, цінність пам'ятки культури для конкретного історичного періоду
5. Усвідомлення власної гідності, діяльність з урахуванням власних прав і свободи, повага до прав і гідності інших осіб, толерантність, протидія виявам дискримінації та нерівного ставлення	
Формує себе як особистість і частина соціуму, усвідомлює власну гідність	пізнає себе як неповторну особистість, наділену гідністю; дентифікує себе як члена різних спільнот, громадянина

	України; пояснює правила, яких має дотримуватися у цих спільнотах; пояснює своє право на особистий простір (приватність) і право інших осіб на це
Діє з урахуванням принципів прав людини, прав та обов'язків громадянина	пояснює базові права людини, зокрема дитини, і механізми їх реалізації та захисту; протидіє порушенням прав людини
Поважає розмаїття серед людей, протидіє та запобігає виявам дискримінації та утисків	конструктивно взаємодіє з людьми з відмінними ідеями та цінностями; протидіє утискам, насиллю (булінгу), виявам нерівності або несправедливості
6. Дотримання демократичних принципів, конструктивна взаємодія з друзями, спільнотою закладу освіти, місцевою громадою і суспільством загалом, залучення до розв'язання локальних, загальнонаціональних і глобальних проблем	
Застосовує принципи та механізми демократії	дотримується колективно встановлених правил; бере участь у процедурах самоврядування закладу освіти/ класу та прийнятті рішень; дотримується стандартів доброчесної поведінки
Бере участь у розв'язанні проблем спільнот	з допомогою вчителя долучається до розв'язання проблем різних спільнот, враховуючи інтереси їх представників; розвиває емпатію
Осмилює зв'язки між минулим і сучасним громадсько-політичним життям	описує минуле та сучасне, використовуючи громадсько-політичні поняття: демократія, свобода, права, право/ закон тощо
IX. Мистецька освітня галузь	
1. Пізнання різних видів мистецтва, інтерпретація художніх образів, досвід емоційних переживань, ціннісне ставлення до мистецтва	
Пізнає мову різних видів мистецтва	розпізнає базові засоби художньої виразності різних видів і жанрів мистецтва, наводить приклади творів; розпізнає характерні риси різних видів українського народного мистецтва
Аналізує, інтерпретує і критично оцінює художні образи	сприймає твори різних видів і жанрів мистецтва, інтерпретує твори вербально і залучає невербальні засоби; встановлює зв'язки між видами мистецтва, мистецтвом і життям
2. Художньо-образне, асоціативне мислення під час творчої діяльності в різних видах мистецтва	
Творить різними засобами і способами	обирає способи/засоби творення художніх образів, зокрема цифрові, у різних видах і жанрах мистецтва для самовираження; використовує елементи українського народного мистецтва в художній творчості
Імпровізує	імпровізує (експериментує, поєднує, візуалізує тощо) художніми засобами для реалізації власної мистецької ідеї
Естетично перетворює навколишнє середовище	спостерігає, досліджує довкілля, фіксує цікаві явища навколишнього середовища, використовує як ідеї для творчості і перетворення предметного середовища
3. Пізнання себе через взаємодію з різноманітними мистецькими об'єктами; розвиток емоційного інтелекту	

Оцінює власні мистецькі здобутки	оцінює власні досягнення за колективно визначеними критеріями; пояснює своє право на самовираження
Демонструє власні досягнення	ділиться з іншими результатами творчої діяльності, пояснює задум, пояснює своє право на самовираження
Взаємодіє з іншими особами через мистецтво	бере участь в обговоренні творів мистецтва, мистецьких і дослідницьких проектах
Регулює власний емоційний стан засобами мистецтва	аналізує власні емоції і почуття під час сприймання мистецьких творів і вербалізує їх; визначає та описує власні мистецькі вподобання; розуміє, який вид художньо-творчої діяльності покращує емоційний стан
4. Використання інформаційного середовища у власній творчості та художній комунікації	
Створює мистецький медіатекст у процесі художньої комунікації	створює, обробляє і з урахуванням відповідальності поширює простий мистецький медіатекст під керівництвом учителя або інших осіб
Добирає та оцінює джерела інформації про мистецтво	визначає з допомогою вчителя чи інших осіб джерела інформації про мистецтво із застосуванням цифрових технологій
Виявляє культуру використання авторського твору	відповідально ставиться до авторства в мистецтві; розуміє значення правильного оформлення цитат із посиланням на автора
X. Освітня галузь фізичної культури	
1. Формування психічної та соціально-психологічної сфер особистості засобами фізичного виховання	
Визначає мету систематичної рухової діяльності	систематично займається фізичними вправами, досягаючи мети, визначеної з допомогою вчителя або самостійно
Формує вольові якості у процесі виконання фізичних вправ	виконує фізичні вправи, що вимагають вольових проявів; пояснює, що робота над помилками допомагає розвивати власні вольові якості
Розвиває свої когнітивні властивості у процесі фізичного виховання	розвиває властивості довільної уваги у процесі фізичного виховання; розвиває мисленнєві процеси засобами фізичного виховання
Виконує різні соціальні ролі під час взаємодії у процесі рухової (спортивно-ігрової) діяльності	обґрунтовує користь співпраці учасників у процесі рухової (спортивно-ігрової) діяльності; підтримує учасників команди, допомагає їм виконувати завдання під час рухової діяльності
Дотримується етичних норм у руховій діяльності	пояснює значення правил “чесної гри” під час виконання фізичних вправ, у спортивно-ігровій та змагальній діяльності; дотримується цих правил
2. Систематичні заняття фізичними вправами, володіння технікою фізичних вправ	
Демонструє техніку фізичних вправ	демонструє володіння технікою фізичних вправ на рівні рухового вміння в обраних видах рухової діяльності
Моделює рухову діяльність	добирає вправи, розробляє комплекси фізичних вправ; обирає найефективніший спосіб виконання фізичних вправ (з допомогою учителя або самостійно)

Виконує фізичні вправи під час ігрової та змагальної діяльності	бере участь у різних рухливих/спортивних іграх та естафетах (зокрема за спрощеними правилами), дотримуючись правил
3. Усвідомлення значення фізичної/ рухової активності для підтримування стану здоров'я та задоволення у процесі фізичного виховання	
Пізнає факти, явища та закономірності фізичної культури і спорту	на основі медіатекстів, власного рухового досвіду та способу життя аналізує факти та події фізичної культури і спорту; пояснює власну здоров'язбережувальну позицію, посиляючись на досвід відомих осіб
Контролює свій фізичний стан під час рухової діяльності	спостерігає за власним фізичним станом; володіє способами визначення об'єктивних показників власного фізичного стану
Регулює свій психоемоційний стан у процесі рухової діяльності	описує власні позитивні і негативні емоції, пояснюючи причини їх виникнення під час виконання фізичних вправ
Дотримується здорового способу життя через фізкультурно-оздоровчу діяльність	бере участь у різних видах фізкультурно-оздоровчої діяльності
Дотримується правил безпечної поведінки під час фізкультурно-оздоровчої діяльності	дотримується правил безпечної поведінки під час виконання фізичних вправ, пояснює важливість цих правил

**Державні вимоги
до рівня загальноосвітньої підготовки учнів основної та старшої школи (7-12 класи)**

Зміст освіти	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
I. Освітня галузь «Мови і літератури» Основна школа Мовний компонент Українська мова. Мови національних меншин (мови навчання і мови вивчення) <i>Мовленнєва лінія</i>	
Мовлення як засіб спілкування, пізнання і впливу. Ситуація і сфери спілкування. Форми мовлення. Види мовленнєвої діяльності. Культура спілкування. Стилї, типи і жанри мовлення	вміння розрізняти усне і писемне мовлення, розмовляти правильно і комунікативно доцільно, орієнтуватися в мовленнєвій ситуації, сферах спілкування, осмислювати, планувати і реалізувати задум, висловлювати, удосконалювати його, володіти всіма видами мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо), різними типами, стилями і жанрами мовлення з урахуванням ситуації спілкування, дотримуватися культури мовлення, правил спілкування і мовленнєвого етикету
<i>Аудіювання</i>	
Сприймання на слух, розуміння текстів, що належать до різних стилів, типів і жанрів мовлення	сприймати текст на слух, запам'ятовувати його зміст, виявляти розуміння тексту і підтексту прослуханого, визначати тему та основну думку твору, оцінювати почуте, аналізувати особливості мовної форми, користуватися різними видами слухання

<i>Говоріння</i>	
Переказування (докладне, стисле, вибірково), діалогічні та монологічні висловлювання різних типів і стилів мовлення	переказувати (докладно, стисло, вибірково) вивчені, прослухані або прочитані твори, створювати діалогічні та монологічні тексти з урахуванням ситуації спілкування та комунікативного завдання, бути здатним висловлювати власну думку, аналізувати різні погляди на предмет обговорення, дотримуватися мовних, етичних норм та норм етикету, вміти удосконалювати власне мовлення
<i>Читання</i>	
Формування, розвиток техніки читання вголос і мовчки, розуміння самостійно прочитаних текстів, які належать до різних типів, стилів і жанрів мовлення	читати вголос і мовчки за визначеними програмою нормативами, розуміти, запам'ятовувати, різнобічно аналізувати зміст і форму прочитаного твору, вміти висловлювати власну думку про прочитане, самостійно працювати з текстом, користуватися різними видами читання
<i>Письмо</i>	
Побудова письмових текстів (монолог, діалог, полілог) різних типів, стилів і жанрів мовлення	письмово переказувати (докладно, стисло, вибірково), самостійно створювати письмові тексти, висловлювати в них власну думку про певну подію, ситуацію, прочитаний твір, дотримуватися вимог до мовлення, удосконалювати написане
<i>Мовна лінія</i>	
<i>Фонетика. Орфоепія. Графіка</i>	
Звукова система мови. Складоподіл. Наголос. Сильна і слабка позиції звуків у слові та позначення їх на письмі. Алфавіт. Звукове значення букв. Орфоепічні норми. Орфоепічний словник	розрізняти звуки мови і букви, дотримуватися орфоепічних норм у власному мовленні, вільно користуватися алфавітом, орфоепічним словником
<i>Лексикологія і фразеологія</i>	
Лексичне значення слів і фразеологізмів. Однозначні та багатозначні, стилістично та емоційно нейтральні і стилістично та емоційно забарвлені слова. Пряме і переносне значення слова. Групи слів за значенням. Синоніми і антоніми, омоніми, пароніми. Групи слів за походженням, сферою використання. Фразеологізми, їх різновиди	визначати істотні ознаки лексикологічних понять і фразеологізмів, пряме і переносне значення слова, стилістично та емоційно нейтральні і стилістично та емоційно забарвлені слова, групи слів за значенням, походженням, сферою використання, використовувати слова і фразеологізми, тлумачити лексичне значення загальноживаних слів і фразеологізмів, добирати до них синоніми, антоніми, омоніми і пароніми
Етимологія слова. Навчальні словники різних видів	пояснювати етимологію окремих слів, користуватися словниками
<i>Будова слова. Словотвір</i>	
Будова слова і значення морфем. Способи творення слів. Морфемний і словотвірний словники	пояснювати значення слова шляхом проведення аналізу його будови, розрізняти словозміну і словотвір, правильно і комунікативно доцільно використовувати слова з урахуванням значення їх морфем, користуватися морфемним і словотвірним словниками

<i>Морфологія</i>	
Лексичне та граматичне значення слова. Частини мови. Граматичні характеристики частин мови. Роль частин мови у реченні. Довідники з морфології	розрізняти частини мови, визначати роль морфологічних засобів у побудові висловлювань, правильно і стилістично доцільно використовувати форми слів, що належать до різних частин мови, користуватися довідковою літературою
<i>Синтаксис</i>	
Синтаксичні одиниці, їх види, будова, способи вираження. Синтаксичні засоби, їх роль у побудові висловлювань. Способи передачі мовлення: пряма і непряма мова. Складне синтаксичне ціле. Довідники із синтаксису та пунктуації	пояснювати семантику, будову словосполучень, речень різних видів, визначати і будувати синтаксичні одиниці, висловлювати той самий зміст за допомогою різних синтаксичних засобів, будувати тематично цілісний, структурований зв'язний текст, користуватися довідниками
<i>Стилістика</i>	
Стилі. Стилістичні можливості мовних одиниць, їх функціонування у мовленні	комунікативно доцільно використовувати стилістичні можливості вивчених мовних одиниць в усному і писемному мовленні
<i>Орфографія</i>	
Написання разом, окремо, через дефіс. Правила переносу слів. Орфографічні правила, списки слів для запам'ятовування. Орфографічний словник	правильно писати слова відповідно до вивчених орфографічних правил і словникові слова, перевіряти написане, користуватися орфографічним словником
<i>Пунктуація</i>	
Розділові знаки, їх функції. Розділові знаки у простому і складному реченнях. Розділові знаки у прямій мові, діалозі. Довідники з пунктуації	визначати смислові та синтаксичні відношення у реченні для обґрунтування вибору розділових знаків, пунктуаційно правильно оформляти речення різних видів, діалог
<i>Соціокультурна лінія</i>	
Особливості національної культури, звичаї, традиції, свята, визначні діячі, суспільно-політичні події, державна символіка. Матеріальна і духовна культура рідного народу, Найвідоміші фольклорні твори як відображення народного досвіду, особливостей національного характеру, їх етнокультурний колорит	визначати особливості національної культури, використовувати ці знання і знання, здобуті під час вивчення інших предметів, у власному мовленні, пояснювати значення слів, найуживаніших усталених висловів, сприймати зміст найвизначніших творів, використовувати їх у своєму мовленні, дотримуватися правил мовленнєвої поведінки відповідно до загальнолюдських норм і специфіки національної культури
<i>Діяльнісна лінія</i>	
Основні загальнонавчальні, творчі вміння як предмет практичного засвоєння учнів. Основні комунікативні стратегії, стратегії співпраці	застосовувати основні загальнонавчальні, творчі вміння, використовувати їх у різних життєвих і навчальних ситуаціях, користуватися основними комунікативними стратегіями
<i>Іноземні мови Мовленнєва лінія</i>	

Сфери спілкування	
<p><i>Особистісна</i> Тематичні блоки: Я, моя родина, друзі, відпочинок, дозвілля, відвідання магазину, покупки, природа і погода, охорона навколишнього природного середовища</p> <p><i>Публічна</i> Тематичні блоки: Охорона здоров'я, улюблений письменник, улюблена книга, кіно і театр, телебачення, музика, молодіжна культура, наука, технічний прогрес, життя суспільства, подорож і екскурсії, пам'ятки культури, спорт, країна, мова якої вивчається</p>	<p><i>аудіювання</i> розуміти зміст нескладних висловлювань, що стосуються особистісної, публічної, освітньої сфери спілкування, а також нескладних текстів пізнавального та країнознавчого характеру, повний зміст висловлювання вчителя і учнів, що стосуються особистісної, публічної, освітньої сфери, нескладні тексти, виділяти головну думку, використовуючи лінгвістичну та контекстуальну здогадку, прості пояснення, наприклад, щодо використання різних видів транспорту, пересування в незнайомому місті, основний зміст повідомлень, оголошень, репортажів, здобувати інформацію з радіо- та телепередач на побутову тематику</p>
<p><i>Освітня</i> Тематичні блоки: Робота і професія, плани на майбутнє</p>	<p><i>читання</i> розуміти зміст нескладних автентичних текстів різних жанрів і стилів, що співвідносяться з особистісною, публічною, освітньою сферами спілкування, користуватися словником та іншою довідковою літературою, розуміти основний зміст газетних, журнальних текстів, текстів науково-популярного і публіцистичного стилів, виділяти основну думку, уміти переглянути значний за обсягом текст (серію текстів) для пошуку необхідної інформації, здобувати інформацію з оголошень, проспектів, меню, розкладів, брошур, коротких офіційних документів</p>
	<p><i>говоріння</i> монологічне мовлення створювати зв'язне повідомлення, використовуючи в разі потреби лексичні або зображувальні опори, готувати повідомлення щодо певної ситуації в межах визначених сфер спілкування, передавати основний зміст прочитаного, побаченого або почутого, висловлюючи своє ставлення, давати оцінку особам, вчинкам, подіям, явищам, про які йдеться</p>
	<p>діалогічне мовлення встановлювати і підтримувати спілкування із співрозмовником у межах визначеної тематики і сфери спілкування, ініціювати і завершувати спілкування, використовуючи для цього відповідні зразки мовленнєвого етикету, прийнятого в країні, мова якої вивчається, ініціювати і підтримувати спілкування, доводити співрозмовникові власну точку зору, обґрунтовуючи її</p>
	<p><i>письмо</i> робити нотатки, скласти план, заповнювати анкету, опитувальний лист, уміти написати лист, повідомлення, автобіографію, писати твори в межах визначених сфер спілкування, висловлюючи власне ставлення до проблем, які порушуються</p>

<i>Мовна лінія</i>	
Активна і пасивна лексика. Фразеологічні ідіоми. Усталені вислови. Граматична система мови. Категорії, класи і структури нормативної граматики мови, яка вивчається. Багатозначність слів, їх зв'язок з контекстом. Граматична семантика. Система транскрипційних знаків	знати достатню кількість мовних одиниць для забезпечення комунікативних потреб (намірів) у межах визначених сфер і тематики спілкування, складати речення, необхідні для використання у найбільш типових ситуаціях спілкування, знати основні правила орфографії та пунктуації, уміти продукувати письмове повідомлення з дотриманням мовних правил
<i>Соціокультурна лінія</i>	
Відомості, що стосуються: найтипівіших особливостей культури, звичаїв, традицій, свят, діячів літератури, мистецтва і науки, суспільно-політичних реалій та державної символіки, реалій побуту, культурних пам'яток, музеїв, театрів країни, мова якої вивчається	уміти виконувати комунікативні функції, застосовуючи мовленнєві зразки відповідно до лінгвокраїнознавчих і соціокультурних вимог, прийнятих у країні, мова якої вивчається, знати і застосовувати основні правила етикету країни, мова якої вивчається, усвідомлювати і толерантно ставитися до традицій, звичаїв, цінностей та ідеалів, характерних для народу, мова якого вивчається
<i>Діяльнісна (стратегічна) лінія</i>	
Стратегії комунікативної поведінки, що забезпечують ефективну мовленнєву взаємодію	сприймати новий досвід, нову мову, нових людей, нові способи поведінки і життєдіяльності, виявляти готовність адекватно діяти в цих умовах, уміти організувати свою діяльність відповідно до наявних умов навчання, самостійно визначати і застосовувати ефективні стратегії оволодіння іноземною мовою, критично оцінювати власний навчальний досвід і навчальні досягнення та визначати шляхи їх удосконалення, уміти застосовувати нові знання в різноманітних ситуаціях спілкування
Літературний компонент Українська література. Світова література. Літератури національних меншин <i>Ціннісна лінія</i>	
Популярні твори для дітей та юнацтва (твори морального змісту, про національні події, характери і традиції, пригодницькі, детективні, фантастичні, казкові твори) Художні твори різних родів і жанрів, які репрезентують ключові історико-літературні епохи	читати виразно, сприймати емоційно, осмислювати творчо художній текст, визначати головну думку прочитаного, авторську позицію, виявляти актуальні проблеми і деякі художні особливості творів, висловлювати власне ставлення до відображених у художньому творі подій, образів, тем, ідей з урахуванням моральних цінностей і соціальних норм, знати основні етапи літературного процесу, авторів, назви їх творів, окремі факти біографії і творчості митців, їх внесок у розвиток національної і світової культури, уміти виконувати (усно і письмово) творчі роботи різних жанрів
<i>Літературознавча лінія</i>	

<p>Літературний твір як система. Засоби художньої виразності у творі. Поняття про літературний процес. Джерела знань про літературу.</p>	<p>розуміти взаємозв'язок компонентів літературного твору, форми і змісту, знати визначення основних теоретико-літературознавчих понять і застосовувати їх під час інтерпретації та аналізу творів (окремих фрагментів і компонентів тексту), розрізняти напрями та течії, роди і жанри (їх суттєві ознаки), визначати жанрово-родову приналежність творів, провадити пошуково-дослідницьку діяльність у галузі літератури (збирання відомостей про письменників, систематизація фактів, проведення аналізу окремих літературних явищ, підготовка повідомлення тощо), користування літературознавчими словниками, енциклопедіями та іншими видами джерел</p>
<p><i>Культурологічна лінія</i></p>	
<p>Література як мистецтво слова. Національне і загальнолюдське в літературному творі. Література в контексті культури</p>	<p>встановлювати специфіку літературного твору в системі інших видів мистецтва, виокремлювати в художніх творах специфічні особливості національної культури, визначати загальнолюдські цінності, втілені в художніх творах, знати характерні риси основних етапів літератури в контексті культури, виявляти зв'язки літератури з філософією, фольклором, міфологією, видами мистецтва (генетичні, типологічні, контактні), аналізувати та інтерпретувати твір у культурологічному контексті, виявляти повагу до самотності художньої культури різних народів, сформований рівень особистої культури, розвиненості духовної та естетичної сфери</p>
<p><i>Компаративна лінія</i></p>	
<p>Спільне і відмінне в різних літературах (українській, світовій, національних меншин), у творах різних жанрів (казка фольклорна і літературна, оповідання, новела, повість, роман, поема, трагедія, комедія, драма). Вплив міфології і фольклору на літературу. Поняття про традиційне (вічне) в літературі</p>	<p>вміти зіставляти образи, сюжети, теми, мотиви, що належать до різних національних літератур, визначати і порівнювати типологічні ознаки (жанрові та стильові) художніх творів, виявляти специфіку окремих відображених міфологічних і фольклорних, а також традиційних (вічних) тем, сюжетів, образів, мотивів у літературному творі (спадщині письменника)</p>
<p>Рецепція України у світовій літературі та культурі</p>	<p>розкривати особливості художнього зображення теми (образу) України у творах різних митців</p>
<p>Священні книги людства як пам'ятки культури</p>	<p>встановлювати специфіку втілення окремих тем, ідей, сюжетів, образів, мотивів священних книг людства в літературі та інших видах мистецтва</p>
<p>Оригінал і переклад. Основні принципи художнього перекладу</p>	<p>оцінювати художню вартість творів, своєрідність художніх перекладів, у тому числі шляхом зіставлення їх з оригіналами</p>

Старша школа
Мовний компонент
Українська мова. Мови національних меншин
(мова навчання і мова вивчення)
Мовленнєва лінія

<p>Культура мовлення. Стилї мови і мовлення. Стилїстичне розшарування мовних засобів. Основні комунікативні ознаки мовлення. Публічне і ділове мовлення</p>	<p>виділяти ознаки та особливості правильного і комунікативно доцільного мовлення, його стилів, жанрів, їх відмінності, розрізняти стилістичні варіанти мовних засобів у текстах різних стилів і жанрів мовлення, володіти життєво необхідними мовленнєвими жанрами, готувати публічні виступи і виголошувати їх, брати участь у підготовці та веденні діалогу і полілогу з урахуванням відповідних вимог до культури спілкування і зразкового мовлення</p>
---	---

Мовна лінія

<p>Узагальнення, систематизація і поглиблення найважливіших відомостей з мови Текст, його будова. Норми літературної мови. Фонетика. Орфоепія. Лексикологія і фразеологія. Морфологічна будова слова Частини мови. Слово, словосполучення, речення. Члени речення. Просте і складне речення Система розділових знаків Написання слів з найуживанішими орфограмами, пунктограмами. Види мовних помилок і шляхи запобігання їм</p>	<p>класифікувати, систематизувати і узагальнювати вивчені поняття, правильно ставити розділові знаки у простому і складному реченнях відповідно до вивчених правил, доречно використовувати знання і виконувати вимоги до усного і писемного мовлення, використовувати граматичні форми відповідно до вивчених правил, знаходити мовні помилки і виправляти їх, здійснювати самоконтроль за результатами навчальних досягнень</p>
--	---

Соціокультурна лінія

<p>Найважливіші світоглядні, етичні, естетичні та інші поняття, ідеї, відомості, пов'язані з національною і світовою культурою Відображення у мові особливостей картини світу, способу життя, мислення і культури, що характерні для певного народу</p>	<p>визначати найважливіші світоглядні, етичні та інші поняття, відомості, ідеї, відображені в мові, загальнолюдські моральні цінності, їх вияв у національних традиціях вміти узгоджувати власну мовленнєву і життєтворчу діяльність із засвоєними етичними, естетичними та іншими цінностями, урахувати в мовленні особливості світогляду, культури певного народу</p>
---	---

Діяльнісна (стратегічна) лінія

<p>Загальнонавчальні, творчі вміння як предмет практичного засвоєння. Комунікативні стратегії, стратегії співпраці</p>	<p>застосовувати загальнонавчальні, творчі вміння у різних життєвих і навчальних ситуаціях спілкування, користуватися комунікативними стратегіями, стратегіями співпраці</p>
--	--

Іноземні мови
Мовленнєва лінія

<p><i>Сфери спілкування</i> <i>Особистісна</i> Тематичні блоки:</p>	<p><i>аудіювання</i> розуміти висловлювання в межах запропонованих тем, а також автентичні, зокрема професійно орієнтовані, тексти,</p>
---	---

<p>Я, моя родина і друзі, дозвілля, харчування, покупки, природа і погода, проблема забруднення навколишнього природного середовища</p> <p><i>Публічна</i></p> <p>Тематичні блоки:</p> <p>Охорона здоров'я, літературні жанри, вітчизняні та зарубіжні письменники, кіно, театр, телебачення, образотворче мистецтво, музика, молодіжний рух в Україні та світі, наука і технічний прогрес, сучасні засоби комунікації та технології, життя суспільства, подорож, спорт, країна, мова якої вивчається</p> <p><i>Освітня</i></p> <p>Тематичні блоки:</p> <p>Шкільне життя, вибір професії</p>	<p>висловлювання вчителя і учнів, основний зміст пізнавальних радіо- і телепередач, зміст дискусії, що відбувається в класі або подається у звукозапису</p> <p><i>читання</i></p> <p>розуміти тематичні автентичні, зокрема професійно орієнтовані, тексти різних жанрів і стилів (художні, науково-популярні, публіцистичні тощо), використовувати адекватні стратегії визначення невідомих мовних одиниць, аналізувати окремі уривки з тексту, визначати найбільш значущу інформацію, систематизувати і коментувати її</p> <p><i>говоріння</i></p> <p>монологічне мовлення</p> <p>без попередньої підготовки висловлювати відповідно до запропонованих сфер і тематики спілкування, відтворювати зміст прочитаного, побаченого або почутого, висловлюючи та обґрунтовуючи власне ставлення до осіб, подій, явищ, про які йдеться, брати участь у дискусіях, логічно та аргументовано висловлюватися з обговорюваних проблем, доводити власну точку зору і власне ставлення до них, складати план, тези для побудови мовленнєвих висловлювань</p> <p>діалогічне мовлення</p> <p>спілкуватися з носіями мови у межах визначеної тематики, використовувати відповідні мовні одиниці, у тому числі типові зразки мовленнєвого етикету, прийнятого в країні, мова якої вивчається, у разі потреби доречно користуватися компенсаторними засобами</p> <p><i>письмо</i></p> <p>уміти створювати письмові мовленнєві висловлювання різних типів і жанрів у межах запропонованих сфер і тем, а також на основі почутого, побаченого, прочитаного і з власного життєвого досвіду, доречно використовуючи відповідні мовні засоби, висловлюючи власне ставлення та обґрунтовуючи власну думку про предмет спілкування</p>
<p><i>Мовна лінія</i></p>	
<p>Активна і пасивна лексика, фразеологія, ідіоми, усталені вислови. Граматична система мови. Категорії, класи і структури нормативної граматики мови. Багатозначність слів, їх зв'язок з контекстом. Граматична семантика. Система транскрипційних знаків</p>	<p>знати достатню кількість мовних одиниць для комунікації у межах визначених сфер і тематики спілкування, а також основні правила орфографії та пунктуації, уміти продукувати письмове повідомлення з дотриманням мовних правил</p>
<p><i>Соціокультурна лінія</i></p>	
<p>Система світоглядних, культурознавчих, естетичних, етичних, історичних відомостей, відображених у мові, що вивчається. Відомості, що належать до культурних цінностей власного та інших народів, морально-етичних норм, особливостей вербальної та невербальної поведінки, що сприяють формуванню</p>	<p>відображати за допомогою мовних засобів бачення світу, способу життя та мислення, особливості культури певного народу, усвідомлювати їх відображення у мові, уміти спілкуватися з урахуванням таких особливостей з представниками різних культур, знати типові правила поведінки і дотримуватися їх під час спілкування</p>

умінь міжкультурного спілкування у формі діалогу культур	
<i>Діяльнісна (стратегічна) лінія</i>	
Стратегії комунікативної поведінки, що забезпечують ефективну мовленнєву взаємодію	сприймати новий досвід, запам'ятовувати, аналізувати, узагальнювати його та відповідно діяти у навчальних і життєвих ситуаціях
Літературний компонент Українська література. Світова література. Літератури національних меншин <i>Ціннісна лінія</i>	
Знакові твори різних жанрів. Роль художньої літератури в сучасному світі. Література як діалог	виявляти актуальність змісту, естетичну цінність творів, художні відкриття письменників, визначати ключові концепти людського буття в художній літературі, значення твору для суспільства, розв'язання моральних проблем особистості, аргументувати власну оцінку прочитаного вміти вести літературну дискусію (щодо твору, спадщини митців, тенденцій літератури), готувати публічні виступи, презентації, реферати щодо різних аспектів літератури
<i>Літературознавча лінія</i>	
Поетика літературного твору, її складові, взаємозв'язок між ними	визначати поетичні особливості художнього твору, в тому числі жанрові, стильові, мовні та інші знати і застосовувати теоретико-літературознавчі поняття у процесі проведення різних видів аналізу, інтерпретації оригінальних і перекладних творів
Тенденції літературного процесу	розуміти закономірності перебігу літературного процесу, їх відображення в художніх творах, взаємодію різних напрямів і течій, родів і жанрів
Сучасні бібліотеки, електронні ресурси	користуватися різними видами ресурсів з питань художньої літератури (словники, довідники, монографії, літературно-критичні статті, наукові статті, Інтернет тощо)
<i>Культурологічна лінія</i>	
Специфіка сучасної культури і літератури	орієнтуватися у світі художньої літератури і культури, виявляти сучасні тенденції в національній і світовій культурі і літературі, знати сучасних авторів та їх актуальні твори
Масова і класична література. Джерела і фактори розвитку літератури	розрізняти класичну і масову літературу, їх особливості і функції визначати фольклорну і міфологічну основу художніх творів, їх зв'язок із розвитком філософської думки, релігії, національно-культурними особливостями народів (регіонів, країн)
Літературні місця України	знати пам'ятні місця України, пов'язані з життям і творчістю видатних митців України і світу
<i>Компаративна лінія</i>	
Традиції і новаторство в літературі	знати специфіку втілення традиційних тем, образів, сюжетів і мотивів у художніх творах різних часів і народів
Літературні зв'язки (контактні, генетичні, типологічні, інтертекстуальні)	встановлювати спільні закономірності розвитку різних літератур, видів мистецтва

	зіставляти художні твори в різних аспектах (проблемно-тематичному, сюжетному, образному та інших), розкривати специфіку втілення актуальних тем у різних національних літературах, виявляти національні образи світу і характери в літературі, схожість і відмінність авторської позиції митців
Види художнього перекладу та їх специфіка	визначати особливості різних видів художнього перекладу, зіставляти їх з текстом оригіналу
II. Освітня галузь «Суспільствознавство» Основна школа Історичний компонент	
Людина і суспільство в минулому. Історія як процес, наука і жива пам'ять про життя людей. Джерела знань про минуле. Час і простір в історії. Люди в історії. Історія родини, краю, України	знати і розуміти, що таке історія, як відбувається відлік часу в історії, як історики довідуються про минуле, уміти і застосовувати набуті знання та вміння для того, щоб визначати тривалість і послідовність історичних подій, співвідносити рік із століттям, розрізняти умовні позначки і знаходити місця історичних подій на карті, знаходити у підручнику та адаптованому тексті документа відповіді на запитання і складати розповідь про подію або постать за запропонованим учителем алгоритмом, зіставляти окремі події з історії родини з історією рідного краю та України, виявляти ставлення до історії, окремих подій та вчинків історичних діячів, оцінювати роль громадян, музеїв та історичної науки у збереженні минулого
Стародавній світ: людина у стародавню добу. Давні суспільства у світі та на території України. Становлення, розвиток та особливості цивілізацій і держав Стародавнього Сходу та античної цивілізації. Антична спадщина і європейська цивілізація	знати основні події з історії стародавнього світу, особливості способу життя і досягнення людей стародавнього світу, уміти здійснювати відлік років в історії, співвідносити рік - століття - тисячоліття, читати легенду історичної карти, локалізувати у просторі історичні події, характеризувати вплив географічного положення на розвиток країни, регіону, господарське, духовне, повсякденне життя суспільств Стародавнього світу, самостійно засвоювати інформацію з підручника та адаптованого історичного документа, застосовувати засвоєні поняття та уміння для самостійного пошуку інформації з різних джерел і підготовки коротких повідомлень, виявляти ставлення до історичних постатей доби, оцінювати внесок давніх цивілізацій у світову історію та культуру
Середні віки: людина в Середньовіччі. Людина і природа у Середньовіччі. Велике переселення народів. Витоки українського народу. Становлення і розвиток середньовічних цивілізацій і держав. Великі імперії Середньовіччя. Київська та Галицько-Волинська держави та їх сусіди. Українські землі під політичним та культурним впливом інших держав. Кримське ханство	знати і розуміти періодизацію історії Середньовіччя, причини, сутність, риси та наслідки основних історичних подій, явищ і процесів вітчизняної, європейської та світової історії в епоху Середньовіччя, уміти співвідносити події, процеси, явища з відповідними періодами історії Середньовіччя, використовувати легенду історичної карти для локалізації та пояснення подій, явищ розвитку окремих країн, регіонів, характеризувати досягнення і взаємовплив культур середньовічної доби, міграції та культурний взаємообмін між народами і цивілізаціями, повсякденне життя і світосприйняття людей Середньовіччя, порівнювати середньовічні держави і суспільства, діяльність історичних осіб, використовувати адаптовані історичні джерела для самостійного пошуку відповідної історичної інформації і

	<p>представлення її у вигляді тексту, таблиці, схеми, застосовувати засвоєні поняття та уміння у навчальних та життєвих ситуаціях, для самостійного пошуку інформації з декількох джерел і підготовки усних повідомлень і презентацій, виявляти ставлення до історичних постатей доби, оцінювати внесок середньовічних суспільств у світову духовну спадщину та роль діалогу культур</p>
<p>Ранній новий час: людина у ранньомодерну добу. Розширення європейської цивілізації на Схід і Захід. Зустріч цивілізацій. Українське пограниччя. Козацтво. Особливості розвитку українських земель у складі інших держав. Розвиток капіталістичних відносин та зміни в суспільстві. Становлення абсолютизму. Перші революції нового часу. Національно-визвольна війна українського народу. Гетьманщина</p>	<p>знати і розуміти особливості різних цивілізацій, взаємовплив і конфлікти між ними, різницю між фактом та інтерпретацією, можливість співіснування різних думок щодо однієї історичної події на події з різних перспектив, характерні риси, причини, передумови та наслідки Відродження, Просвітництва, Реформації, Контрреформації, великих географічних відкриттів і колоніальної експансії європейців, соціально-економічних, політичних, культурно-духовних явищ і процесів ранньомодерної доби, початок становлення сучасних міжнародних відносин</p>
<p>Нові ідеї та якісні зміни у духовно-культурному, соціально-політичному та повсякденному житті суспільства</p>	<p>уміти співвідносити події, явища і процеси історії Європи і України, здобувати інформацію, що міститься на історичній карті, та співвідносити її з іншими джерелами, проводити первинний аналіз запропонованих учителем історичних джерел, аналізувати і порівнювати історичні явища за зразком з використанням інформації з різних джерел, застосовувати засвоєні знання і вміння у навчальній та життєвій ситуаціях, для самостійного пошуку інформації з різних джерел та підготовки в усній і письмовій формі повідомлень і презентацій, виявляти ставлення до змін у житті і світогляді людей та діяльності історичних діячів, оцінювати значення, наслідки та впливи колоніальної експансії, первинного нагромадження капіталу, боротьби на релігійному ґрунті, формування абсолютизму та національних держав, головних ідейних течій епохи</p>
<p>Новий час: людина в період формування індустріального суспільства. Промислова революція. Індустріалізація і монополії. Міграції. Зміни в житті і світогляді людей. Індустріальна та традиційні цивілізації. Завершення формування колоніальних імперій та початок боротьби за переділ світу. Імперіалізм. Українське національне відродження. Поліетнічність українських земель. Революції кінця XVIII-XIX століть. Влада і суспільство. Особливості економічної та соціально-політичної ситуації в українських землях у складі двох імперій</p>	<p>знати і розуміти сутність подій, явищ і процесів нової доби, особливості соціально-економічних і політичних процесів у різних країнах та регіонах, міжнародних відносин періоду, риси і особливості процесу формування модерних націй та роль освіти у цьому процесі, суть основних ідейних течій епохи, їх роль у житті суспільства, уміти синхронізувати події, явища і процеси європейської історії та історії України, характеризувати повсякденне життя та духовний світ людини нового часу, розвиток науки і освіти, самостійно здобувати інформацію з історичної карти та використовувати її, порівнювати та аналізувати історичні явища і процеси, пояснювати причини та відмінності у темпах модернізаційних процесів у різних регіонах, самостійно працювати з підручником та за вказівкою вчителя з додатковими джерелами інформації або нескладними добірками історичних джерел, застосовувати засвоєні знання і вміння у навчальній та життєвій ситуаціях, для самостійного пошуку та аналізу інформації з різних джерел і підготовки</p>

	<p>реферату з використанням двох чи більше джерел, виявляти ставлення до змін у житті та світогляді людей, діяльності ключових ідейно-політичних сил та історичних діячів епохи, оцінювати значення, наслідки та вплив таких історичних процесів, як модернізація, формування сучасних націй, революція, формування державних і політичних структур сучасного типу, головні ідейно-політичні течії епохи</p>
<p>Суспільствознавчий компонент</p>	
<p>Людина у правових відносинах. Держава і право. Правовідносини Правопорушення. Юридична відповідальність. Взаємозв'язок людини і держави. Конституційні права і свободи та обов'язки людини і громадянина. Людина - суб'єкт цивільних, сімейних, трудових, адміністративних, кримінальних та інших правовідносин</p>	<p>знати і розуміти ознаки та сутність держави, права, правопорушень, юридичної відповідальності, основні положення цивільного, сімейного, трудового, адміністративного, кримінального законодавства щодо неповнолітніх осіб, уміти пояснювати, аналізувати та розв'язувати правові ситуації з використанням правових знань та положень нормативно-правових актів, застосовувати засвоєні поняття і вміння під час розв'язування простих життєвих ситуацій та регулювати власну поведінку відповідно до норм права в різних видах правовідносин, виявляти ставлення до власної поведінки і поведінки інших людей з точки зору норм права, оцінювати роль права в житті людини, значення Конституції України та законодавства, прав, свобод і обов'язків людини і громадянина</p>
<p>Людина в культурно-духовній сфері суспільного життя</p>	<p>знати і розуміти основні моральні норми та цінності, єдність біологічного і соціального в людині</p>
<p>Людина як біосоціальна істота та найвища цінність. Вільний розвиток людини. Соціальні норми. Цінності в житті людини і суспільства</p>	<p>уміти пояснювати, аналізувати та розв'язувати життєві проблеми з урахуванням моральних цінностей та соціальних норм, застосовувати засвоєні поняття і вміння під час розв'язування життєвих ситуацій та вибору моделей власної поведінки і взаємовідносин з іншими людьми, виявляти ставлення до поведінки людей з урахуванням соціальних норм і цінностей, оцінювати чесноти людей, власні вчинки та вчинки інших людей з погляду їх суспільної значущості</p>
<p>Старша школа Історичний компонент</p>	

<p>Новітній час: людина в індустріальну та постіндустріальну добу. Перша світова війна. Епоха революцій. Українська революція. Формування модерної політичної української нації. Утворення СРСР і місце в ньому України. Комунізм, фашизм, націонал-соціалізм. Демократія і диктатура. Авторитаризм і тоталітаризм.</p> <p>Криза 1929-1933 років. Модернізація на українських землях у 1920-1930-х роках. Голодомор. Друга світова війна. Велика Вітчизняна війна. Голокост. Україна у війні. Деколонізація. Нова система міжнародних відносин. Холодна війна. НТР.</p> <p>Українське радянське суспільство в другій половині ХХ століття. Криза та крах комунізму. Здобуття незалежності України.</p> <p>Інтеграційні процеси. Глобалізація</p>	<p>знати і розуміти сутність історії як процесу, науки та живої пам'яті, можливість співіснування різних думок щодо однієї історичної події світової та української історії, місце України в сучасному світі, характерні риси, особливості, значення та наслідки подій, явищ і процесів в історії доби, уміти використовувати історичні події для пояснення явищ і процесів, самостійно здобувати з різних джерел інформацію з історії, аналізувати та співвідносити її, відрізнити факти від інтерпретації, оцінювати походження джерел, їх достовірність, висловлювати аргументовані судження про історичні явища та процеси, характеризувати зміну ролі жінки в суспільстві, застосовувати набуті знання та вміння для обґрунтованого пояснення минулого в різній формі з використанням відповідного понятійного апарату та історичних джерел, виявляти ставлення до змін у житті та світогляді людей, що відбуваються під впливом соціально-економічних і політичних процесів, діяльності ідейно-політичних сил та історичних діячів епохи, оцінювати українську історію в контексті світової та європейської історії, різні інтерпретації української та світової історії, значення, наслідки та впливи різних історичних явищ та процесів, місце України в історичних процесах ХХ-ХХІ століття</p>
<p>Суспільствознавчий компонент</p>	
<p>Людина в суспільно-політичній сфері</p>	
<p>Типи суспільств. Політика. Політична система і влада в Україні. Демократія. Громадянське суспільство</p>	<p>знати і розуміти сутність і структуру суспільства, політичної системи і влади, ознаки та особливості полікультурного та громадянського суспільства, форми участі громадян у житті суспільства і держави, вміти характеризувати політичну систему України, механізми функціонування політичної системи та влади в Україні, виклики і загрози ХХІ століття, пояснювати сутність і ознаки демократії, громадянського суспільства, участі та лідерства, сталого розвитку, аналізувати та інтерпретувати інформацію засобів масової інформації та інших джерел, застосовувати засвоєні поняття та уміння в процесі власної участі у житті громади, держави, суспільства, колективному прийнятті суспільних рішень та розв'язанні соціальних проблем, виявляти ставлення до глобальних проблем і викликів сучасного світу та шляхів їх розв'язання, політичних процесів в Україні, оцінювати політичні системи і режими, роль політичної еліти, діяльність місцевого самоврядування, атрибути громадянського суспільства, роль засобів масової інформації</p>
<p>Людина в соціальній сфері</p>	

<p>Соціальні інститути суспільства. Етика сімейних відносин. Міжнаціональні відносини. Глобалізація. Інформаційне суспільство.</p>	<p>знати і розуміти соціальну структуру сучасного суспільства, ознаки соціальної стабільності і безпеки, різні типи комунікацій, проблеми сучасного соціального розвитку суспільства, уміти розв'язувати нескладні конфліктні ситуації за допомогою відповідних стратегій, виявляти стереотипи та прояви дискримінації, зокрема в міжетнічних і міжконфесійних відносинах, прояви конкурентної та солідарної комунікації, застосовувати засвоєні поняття і вміння у процесі власного спілкування і співпраці у групі, колективі, взаємодії із соціальними інститутами сучасного суспільства, висловлювати ставлення до дискримінації та інших проявів соціальної небезпеки, оцінювати роль і значення сім'ї для особистості та суспільства, роль стереотипів у житті людини, співпрацю як перспективу розвитку соціуму</p>
<p>Людина у правовій сфері</p>	
<p>Держава. Право. Правовідносини. Права, свободи, обов'язки, законні інтереси людини. Правопорушення та юридична відповідальність. Галузі права України</p>	<p>знати і розуміти поняття, пов'язані із правовою сферою суспільного життя та окремими галузями права України, ознаки і склад правопорушення, ознаки, принципи, підстави, цілі юридичної відповідальності, основи організації державної влади і місцевого самоврядування в Україні, уміти характеризувати правові явища і процеси, соціальне призначення держави та права, склад правовідносин, види правопорушень та юридичної відповідальності, застосовувати норми різних галузей права України під час проведення аналізу життєвих ситуацій, їх розв'язання та вибору моделей поведінки відповідно до норм права, власних суб'єктивних прав і законних інтересів, виявляти ставлення до ролі держави та права у житті суспільства і людини, права як мистецтва добра і справедливості, реалізації, охорони, захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні, оцінювати сучасний стан побудови в Україні демократичної, правової та соціальної держави, життєві ситуації з позицій галузевого законодавства, правопорушення за ступенем їх суспільної небезпеки</p>
<p>Людина в економічній сфері</p>	
<p>Економіка. Економічне життя суспільства. Людина в системі економічних відносин. Економічні потреби, умови і ресурси. Економічна діяльність суспільства. Домашнє господарство. Економіка та економічна система України. Місце України у світовому господарстві. Праця. Професія. Ринок праці. Підприємництво Якість і рівень життя. Бюджет. Податки. Фінанси. Фінансова безпека громадянина і держави Світова економіка. Глобалізація</p>	<p>знати і розуміти сутність і структуру економіки та економічних відносин, економічної системи України, функціонування ринку праці, бюджетної, фінансової, податкової системи, сутність підприємництва, уміти аналізувати економічні відносини, використовуючи при цьому історичний підхід, критичне мислення та елементи логіки, добирати джерела економічної інформації та працювати з економічними даними, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між економічними подіями на міжнародній арені та в Україні, аналізувати та враховувати фінансові ризики, застосовувати набуті знання і вміння під час планування домашнього господарства та бюджету родини, формування власних професійних цілей та вибору шляхів їх досягнення, виявляти ставлення до власних економічних потреб та шляхів їх задоволення, оцінювати</p>

	особливості сучасного ринку праці в Україні, наявні економічні ресурси, можливість розроблення та реалізації особистих економічних проектів, розуміти об'єктивні причини глобалізації
Людина в культурно-духовній сфері	
Індивід, індивідуальність, особистість. Духовний світ людини. Цінності та якості людини та громадянина демократичного суспільства. Гуманізм.	знати і розуміти цінності і духовний світ сучасної людини, необхідність принципів і норм моралі, способи та інструменти пізнання світу і самореалізації людини, уміти визначати життєві цілі та орієнтири,
Культура суспільства і людини	пріоритети, планувати власне життя і самореалізацію, складати власні плани самоосвіти, застосовувати набуті знання і вміння під час визначення варіантів самореалізації та поведінки відповідно до норм і цінностей суспільства, виявляти ставлення до ролі науки і освіти в житті людини і суспільства, ролі релігії в житті суспільства, оцінювати значення свободи совісті, різні підходи до світобачення та світосприйняття
<p>III. Освітня галузь «Мистецтво»</p> <p>Основна школа</p> <p><i>Музична змістова лінія</i></p>	
Особистісне художньо-естетичне сприймання музики українських і зарубіжних композиторів у широкому діапазоні її видів, жанрів і форм (хорової, симфонічної, вокальної, інструментальної тощо). Аналіз та інтерпретація інтонаційно-образного змісту музичних творів. Зв'язок музики з іншими видами мистецтва. Особливості музичної мови. Практичне засвоєння основних музичних понять і термінів. Розвиток дитячого голосу, виконання народних і професійних (класичних та сучасних) пісень. Вивчення українського фольклору (автентичного та стилізованого). Елементи гри на музичних інструментах: народних, сучасних (електронних). Імпровізація (вокальна, інструментальна)	знати основні риси творчості відомих композиторів минулого і сучасності, характерні ознаки народної музичної творчості, виявляти власне естетичне ставлення до неї, оцінювати та інтерпретувати зміст музичних творів, розуміти значення музики в житті людини та суспільства, уміти аналізувати музичні твори, простежувати та усвідомлювати розвиток музичного образу, застосовуючи відповідну термінологію, вокально-хорові навички під час виразного виконання народних і професійних пісень, елементарні навички гри на музичних інструментах та імпровізації у процесі творчого самовираження, виявляти естетичне ставлення до музичного мистецтва, виражати власні оцінні судження у процесі комунікації
<p><i>Образотворча змістова лінія</i></p>	

<p>Особистісне художньо-естетичне сприймання творів українського та зарубіжного образотворчого мистецтва в його видовій, жанровій та стильовій різноманітності. Особливості мови образотворчого мистецтва (графіки, живопису, скульптури, декоративно-ужиткового мистецтва, архітектури, дизайну). Явища синтезу мистецтв. Аналіз та інтерпретація творів візуальних мистецтв, визначення взаємозв'язків з іншими видами мистецтва. Практичне засвоєння основних понять і термінів. Особливості створення художнього образу, цілісність змісту і форми мистецького твору. Виконання композицій за допомогою різноманітних видів мистецької техніки із застосуванням відповідних художніх матеріалів</p>	<p>знати основні виражальні засоби графіки, живопису, скульптури, декоративно-ужиткового мистецтва, архітектури, дизайну, розуміти жанрові і стильові особливості візуальних мистецтв, синтезу мистецтв, значення візуальних мистецтв у житті людини та суспільства, уміти аналізувати та інтерпретувати візуальні твори різних жанрів і стилів, застосовуючи відповідну термінологію, застосовувати набуті знання і вміння у процесі створення художніх образів на площині та в об'ємі з використанням різних художніх технік і матеріалів, виражаючи власні почуття, емоції, думки, ставлення, виявляти естетичне ставлення до творів візуальних мистецтв у єдності змісту і форми, виражати власні оцінні судження у процесі комунікації</p>
---	---

Культурологічна змістова лінія

<p>Мистецтво - провідна складова художньої культури</p>	
<p>Різнманітність видів мистецтва та їх жанрові, національні та регіональні особливості. Роль мистецтва в культурному розвитку суспільства і особистості. Жанрова палітра музичного мистецтва та його значення в культурному розвитку людини і суспільства. Видові та жанрові особливості візуальних мистецтв, їх значення в культурному розвитку людини і суспільства. Театр як синтетичний вид мистецтва, його жанри та значення в культурному розвитку людини і суспільства. Види театру. Екранні мистецтва та їх роль у житті людини і суспільства. Основні жанри, художні засоби кінематографа. Синтез мистецтв у кіно. Телебачення як засіб масової комунікації. Художні напрями та стилі. Сутність художньої культури як духовного явища. Художня культура і середовище. Художня культура рідного краю. Поліхудожній образ світу. Аналіз, інтерпретація та оцінювання творів мистецтва. Практичне засвоєння основних понять і термінів художньої культури</p>	<p>знати видатні твори мистецтва різних видів і жанрів, основні види, жанри і форми музичного мистецтва, видові та жанрові особливості візуальних мистецтв, жанри театру як синтетичного виду мистецтва, особливості театрального мистецтва, основні жанри кінематографа, художні напрями та стилі, розуміти мистецтво як провідну складову художньої культури та соціальне явище, значення музичного мистецтва, візуальних та екранних мистецтв у культурному розвитку людини і суспільства, сутність художньої культури, її роль у суспільстві та духовному житті людини, уміти аналізувати та інтерпретувати твори мистецтва у процесі комунікації, виражати ціннісне ставлення до них, використовувати світовий інформаційний простір з метою художньої самореалізації, застосовувати набутий естетичний досвід у власній художньо-творчій діяльності та у процесі культурного самовираження</p>

Старша школа
Культурологічна змістова лінія

<p>Особливості розвитку художніх стилів і напрямів українського мистецтва. Спадщина видатних українських митців. Багатогранність української мистецької спадщини як складової світової культури. Особливості розвитку світового мистецтва, його видові та стильові особливості. Світова художня культура та її роль у розвитку людства. Спадщина видатних митців світу. Цілісність та національно-історична своєрідність культур різних країн світу. Художня культура і середовище. Полікультурний образ світу. Медіакультура та її особливості. Культура і суспільство, значення мистецтва в духовному розвитку особистості. Мистецтво як посередник між культурами світу. Аналіз, інтерпретація та оцінювання творів мистецтва. Практичне засвоєння основних понять і термінів художньої культури</p>	<p>знати творчу спадщину відомих представників українського та світового мистецтва, особливості розвитку українського мистецтва та мистецтва різних країн світу, його видові та стильові ознаки, розуміти сутність культури, її роль у суспільстві та духовному житті людини, сутність полікультурного діалогу в сучасному житті, особливості та роль засобів масової інформації в сучасному суспільстві, уміти оцінювати, порівнювати і знаходити спільне та відмінне у творчих здобутках митців різних країн, виражати ціннісне ставлення до творів мистецтва у процесі їх аналізу та інтерпретації, застосовуючи відповідну термінологію, виявляти естетичне ставлення до класичного і сучасного мистецтва, застосовувати отримані знання і набутий естетичний досвід у власній художньо-творчій діяльності та процесі культурного самовираження</p>
---	---

IV. Освітня галузь «Математика»
Основна школа

<p><i>Числа</i></p>	
<p>Натуральні, цілі, раціональні, дійсні числа. Звичайні дроби. Десяткові дроби. Арифметичні дії над числами. Наближені обчислення. Відсотки. Відсоткові розрахунки. Пропорції</p>	<p>знати і розуміти, що таке натуральне, ціле, раціональне, дійсне число та числові множини, можливість подання раціональних чисел звичайними дробами, а дійсних - нескінченними десятковими дробами, уміти порівнювати числа, округлювати їх, виконувати арифметичні дії над раціональними числами та над їх наближеними значеннями, зображати числа точками на координатній прямій, проводити відсоткові розрахунки, застосовувати властивості пропорції, числа для знаходження та опису кількісних характеристик реальних процесів та явищ</p>
<p><i>Вирази</i></p>	
<p>Числові вирази і вирази із змінними. Степінь з натуральним і цілим показниками. Арифметичний квадратний корінь. Одночлен. Многочлен. Дії над многочленами. Дробові вирази та дії над ними. Перетворення виразів</p>	<p>знати і розуміти, що таке числовий вираз і вираз із змінними, одночлен, многочлен та дробові вирази, означення степеня з натуральним і цілим показниками, означення арифметичного квадратного кореня, властивості степеня та квадратного кореня, уміти записувати число у стандартному вигляді, знаходити значення числового виразу і виразу із змінними при заданих значеннях змінних, перетворювати цілі і дробові вирази та нескладні вирази з квадратними коренями, застосовувати вивчені властивості дій над виразами під час розв'язування задач</p>
<p><i>Рівняння і нерівності</i></p>	

<p>Рівняння і нерівності з однією змінною: лінійні, квадратні.</p> <p>Рівняння з двома змінними. Системи двох рівнянь з двома змінними.</p> <p>Системи лінійних нерівностей з однією змінною. Застосування рівнянь та їх систем під час розв'язування задач</p>	<p>знати і розуміти, що таке рівняння, нерівність та їх розв'язання, означення і властивості лінійних та квадратних рівнянь і нерівностей, уміти розв'язувати лінійні та квадратні рівняння і нерівності, деякі типи систем двох рівнянь з двома змінними, складати рівняння і системи рівнянь за умовою текстової задачі, формулюючи у такій спосіб математичні моделі реальних процесів, інтерпретувати графічне розв'язання рівнянь, нерівностей та їх систем, застосовувати відповідні рівняння і нерівності та їх системи для аналітичного опису відношень між реальними величинами, зокрема геометричними та фізичними</p>
<p><i>Функції</i></p>	
<p>Функція. Лінійна функція. Обернена пропорційність. Квадратична функції. Числові послідовності</p>	<p>знати і розуміти, що таке координатна пряма і координатна площина, означення функціональної залежності між змінними, способи завдання функції, означення та властивості лінійної, квадратичної функцій, функції оберненої пропорційності, функції числової послідовності, арифметичної та геометричної прогресій, уміти визначати координати точки на площині, будувати точки за заданими їх координатами, будувати та аналізувати графіки функцій, зокрема лінійної, квадратичної функцій, функції оберненої пропорційності, розв'язувати задачі із застосуванням формул загального члена та суми перших членів прогресії, застосовувати функціональні залежності для створення математичних моделей реальних процесів та явищ</p>
<p><i>Елементи комбінаторики, теорії ймовірності та статистики</i></p>	
<p>Множини. Комбінаторні правила суми та добутку. Ймовірність випадкової події. Способи подання даних та їх обробки</p>	<p>знати і розуміти, що таке множина, елемент множини, комбінаторна задача, комбінаторні правила суми та добутку, випадкова подія, ймовірність випадкової події, що таке статистичне дослідження та його складові, уміти розв'язувати найпростіші комбінаторні задачі шляхом розгляду можливих варіантів, застосовувати комбінаторні правила суми та добутку під час розв'язування найпростіших комбінаторних задач, обчислювати частоту випадкової події та оцінювати її ймовірність, обчислювати ймовірність випадкової події в досліді з рівноможливими результатами, подавати та аналізувати дані у вигляді таблиць, графіків, діаграм різних типів, робити висновки, аналізуючи дані у простих статистичних дослідженнях, застосовувати оцінку ймовірності випадкової події для характеристики випадкового явища, ймовірнісні властивості навколишніх явищ для прийняття рішень</p>
<p>Геометричні фігури</p>	
<p>Найпростіші геометричні фігури на площині та їх властивості. Трикутники, багатокутники, коло і круг. Рівність і подібність геометричних фігур.</p>	<p>знати і розуміти означення геометричних фігур на площині, наведених у змісті освіти, рівності та подібності геометричних фігур, їх властивості, зміст таких понять, як геометричні перетворення, координати і вектори на площині та їх основні властивості, уміти розпізнавати і зображувати</p>

<p>Побудова циркулем і лінійкою. Геометричні перетворення на площині. Координати і вектори на площині. Геометричні фігури у просторі (площина, куб, прямокутний паралелепіпед, призма, піраміда, куля і сфера, циліндр і конус)</p>	<p>геометричні фігури на площині, їх елементи та взаємне розміщення фігур, класифікувати за певними ознаками геометричні фігури на площині, виконувати основні побудови на площині циркулем і лінійкою, обґрунтовувати певні властивості геометричних фігур, виконувати основні операції над векторами, розпізнавати геометричні фігури у просторі та їх елементи, співвідносити геометричні фігури у просторі з об'єктами навколишньої дійсності, застосовувати вивчені означення, властивості і методи до розв'язування найпростіших задач, зокрема прикладного змісту</p>
Геометричні величини	
<p>Довжина відрізка, кола. Міра кута. Площа і об'єм</p>	<p>знати і розуміти, що таке довжина відрізка, кола, міра кута, площа та об'єм геометричної фігури, формули для обчислення довжини, площі та об'єму певних геометричних фігур, уміти вимірювати лінійні і кутові величини за допомогою інструментів, обчислювати лінійні і кутові величини, зокрема, використовуючи координати і вектори, обчислювати площі і об'єми геометричних фігур з використанням відповідних формул, розв'язувати трикутники, застосовувати відповідні формули та алгоритми до розв'язування простіших задач прикладного змісту</p>
Старша школа	
<i>Вирази</i>	
<p>Узагальнення поняття степеня Синус, косинус, тангенс, котангенс кута та числа. Логарифм. Степеневі, тригонометричні, ірраціональні, показникові, логарифмічні вирази та їх перетворення</p>	<p>знати і розуміти означення синуса, косинуса, тангенса та котангенса, тригонометричні формули, що таке корінь n-го степеня, степінь з раціональним і дійсним показниками та їх властивості, означення логарифма та його властивості, уміти знаходити значення виразів, наведених у змісті освіти, за значенням змінних, які входять до них, перетворювати тригонометричні вирази, вирази із степенями і коренями, логарифмічні вирази, застосовувати відповідні формули та алгоритми під час розв'язування задач</p>
<i>Рівняння і нерівності</i>	
<p>Ірраціональні, тригонометричні, показникові, логарифмічні рівняння. Показникові і логарифмічні нерівності</p>	<p>знати і розуміти, що таке ірраціональні, тригонометричні рівняння та показникові, логарифмічні рівняння і нерівності, основні методи їх розв'язування, уміти розв'язувати нескладні ірраціональні, тригонометричні рівняння та показникові, логарифмічні рівняння і нерівності, застосовувати відповідні рівняння і нерівності для аналітичного опису відношень між реальними, зокрема геометричними та фізичними, величинами</p>
<i>Функції</i>	
<p>Властивості функцій. Степенева, тригонометричні, показникова та логарифмічна функції. Похідна. Інтеграл</p>	<p>знати і розуміти означення характерних властивостей функцій (зростання, спадання, парність тощо), означення та властивості степеневої, тригонометричної, показникової та логарифмічної функцій, зміст поняття неперервної функції, диференційованої функції, означення та властивості похідної</p>

	та первісної, уміти будувати та аналізувати графіки функцій, зокрема степеневої, тригонометричної, показникової та логарифмічної функцій, знаходити похідні та первісні деяких функцій, застосовувати похідну для встановлення властивостей функцій та побудови їх графіків, первісну та інтеграл - для обчислення площ і геометричних фігур
<i>Елементи комбінаторики, теорії ймовірності та статистики</i>	
Класичне визначення ймовірності випадкової події. Комбінаторний підхід до обчислення ймовірностей випадкових подій. Генеральна сукупність та вибірка Мода, медіана, середнє значення	знати і розуміти, що таке перестановки, розміщення, комбінації (без повторень), класичне визначення поняття ймовірності, що таке генеральна сукупність та вибірка, означення середнього значення, моди та медіани вибірки, уміти обчислювати в найпростіших випадках кількість перестановок, розміщень, комбінацій, обчислювати ймовірності випадкових подій, використовуючи класичне визначення та комбінаторні правила і формули, обчислювати середнє значення, моду і медіану вибірки та інтерпретувати одержані результати, застосовувати ймовірнісні характеристики навколишніх явищ для прийняття рішень
<i>Геометричні фігури</i>	
Аксіоми стереометрії. Взаємне розміщення прямих і площин у просторі. Многогранники і тіла обертання, їх види та властивості Геометричні перетворення у просторі. Координати і вектори у просторі	знати і розуміти аксіоми стереометрії та висновки з них, визначення понять многогранника (призми, піраміди), тіла обертання (кулі, сфери, циліндра, конуса), властивості зазначених геометричних фігур, визначення понять геометричних перетворень, координат і векторів у просторі та їх основні властивості, уміти розрізняти означувані та неозначувані поняття, аксіоми і теореми, класифікувати за певними ознаками взаємне розміщення прямих, прямих і площин, площин у просторі, просторові тіла, зображувати просторові геометричні фігури та їх елементи, застосовувати вивчені означення, властивості та методи стереометрії під час розв'язування найпростіших задач, зокрема прикладного змісту, для дослідження властивостей реальних об'єктів
<i>Геометричні величини</i>	
Відстані у просторі. Міри кутів між прямими і площинами. Площі поверхонь і об'єми тіл	знати і розуміти, що таке відстань (від точки до прямої, від точки до площини, між мимобіжними прямими, від прямої до паралельної їй площини, між паралельними площинами), міра кута (між прямими, між прямою і площиною, між площинами), площа поверхні та об'єм геометричного тіла, формули для обчислення площ поверхонь та об'ємів многогранників і тіл обертання, уміти обчислювати відстані та міри кутів, зокрема використовуючи координати і вектори у просторі, розв'язувати найпростіші задачі на вимірювання і обчислення площ поверхонь і об'ємів тіл, застосовувати вивчені означення, властивості і формули до розв'язування найпростіших задач прикладного змісту, суть яких полягає в обчисленні площ поверхонь і об'ємів тіл
V. Освітня галузь «Природознавство» Основна школа Загальноприродничий компонент	

<p>Об'єкти і явища природи. Природні і штучні системи</p>	<p>знати різноманітність об'єктів і явищ у природі, властивості тіл, речовин, природних і штучних систем, розуміти взаємозв'язки між об'єктами і явищами природи, уміти порівнювати об'єкти природи за кількома ознаками, розпізнавати, описувати явища природи, пояснювати причини та повторюваність явищ природи, застосовувати набуті знання у практичній діяльності та повсякденному житті, виявляти бережливе ставлення до об'єктів живої і неживої природи, оцінювати значення природних і штучних систем у природі та житті людини</p>
<p>Методи пізнання природи. Природознавство - комплекс наук про природу</p>	<p>знати прилади і пристрої, що використовуються у процесі вивчення об'єктів і явищ природи, науки, які вивчають природу, методи пізнання природи (спостереження, дослідження, експеримент), уміти проводити прості досліди з метою вивчення об'єктів і явищ природи, користуватися найпростішими вимірними приладами і дотримуватися правил безпеки виконання дослідів, застосовувати набуті вміння у процесі пізнання природи, під час виконання навчальних і практично зорієнтованих завдань, виявляти ставлення та оцінювати роль природничого знання у різних галузях людської діяльності</p>
<p>Земля - планета Сонячної системи. Умови життя на Землі</p>	<p>знати про Всесвіт і Сонячну систему як його складову, головні умови життя на Землі, розуміти зв'язок між небесними і земними явищами природи, значення факторів середовища для живих організмів, уміти пояснювати будову і рухи Землі, вплив факторів середовища на живі організми</p>
<p>Людина і природа. Природне середовище і життя людини. Охорона і збереження природи</p>	<p>знати компоненти середовища існування людини, природу рідного краю, екологічно небезпечні фактори для здоров'я людини, екологічні проблеми людства, розуміти значення природних умов для життя і діяльності людини, призначення Червоної книги і природоохоронних територій, уміти пояснювати наслідки впливу діяльності людини на природу, застосовувати знання для забезпечення безпеки життя і охорони навколишнього природного середовища, висловлювати судження щодо необхідності охорони природи і раціонального використання природних ресурсів, виявляти ставлення і брати особисту посильну участь у збереженні природи</p>
<p>Біологічний компонент</p>	
<p>Біологія - наука про пізнання живої природи. Методи наукового пізнання живої природи. Загальні властивості живих систем</p>	<p>знати історію розвитку біологічних знань, загальні властивості живих систем, методи пізнання живої природи, уміти користуватися приладами під час проведення біологічних досліджень, дотримуватися правил безпеки під час проведення дослідів, спостерігати, описувати, порівнювати біологічні об'єкти та процеси, проводити самоспостереження, користуватися різними джерелами біологічної інформації, застосовувати біологічні знання, інформацію і методи дослідження для виконання практичних</p>

	<p>завдань у повсякденному житті, оцінювати досягнення біологічної науки та її вплив на розвиток суспільства і поліпшення умов життя, збереження здоров'я людини і всього живого на Землі, виявляти власне ставлення до ролі біологічних знань у формуванні сучасної природничо-наукової картини світу</p>
Клітина - елементарна одиниця живої природи	<p>знати хімічний склад, загальний план будови і процеси життєдіяльності клітин організмів різних царств живої природи, розуміти, що клітина є елементарною структурною і функціональною одиницею живої природи, уміти порівнювати будову і функції клітин різних організмів, виготовляти прості мікропрепарати клітин, вивчати та описувати їх будову з використанням метода мікроскопії, застосовувати знання про клітину для пояснення процесів життєдіяльності об'єктів живої природи, висловлювати судження про єдність живої природи на основі знань про клітину</p>
Організм. Особливості будови, функціонування та розвитку організмів різних царств. Біосоціальна природа людини. Людина та її здоров'я	<p>знати будову, функціонування, розвиток і поведінку організмів, принципи роботи регуляторних систем, життєві цикли організмів, біологічні основи розмноження, вирощування рослин і тварин, зв'язок організмів різних царств та екологічних груп із середовищем існування, розуміти, що будь-який організм є цілісною біологічною системою, а також розуміти біосоціальну природу людини, уміти пояснювати процеси життєдіяльності та основні властивості живих систем, виявляти взаємозалежність організмів та їх пристосованість до умов середовища, доглядати за рослинами і тваринами, застосовувати знання і вміння під час надання першої долікарської допомоги, вести здоровий спосіб життя, виявляти ставлення до об'єктів живої природи, власного здоров'я і здоров'я інших людей як найвищої цінності</p>
Надорганізмові системи. Біосфера і людина. Збереження і охорона різноманіття живої природи	<p>знати надорганізмові системи (популяція, екосистема, біосфера), основні типи взаємозв'язків між організмами, між організмами та середовищем існування, екологічні фактори, природоохоронні території та заходи, розуміти, що збереження біосфери є умовою сталого розвитку суспільства та життя на Землі, уміти виявляти біотичні та абіотичні зв'язки, антропічні впливи у природі, прогнозувати наслідки господарської діяльності людини на екосистему і стан здоров'я людей, проектувати відновлення екосистеми, висловлювати судження щодо значення стабільності навколишнього природного середовища для розвитку екосистеми і біосфери, оцінювати стан навколишнього природного середовища в Україні і своїй місцевості</p>
Систематика та еволюція організмів	<p>знати основи класифікації, характерні ознаки організмів основних таксонів, їх ускладнення у процесі еволюції, сучасну систему органічного світу і систематичне положення людини в ній, уміти порівнювати організми різних таксонів, застосовувати знання для побудови класифікації, аналізувати інформацію про походження життя на Землі та походження</p>

	людини, оцінювати значення різноманітності живих організмів у природі та господарській діяльності людини, роль біологічних знань у формуванні сучасної природничо-наукової картини світу
Географічний компонент	
<p>Географія - система наук про природу, населення і господарство. Методи географії. Місце і роль географії у розв'язанні сучасних практичних завдань людства і глобальних викликів</p>	<p>знати складові географічної науки, історичні етапи пізнання Землі, методи дослідження, джерела географічної інформації, розуміти місце географії в системі наук, її роль у формуванні наукової картини світу, уміти користуватися різними джерелами географічної інформації, аналізувати і порівнювати географічну інформацію, користуватися різними за змістом і призначенням картами, вести спостереження за природними і суспільними процесами і явищами, виявляти і пояснювати взаємозв'язки між природою і людиною, застосовувати географічні знання, інформацію і методи дослідження для виконання практичних завдань у повсякденному житті, висловлювати судження щодо ролі географії в розв'язанні проблем сталого розвитку природи і суспільства, оцінювати роль географічних знань у дослідженні природи і суспільства</p>
<p>Географічний простір. Географічна оболонка та її складові: літосфера, атмосфера, гідросфера, біосфера. Роль і місце людини в географічному просторі</p>	<p>знати складові географічної оболонки, їх основні властивості, суть географічних понять, що характеризують оболонку Землі, розуміти цілісність і неоднорідність географічної оболонки, закономірності формування і поширення рельєфу, погоди і клімату, гідрологічних об'єктів, ґрунту, рослинності і тваринного світу, походження і динаміку основних природних і суспільних процесів, що відбуваються в географічній оболонці, уміти пояснювати причини і наслідки основних рухів Землі, виявляти відмінності між оболонками, аналізувати і пояснювати наслідки їх взаємодії, визначати особливості розміщення компонентів географічної оболонки в географічному просторі, розрізняти способи їх зображення на географічній карті, використовувати наочний, графічний матеріал, будови географічної оболонки та її складових, застосовувати знання про геосфери у повсякденному житті для пояснення різноманітних процесів і явищ, які виникають на земній поверхні і впливають на життєдіяльність людини, висловлювати судження про можливі напрями сучасного етапу розвитку географічної оболонки, оцінювати вплив людини на географічну оболонку та його наслідки, рівень безпеки середовища для життя і діяльності людини</p>
<p>Регіональні географічні системи Материків і океани як планетарні природні комплекси. Регіони і країни світу, їх природні і соціально-економічні особливості, міжнародні зв'язки. Україна в світі: природні умови і ресурси</p>	<p>знати географічні особливості материків і океанів, регіонів і країн світу, України, свої місцевості, суть географічних понять, що характеризують природу, населення і господарство регіональних географічних систем різного рівня, розуміти характер прояву загальних географічних закономірностей на конкретній території, географічну цілісність і неоднорідність Землі як планети людей, стратегію сталого розвитку в Україні і світі, уміти пояснювати причини різноманітності природи материків,</p>

	океанів, регіонів, країн і території України, характеризувати населення і його господарську діяльність у різних природних умовах, порівнювати географічні системи різного рівня, встановлювати місцезнаходження на карті географічних об'єктів: материків, океанів, регіонів, країн світу і України, застосовувати знання про материки, океани, регіони і країни світу для пояснення сучасних природних, соціальних, економічних глобальних процесів, висловлювати судження щодо місця України в світі і впливу світових процесів на розвиток України, оцінювати вплив природних та соціально-економічних факторів на розвиток конкретної території, значення та наслідки міжнародних зв'язків
<p>Географічні аспекти взаємодії людини і природи. Географічне середовище як сфера взаємодії суспільства і природи. Географія природних ресурсів. Природокористування та його наслідки. Географія глобальних проблем людства і шляхи їх розв'язання</p>	<p>знати принципи взаємодії суспільства і природи, класифікацію природних ресурсів, переваги та наслідки їх використання, методи збереження, розуміти закономірності поширення природних ресурсів, суть і причини виникнення глобальних проблем людства, уміти пояснювати проблеми і перспективи використання природних ресурсів, аналізувати географію природних ресурсів і глобальних проблем, територіальні відмінності у розв'язанні сучасних викликів людства, дотримуватися правил поведінки у навколишньому природному середовищі, заходів безпеки, яких вживають у разі виникнення стихійного лиха і техногенних катастроф, застосовувати знання про взаємодію людини і природи для реалізації практичної мети адаптації до умов проживання на певній території, висловлювати судження щодо шляхів раціонального природокористування та розв'язання сучасних екологічних проблем, оцінювати значення сталого розвитку для людства</p>
Фізичний компонент	
<p>Фізика як природнича наука. Методи наукового пізнання</p>	<p>знати історію розвитку фізичних знань, імена відомих учених-фізиків, фізичні характеристики стану природного середовища, сферу застосування фізичних законів, розуміти органічну єдність людини та природи, цілісність фізичної картини світу, етапи пізнавальної діяльності у фізичних дослідженнях, параметри безпечної життєдіяльності людини, уміти застосовувати здобуті знання для пояснення фізичних явищ і процесів, практичного використання фізичних явищ і законів у технічних пристроях, на виробництві, у різних сферах життєдіяльності людини, використовувати експериментальні і теоретичні методи наукового пізнання під час проведення досліджень фізичних явищ і процесів, розв'язувати фізичні задачі, виявляти ставлення до ролі фізичних знань у житті людини, суспільному розвитку, техніці, розвитку сучасних технологій, оцінювати межі застосування фізичних законів і теорій</p>
<p>Речовина і поле. Будова речовини і структурні рівні фізичного світу. Гравітаційне поле. Електромагнітне поле. Світло</p>	<p>знати про дві форми існування матерії, основні поняття і фізичні величини для опису явищ і процесів макро- і мікросвіту, основні характеристики гравітаційного та електромагнітного полів, розуміти атомно-молекулярну</p>

	<p>будову речовини, механізм перетворення атомних ядер, особливості гравітаційного, електричного та магнітного полів, поширення світла в різних середовищах, уміти застосовувати здобуті знання для пояснення агрегатних станів речовини, властивостей речовини та поля, виявляти ставлення до раціонального використання природних ресурсів і енергії, оцінювати прояв гравітаційного та електромагнітного полів, їх вплив на навколишнє природне середовище і організм людини</p>
<p>Рух і взаємодії. Фундаментальні взаємодії. Фізична суть механічних, теплових, електромагнітних, оптичних, ядерних явищ</p>	<p>знати фізичну суть механічних, теплових, електричних, магнітних, світлових, ядерних явищ і процесів та фізичні величини, що їх характеризують, розуміти прояв і наслідки фундаментальних взаємодій, основні закони і закономірності, що характеризують механічний рух і взаємодію, тепловий рух, взаємодію електрично заряджених тіл, електричний струм у різних середовищах, електромагнітні явища, фізичні основи і принципи дії машин та механізмів, засобів зв'язку, побутових приладів, уміти застосовувати здобуті знання для пояснення фізичних явищ і процесів у навколишньому природному середовищі, розв'язувати фізичні задачі, досліджувати фізичні явища і процеси, виявляти ставлення до ролі фізики в розвитку інших природничих наук, техніки і технологій, застосування досягнень фізики для раціонального природокористування та запобігання їх шкідливого впливу на навколишнє природне середовище і організм людини</p>
<p>Хімічний компонент</p>	
<p>Хімічний елемент. Атом. Елементи-органогени. Періодичний закон і періодична система хімічних елементів</p>	<p>знати будову атома, відмінності елементного складу органічних і неорганічних речовин, назви і символи хімічних елементів, структуру періодичної системи, а також про існування стабільних та радіоактивних нуклідів, уміти визначати значення валентності та ступеня окиснення елементів у сполуках, складати хімічні формули за значеннями валентності та ступеня окиснення, пояснювати фізичну суть періодичного закону, характеризувати хімічні елементи за будовою атома та положенням у періодичній системі, застосовувати періодичний закон для передбачення властивостей речовин, висловлювати судження про необхідність дотримання радіаційної безпеки, оцінювати наукове значення періодичного закону</p>
<p>Речовина. Прості та складні речовини. Основні класи неорганічних речовин. Найважливіші органічні сполуки. Дисперсні системи. Розчини. Електролітична дисоціація</p>	<p>знати йонний, ковалентний, водневий і металічний хімічні зв'язки, назви, склад, властивості та способи добування основних класів неорганічних сполук та найважливіших органічних сполук, види дисперсних систем, розчинів, розуміти зміст хімічних формул речовин, природу хімічних зв'язків, механізми їх утворення, суть процесів розчинення і дисоціації сполук у водних розчинах, уміти розрізняти речовини та матеріали, прості та складні речовини, органічні та неорганічні речовини, метали та неметали, фізичні та хімічні властивості речовин, дисперсні системи, пояснювати властивості речовин на основі їх складу</p>

	і будови, складати відповідні рівняння хімічних реакцій, робити розрахунки за хімічними формулами, обчислювати кількість речовини, масову частку розчиненої речовини, висловлювати судження про згубну дію алкоголю на організм людини, оцінювати значення розчинів та дисперсних систем у природі, роль неорганічних і органічних речовин у житті людини, їх вплив на навколишнє природне середовище
Хімічна реакція. Типи хімічних реакцій. Рівняння хімічних реакцій	знати ознаки та умови перебігу хімічних реакцій, розуміти суть закону збереження маси речовини, зміст рівнянь хімічних реакцій, уміти розрізняти фізичні та хімічні явища, хімічні реакції різних типів, застосовувати закон збереження маси речовин для складання рівнянь хімічних реакцій, проведення розрахунків за хімічними рівняннями, висловлювати судження про роль хімічних процесів у природі та побуті
Методи наукового пізнання в хімії. Правила безпеки під час роботи з речовинами	знати правила безпечного поводження з речовинами, розуміти роль хімічного експерименту як джерела знань, уміти виконувати прості хімічні досліди, виготовляти розчини, безпечно поводитися з речовинами у побуті, описувати спостереження під час хімічних дослідів, робити висновки, розв'язувати експериментальні задачі, оцінювати роль хімічних знань у пізнанні природи
Хімія в житті суспільства. Хімічні сполуки і навколишнє природне середовище	знати основні галузі застосування речовин у побуті та промисловості, їх вплив на навколишнє природне середовище, уміти висловлювати судження про вплив різних речовин на здоров'я людини та навколишнє природне середовище
<p>Старша школа</p> <p>Загальноприродничий компонент</p>	
Методи наукового пізнання природи. Основи загальної методології наукових досліджень	знати і розуміти історію та сучасний стан природничо-наукового пізнання, загальну методологію наукових досліджень, уміти проводити дослідження з метою вивчення об'єктів і явищ природи, використовувати методи пізнання природи, користуватися різними джерелами природничо-наукової інформації, аналізувати природничо-наукову інформацію, застосовувати основні природничо-наукові знання для пояснення явищ природи, виявляти ставлення до способів пізнання природи, принципів і методів наукової діяльності, оцінювати моральні та ціннісні аспекти природничих досліджень, проблеми сучасного природознавства
Природничо-наукова картина світу. Фундаментальні ідеї природничих наук. Основні концепції сучасного природознавства	знати фундаментальні теорії, поняття і моделі, що відображають структуру, властивості та розвиток природи, розуміти роль природничо-наукового світорозуміння в розвитку людства, уміти пояснювати суть основних концепцій, теорій, законів і закономірностей, що визначають сучасну природничо-наукову картину світу, виявляти ставлення до сучасної природничо-наукової картини світу, оцінювати перспективи

	та обмеження відносин у системі “природа - людина - наука - суспільство - виробництво”
Значення природничо-наукових знань у житті людини і розвитку суспільства	знати і розуміти актуальні питання сучасного природознавства, основні сфери застосування природничо-наукових знань, уміти пояснювати екологічні засади різних галузей господарства, світоглядне, теоретичне і практичне значення досягнень природничих наук, застосовувати здобуті знання у повсякденному житті для вирішення питань сталого розвитку і збереження здоров'я людини, виявляти ставлення до природничої освіти як елемента культури кожної людини, оцінювати роль природознавства у розвитку цивілізації
Астрономічний компонент	
Будова і розвиток Всесвіту. Галактики. Сонце і зорі, галактика “Молочний Шлях”	знати і розуміти основні характеристики небесних тіл і Всесвіту як цілого, уміти застосовувати астрономічні закономірності та закони для спостереження, визначення характеристик і відстаней до небесних тіл, оцінювати значення вивчення Всесвіту для природничих наук і практичної діяльності людини
Рух небесних світил. Рух Сонячної системи в Галактиці. Рух планет Сонячної системи	знати і розуміти прояви та наслідки обертання небесної сфери, основні поняття і параметри, що характеризують небесні тіла, розміщення і рух у космічному просторі, уміти застосовувати знання про рух небесних світил для визначення їх положення на зоряному небі, виявляти ставлення та оцінювати зв'язок небесних і земних явищ природи, практику використання небесних світил та законів їх руху для орієнтування у просторі та часі, а також для потреб космонавтики
Методи і засоби астрономічних досліджень	знати і розуміти методи і засоби досліджень небесних тіл, уміти застосовувати здобуті знання для спостереження за небесними світилами, виявляти ставлення та оцінювати астрономію як всехвильову науку
Астрономія в житті людини	знати і розуміти причини зародження та головні віхи розвитку астрономії, вплив астрономії на культуру і техніку, її місце в природничо-науковій картині світу, уміти застосовувати астрономічні знання в повсякденному житті, виявляти ставлення та оцінювати практичне значення астрономії в розв'язанні глобальних проблем людства, ненауковість астрології, значення астрономії для формування світогляду людини, астрономічні знання як фактор культури, астрономія як передовий рубіж природознавства
Біологічний компонент	
Біологія - наука про пізнання живої природи. Методи наукового пізнання живої природи	знати про моніторинг, принципи використання експериментального та статистичного методів і моделювання у вивченні об'єктів живої природи, розуміти значення моральних і соціальних аспектів біологічних досліджень, уміти проводити біологічні спостереження і прості

	<p>експерименти, оформляти їх результати, аналізувати здобуті дані, представляти результати дослідження у словесній, табличній і графічній формі, прогнозувати тенденції розвитку біологічних досліджень та їх значення для розвитку суспільства і збереження життя на Землі, оцінювати практичне значення наукових досягнень різних біологічних галузей у житті людини, суспільства у формуванні наукового світогляду, моральні і соціальні аспекти біологічних досліджень, виявляти ставлення до результатів біологічних досліджень, їх впливу на здоров'я людини і розвиток біологічних систем</p>
<p>Клітина. Особливості хімічного складу живих систем. Основні біохімічні процеси. Сучасна клітинна теорія. Неклітинні форми життя</p>	<p>знати хімічний склад клітини, найважливіші біохімічні процеси у клітинах різних організмів, основні положення сучасної клітинної теорії, методи цитологічних досліджень, про віруси, клітинний цикл еукаріотичних клітин, особливості мітозу і мейозу, причини виникнення хвороб людини, розуміти біологічне значення органічних і неорганічних речовин в існуванні живих систем, асиміляції і дисиміляції, фотосинтезу, уміти характеризувати значення різних форм життя у природі, порівнювати будову клітин прокариотів і еукаріотів, встановлювати зв'язок між будовою органел та їх функціями, пояснювати взаємозв'язок клітин як основи цілісності організму, досліджувати мікроскопічну будову клітин та застосовувати знання і вміння для запобігання вірусним і бактеріальним хворобам рослин, тварин і людини, оцінювати значення клітинної теорії для пояснення єдності живої природи, біохімічних і цитологічних знань для проведення діагностики і лікування різних захворювань людини</p>
<p>Організм як відкрита саморегульована система. Загальні властивості організмів. Основні закономірності спадковості і мінливості. Розмноження та онтогенез. Біотехнології</p>	<p>знати та розуміти механізми підтримання гомеостазу організму, основні властивості організмів, обміну речовин, енергії, інформації, закономірності спадковості, мінливості, роль генотипу і середовища існування у формуванні фенотипу, форми розмноження, закономірності онтогенезу, регенерації, основні методи генетичних, селекційних, біо- і нанобіотехнологічних досліджень, особливості загальних властивостей живих систем, уміти характеризувати організм як цілісну структурну і функціональну систему, пояснювати біологічне значення спадковості та мінливості, розв'язувати елементарні типові задачі з генетики і застосовувати біологічні знання для оцінки можливих наслідків застосування сучасних біотехнологій, оцінювати значення відкриття генетичних законів Г. Менделя і Т. Моргана, досягнень сучасної генетики, селекції, біотехнології для розв'язання енергетичних проблем і забезпечення людей продуктами харчування, діагностики спадкових хвороб, небезпечність впливу факторів середовища і власної поведінки на особисте здоров'я і здоров'я прийдешніх поколінь, виявляти ставлення до результатів генетичних і біотехнологічних досліджень</p>

Надорганізові системи: рівні організації надорганізових систем. Людина і біосфера	знати характеристику надорганізових систем, взаємодії екологічних факторів, роль організмів у колообігу речовин та енергії у біосфері, процесів саморегуляції в екосистемі, основні природоохоронні заходи щодо збереження живої природи, розуміти значення моніторингових досліджень стану екосистеми, збереження біосфери для екологічно безпечного розвитку, уміти прогнозувати вплив господарської діяльності людини на екосистему, моделювати взаємозв'язки у природних і штучних екосистемах, застосовувати екологічні знання у повсякденному житті, охороні природи, оцінювати значення охорони живої природи, виявляти ставлення до збереження екологічної стабільності та біологічного різноманіття
Систематика та еволюція організмів	знати про розвиток природи у зв'язку з геологічною історією Землі, походження людини, принципи біологічної класифікації організмів, характеристики виду, сучасну систему органічного світу, гіпотези походження життя на Землі, основні етапи історичного розвитку органічного світу, сучасні еволюційні погляди, уміти пояснювати причини біологічного різноманіття та вплив на нього діяльності людини, наслідки його скорочення, застосовувати еволюційні знання для обґрунтування єдності органічного світу, оцінювати значення еволюційних знань для формування наукового світогляду, виявляти ставлення до перспектив розвитку сучасної біології та розуміти її значення, що полягає у забезпеченні існування біосфери та суспільства
Географічний компонент	
Географія - система наук про природу, населення і господарство. Місце і роль географії у системі природничих і суспільних наук	знати структуру географії, сукупність методів географічних досліджень, сучасні джерела географічної інформації, розуміти місце і роль географії в різних сферах суспільства, прикладну спрямованість географічних досліджень на сучасному етапі, уміти користуватися різними джерелами географічної інформації, аналізувати і порівнювати географічну інформацію, використовувати паперові та комп'ютерні карти для здобування географічної інформації та проведення її аналізу, складати моделі географічних об'єктів і явищ, застосовувати географічні знання, сучасні методи дослідження, геоінформаційні технології для виконання наукових і практичних завдань, висловлювати судження щодо ролі географії у виборі майбутньої професійної діяльності, оцінювати роль географічних знань у дослідженні природи і суспільства
Географічний простір. Загальні закономірності розвитку суспільства. Просторова організація життя і діяльності людей. Політичні, соціальні, економічні системи	знати особливості населення світу і світового господарства, суть географічних понять, що характеризують політичні, соціальні та економічні системи, розуміти походження і динаміку основних суспільних процесів, що відбуваються у географічному середовищі, уміти пояснювати причини і наслідки змін, що відбуваються в політичних та економічних системах Землі, виявляти загальні географічні закономірності суспільного характеру, аналізувати і пояснювати наслідки взаємодії між різними

	<p>суспільними системами, визначати фактори та особливості розміщення об'єктів географічного середовища (населення, господарства), складати їх комплексну характеристику, застосовувати знання про політичні, соціальні, економічні системи у повсякденному житті для пояснення процесів і явищ, які впливають на життєдіяльність людини, висловлювати судження про можливі напрями сучасного етапу розвитку населення і світового господарства, оцінювати просторову організацію суспільства на сучасному етапі, рівень безпеки навколишнього природного середовища для життя і діяльності людини</p>
<p>Регіональні географічні системи. Регіони і країни світу, їх природні і соціально-економічні особливості, міжнародні зв'язки. Україна в світі, господарство, територіальні відмінності, зовнішні економічні зв'язки</p>	<p>знати закономірності формування і розвитку регіонів і країн світу на сучасному етапі, суть географічних понять, що характеризують природу, населення і господарство регіональних географічних систем різного рівня, розуміти політичні, соціальні, економічні геокультурні закономірності розвитку конкретної території, уміти пояснювати регіоналізацію суспільних процесів, виявляти фактори формування, розвитку і розміщення населення, господарства, культури, характеризувати і порівнювати населення і сферу його діяльності в різних регіонах та країнах світу, встановлювати місцезнаходження географічних об'єктів, регіонів, країн світу на карті, застосовувати знання про диференціацію та інтеграцію країн світу для пояснення сучасних політичних, соціальних, економічних глобальних процесів, висловлювати судження щодо місця регіонів, країн у світі, оцінювати вплив міжнародних зв'язків на формування сучасної геополітичної картини світу</p>
<p>Географічні аспекти взаємодії людини і природи. Географічне середовище як сфера взаємодії суспільства і природи. Географія природних ресурсів. Природокористування та його наслідки</p>	<p>знати принципи і суть понять про взаємодію суспільства і природи, класифікацію природних ресурсів, наслідки природокористування, основні проблеми світу політичного, економічного, соціального характеру, глобальні проекти, прогнози, гіпотези, розуміти причини і наслідки глобальних викликів людства, моделі сталого розвитку, уміти аналізувати географію природних ресурсів, наслідки глобалізації, механізм забезпечення сталого розвитку, виявляти тенденції, проблеми і перспективи використання природних ресурсів на сучасному етапі, складати географічні проекти щодо можливих сценаріїв розвитку взаємовідносин між людиною і природою у майбутньому, застосовувати знання про взаємодію людини і природи для складання географічних проектів та проведення експертизи, висловлювати судження щодо шляхів розв'язання проблем у світі сучасних природних, екологічних, соціально-економічних і політичних викликів, оцінювати значення стратегії сталого розвитку для людства</p>
<p>Фізичний компонент</p>	

<p>Фізика як фундаментальна наука. Методи пізнання. Роль фізичних знань у житті суспільства, розвитку техніки і технологій, розв'язанні екологічних проблем. Нанофізика і нанотехнології</p>	<p>знати і розуміти фундаментальний характер загальних закономірностей природи, цілісність природничо-наукової картини світу і місце в ній сучасної фізичної картини світу, історію становлення основних фізичних ідей, законів, теорій, роль фізичного знання в різних галузях діяльності людини та створенні безпечних умов її життєдіяльності, загальну структуру наукового пізнання, фундаментальні дослідження, основоположні гіпотези, основні фізичні моделі і принципи сучасної фізики, уміти застосовувати експериментальні та теоретичні методи пізнання фізичних явищ і процесів, набуті знання у різних сферах життєдіяльності людини та приймати екологічно виважені рішення, виявляти ставлення та оцінювати динаміку, історичний характер розвитку сучасної фізичної картини світу, гармонійну взаємодію людини з навколишнім природним середовищем, роль фізичного знання в різних галузях людської діяльності та екологічні наслідки її впливу на навколишнє природне середовище</p>
<p>Речовина і поле. Фізичні властивості речовини та поля. Кванти. Елементарні частинки. Корпускулярно-хвильовий дуалізм</p>	<p>знати і розуміти основи фізичних теорій (класична механіка, електродинаміка, молекулярна фізика, термодинаміка, оптика, атомна і ядерна фізика), що вивчають властивості речовин і поля, уміти застосовувати наукові методи пізнання, основні поняття, моделі і закони фізики для пояснення властивостей речовини і поля, фізичні знання про речовину і поле у різних сферах життєдіяльності людини, приймати екологічно виважені рішення, виявляти ставлення та оцінювати прояв фундаментальних взаємодій на різних рівнях фізичного світу та вплив електромагнітного поля на навколишнє природне середовище і організм людини, раціональність використання природних ресурсів та енергії</p>
<p>Рух і взаємодії. Фундаментальні взаємодії. Фізична суть фізичних явищ і процесів різної природи</p>	<p>знати і розуміти основні фізичні теорії, що характеризують рух та взаємодію, їх вплив на наукову картину світу, природу фундаментальних взаємодій, фізичну суть явищ природи, фізичні основи техніки, виробництва, сучасних технологій, уміти застосовувати методи наукового пізнання, фізичні поняття, моделі, величини, рівняння та закони механіки, молекулярної фізики, термодинаміки, електродинаміки, квантової фізики, знання про рух і взаємодію у різних сферах життєдіяльності людини під час опису фізичних явищ і процесів, приймати екологічно виважені рішення, оцінювати зв'язок явищ природи, об'єктивність наукового знання, системотвірну роль фізики для розвитку інших природничих наук, техніки і технологій, виявляти ставлення до раціонального використання природних ресурсів та енергії, впливу на забруднення навколишнього природного середовища машин і механізмів, можливих причин та наслідків екологічних катастроф</p>
<p>Хімічний компонент</p>	
<p>Хімічні елементи у природі. Колообіг елементів. Металічні та неметалічні елементи</p>	<p>знати поширення хімічних елементів у природі, будову атомів металічних і неметалічних елементів, особливості будови атома Карбону, колообіг найважливіших елементів, уміти складати загальну характеристику елемента за будовою</p>

	атома та прогнозувати властивості утворюваних ним простих речовин і сполук, висловлювати судження про біологічну роль найважливіших елементів, оцінювати значення процесів колообігу хімічних елементів у природі
Речовина. Неорганічні сполуки металічних і неметалічних елементів. Органічні сполуки. Рівні організації речовини	знати назви, склад, будову, основні властивості, способи добування, застосування найважливіших сполук металічних і неметалічних елементів, основних класів органічних сполук, найпоширеніших полімерів, розуміти генетичні зв'язки між речовинами, причини багатоманітності речовин, рівні організації речовини, уміти характеризувати властивості неорганічних та органічних речовин, установлювати причинно-наслідкові зв'язки між складом, будовою і властивостями речовин, складати відповідні рівняння хімічних реакцій, висловлювати судження про згубну дію алкоголю, наркотичних речовин, тютюнокуріння на здоров'я, оцінювати значення синтетичних органічних речовин
Хімічна реакція. Класифікація хімічних реакцій	знати різні ознаки класифікації та особливості перебігу хімічних реакцій, основні типи реакцій за участю неорганічних і органічних речовин, хімічні перетворення під дією електричного струму, уміти класифікувати хімічні реакції, проводити розрахунки за хімічними рівняннями, оцінювати значення хімічних і фізичних методів переробки природної сировини
Методи наукового пізнання в хімії	розуміти суть основних наукових категорій та форм наукового пізнання дійсності, уміти самостійно виконувати хімічні досліди, розв'язувати експериментальні задачі, висловлювати судження про роль експерименту і теоретичних знань у вивченні речовин, оцінювати внесок вітчизняних і зарубіжних учених у розвиток хімічної науки, проблеми сучасної хімії
Хімія в житті суспільства. Роль хімії у розв'язанні глобальних проблем людства	знати застосування речовин і матеріалів на їх основі у різних галузях, розуміти суть нано- і біотехнологій, значення хімії в житті людини та виробництві, її роль у розв'язанні сировинної, енергетичної, продовольчої, екологічної проблеми, уміти запобігати шкідливому впливу хімічних сполук у повсякденному житті, висловлювати судження про роль хімічних знань у виробництві та їх внесок у загальну культуру людини, оцінювати біологічну роль та екологічний вплив хімічних елементів та їх сполук
VI. Освітня галузь «Технології» Основна школа Інформаційно-комунікаційний компонент	
Інформатика як наука. Інформаційні технології. Інформація та інформаційні процеси. Системи, процеси у системах	знати об'єкт, предмет, методи інформатики та інформаційних технологій, сутність процесу керування, зворотного зв'язку, розуміти поняття інформації, системи, повідомлення, даних, інформаційних об'єктів різних видів, аналізувати інформаційні процеси у живій природі, суспільстві, техніці, уміти оцінювати кількісні характеристики інформаційних об'єктів і процесів, застосовувати відповідну термінологію для опису об'єктів і процесів

<p>Комп'ютер як універсальний пристрій для опрацювання даних, програмно керований автомат. Програмне забезпечення та його види. Інформаційні системи, обчислювальне середовище</p>	<p>знати склад і характеристики комп'ютера, функції його основних складових, склад і функції програмного забезпечення, мати уявлення про процес взаємодії користувача з комп'ютером, розуміти цілі застосування і способи функціонування засобів захисту даних, поняття шкідливих програм, уміти використовувати графічний інтерфейс користувача для управління комп'ютерною системою, використовувати сучасні зовнішні пристрої комп'ютера, здійснювати захист даних від шкідливих програм, архівувати та розархівовувати дані, використовувати програмне забезпечення для виконання завдань та вивчення основ наук</p>
<p>Комп'ютерні мережі, розподілені обчислення</p>	<p>знати структуру і складові комп'ютерних мереж, призначення різних систем розподілених обчислень, розуміти можливість пошкодження даних в інформаційних процесах, поняття швидкості передавання даних, важливість процесу захисту даних, процес сприйняття, запам'ятовування, перетворення, передавання повідомлень та даних живими істотами, людиною, уміти розпізнавати джерело і приймач повідомлення, процес кодування та декодування, користуватися сервісами локальних і глобальної комп'ютерної мережі, застосовувати комп'ютерні мережі для виконання навчальних і прикладних завдань, оцінювати кількісні характеристики інформаційних об'єктів і застосовувати їх для визначення можливості і швидкості передавання інформації певним каналом зв'язку</p>
<p>Базові інформаційні технології. Створення і опрацювання документів. Створення і опрацювання графічних об'єктів. Створення і опрацювання мультимедійних об'єктів. Комплексні інформаційні об'єкти</p>	<p>знати правила створення електронних документів, їх структуру, відмінності між растровим і векторним поданням графіки, розуміти призначення і основні функції програмних засобів базових інформаційних технологій, уміти створювати структурований текст за допомогою клавіатури з використанням базових засобів текстового процесора, проводити перевірку правопису, використовувати електронні словники, перекладачі, включати до тексту графічні та інші інформаційні об'єкти, створювати навчальні публікації та презентації, графічні зображення, вести ділове листування, виконувати колективну роботу над документом, записувати і опрацьовувати звукові та відеозображення, розуміти призначення комп'ютерних і некомп'ютерних енциклопедій, довідників, інших інформаційних джерел, пошукових машин, засобів створення інформаційних об'єктів (у тому числі мультимедійних), оцінювати ефективність і зручність використання програмних засобів різного призначення</p>
<p>Представлення даних і знань в інформаційному середовищі</p>	<p>уміти створювати записи в базах даних і вводити дані, здійснювати у базах даних пошук даних, що відповідають певним умовам, використовувати засоби інформаційного середовища для подання знань</p>
<p>Моделювання та алгоритмізація. Об'єкти, їх властивості, класифікація об'єктів. Моделювання реальних</p>	<p>знати поняття алгоритму, етапи процесу описання алгоритмів, у тому числі за допомогою програмних засобів, способи описання алгоритмів, призначення базових</p>

<p>об'єктів і процесів. Перетворення даних за формалізованими правилами. Алгоритми. Поняття програми і програмного коду</p>	<p>алгоритмічних структур, програмного коду, розуміти поняття формалізації задачі, поняття комп'ютерного моделювання, процес перетворення даних за формальними правилами, призначення комп'ютерної програми і пояснювати етапи її виконання на комп'ютері, уміти визначати властивості об'єктів та значення таких властивостей, здійснювати класифікацію і розпізнавати об'єкти, виконувати формалізоване описання об'єкта, здійснювати виокремлення підзадач в описанні задачі, уміти скласти алгоритми для різних виконавців</p>
<p>Опрацювання числових даних. Електронні таблиці як засіб моделювання об'єктів і процесів</p>	<p>знати основні способи опрацювання даних та їх призначення, розуміти призначення електронних таблиць як засобу моделювання, уміти вводити дані, зокрема формули, до електронної таблиці, опрацьовувати дані та їх масиви, застосовувати числові дані і формули як засоби описання об'єктів, прогнозувати перебіг процесів у різних напрямках знань</p>
<p>Інформаційно-комунікаційні технології в суспільстві. Норми етики і права у процесі роботи з даними, повідомленнями</p>	<p>знати етапи розвитку інформаційних технологій як суспільно значущого явища, розуміти призначення та галузі застосування інформаційних технологій: зв'язок, моделювання, проектування, керування, аналіз даних, освіта, мистецтво та розваги, призначення особистої інформації, сутність та важливість інформаційної безпеки для людини і суспільства в цілому, знати та дотримуватися норм етики і права під час роботи з даними та повідомленнями в інформаційному середовищі</p>
<p>Технологічний компонент</p>	
<p><i>Проектування</i></p>	
<p>Проектні технології як засіб інтелектуальної діяльності людини у сфері матеріального виробництва. Проектування предметів навколишнього природного середовища. Етнодизайн. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у проектній діяльності</p>	<p>провадити дослідно-пошукову діяльність у процесі проектування, визначати завдання проекту відповідно до обраної проблеми, застосовувати інформаційно-комунікаційні технології під час проектування, розуміти і виконувати елементи художнього конструювання за графічним зображенням або власним задумом, обирати та застосовувати методи художнього і технічного проектування, читати і розуміти графічні зображення, необхідні для виконання завдань проекту, визначати і здійснювати відбір інструментів і матеріалів, що необхідні для реалізації проекту, презентувати та оцінювати результати продуктивної творчої діяльності за визначеними критеріями</p>
<p><i>Технології і техніка</i></p>	
<p>Науково-технічний прогрес і технології. Перетворювальна діяльність людини як засіб реалізації інтелектуального продукту. Традиційні і сучасні технології, засоби, предмети праці</p>	<p>виявляти ціннісне ставлення до взаємозв'язку науково-технічного прогресу і технологій, визначати послідовність технологічних операцій з обробки матеріалів у процесі виготовлення виробу, дотримуватися технологічних вимог під час роботи ручними та електрифікованими інструментами, застосовувати безпечні та доцільні прийоми під час роботи інструментом, використання обладнання і пристосувань, дотримуватися правил безпеки під час технологічної діяльності, аналізувати виготовлений</p>

	технічний об'єкт та повною мірою використовувати особистий досвід, знання і вміння у процесі роботи
<i>Технічна та художня творчість</i>	
Технічна та художня творчість у продуктивній творчій діяльності людини. Творчість у трудових традиціях українського народу	характеризувати основні етапи створення технічних пристроїв та особливості технічного і художнього проектування, визначати і використовувати на практиці елементи художньої та технічної творчості у традиційних видах трудової діяльності та відповідних зразках виробів, які традиційно використовуються у побуті
Найбільш поширені ремесла та види декоративно-ужиткового мистецтва	виявляти і переносити елементи художньої та технічної творчості на власні вироби у вигляді конструктивних елементів, мати уявлення про зміст та особливості найбільш поширених народних ремесел, промислів та видів декоративно-ужиткового мистецтва свого регіону
<i>Професійна орієнтація</i>	
Сфери людської діяльності та види праці. Професійна діяльність людини в умовах ринку праці. Вимоги професії до людини	збирати та аналізувати інформацію про професію, будувати індивідуальну освітню траєкторію, оцінювати значення морально-етичних норм у професійній діяльності, визначати власні індивідуальні особливості та співвідносити їх з вимогами різних професій
Старша школа Інформаційно-комунікаційний компонент	
Інформаційні технології як галузь продуктивної діяльності людини, основні професії галузі	знати мету, завдання, види і об'єкти перетворювальної діяльності основних інформаційних та інформаційно-комунікаційних технологій, розуміти значення основних понять інформатики та інформаційних технологій, закономірності функціонування основних засобів інформаційних технологій, опрацьовувати повідомлення і дані, оцінювати важливість і суспільну значущість професій, пов'язаних з інформаційними технологіями
Моделі і моделювання	уміти застосовувати комп'ютерне моделювання для описання об'єктів і явищ у різних предметно орієнтованих програмних середовищах, комп'ютерно орієнтовані засоби планування, виконання і прогнозування результатів навчально-пізнавальної і практично зорієнтованої діяльності, вміти використовувати різні комп'ютерні програми, оцінювати ефективність застосування різних засобів моделювання до реальних об'єктів і процесів
Системи керування базами даних	знати основні типи програмних середовищ, призначених для зберігання і опрацювання даних, структуру даних, уміти виокремлювати та формалізувати інформацію, подану в текстових повідомленнях, таблицях на діаграмах, графіках, аналізувати масиви числових даних шляхом проведення відповідних статистичних процедур з використанням електронних таблиць або інших предметно орієнтованих середовищ, використовувати ймовірнісні підходи до описання і трактування явищ повсякденного життя під час прийняття рішень та провадження проектної діяльності

Технології опрацювання мультимедійних даних, засоби та об'єкти діяльності	знати і розуміти відмінності між різними способами описання і представлення мультимедійних даних, уміти розробляти і створювати електронні документи різних видів, у тому числі гіпертекстові, гіпермедійні, зокрема для презентації проектної діяльності, виявляти ставлення до різних форм і засобів представлення мультимедійних даних з технічного та естетичного погляду
Сервіси інформаційно-комунікаційних мереж, їх призначення і застосування	оцінювати можливості використання певного засобу (сервісу, послуг) інформаційної комунікації для провадження відповідного виду діяльності
Технологічний компонент	
<i>Проектування</i>	
Теоретичні основи проектування у сфері матеріального виробництва. Технології і методи творчого та критичного мислення у проектній діяльності. Раціоналізаторство і винахідництво як рушійна сила розвитку виробництва. Загальні відомості про дизайн як провідний засіб формотворення предметного середовища. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у проектній діяльності	характеризувати вплив проектної діяльності на розвиток різних сфер людської діяльності (технологічної, освітньої, мистецької, економічної, політичної тощо), розуміти і використовувати у роботі над проектом методи творчого пошуку ідей (мозковий штурм, морфологічний аналіз, алгоритм розв'язку винахідницьких задач), виявляти протиріччя між характеристиками об'єкта або процесу проектування та вимогами до його вдосконалення чи створення, проводити художньо-конструкторський аналіз об'єкта проектування та пояснювати, розробляти і реалізовувати творчий проект з використанням інформаційно-комунікаційних технологій
<i>Технічна та художня творчість</i>	
Технічна творчість. Художня творчість. Декоративно-ужиткове мистецтво	володіти характерними для регіону основними техніками і технологіями створення виробів декоративно-ужиткового мистецтва, створювати вироби від творчого задуму до його практичної реалізації з використанням традиційних і сучасних прийомів обробки природних матеріалів, синтезувати естетичні та функціональні вимоги як провідний спосіб творення у декоративно-ужитковому мистецтві під час проектування та виготовлення виробу
<i>Професійна орієнтація</i>	
Професійна придатність особистості. Морально-етичні норми професійної діяльності. Індивідуальна освітня траєкторія	аналізувати власні здібності та вимоги майбутньої професії, специфіку її предмета, знарядь і умов праці, вплив новітніх об'єктів техніки і технологій на ринок праці, розуміти значення морально-етичних норм успішної професійної кар'єри, оцінювати власні можливості професійної освіти та працевлаштування, виявляти активне ставлення до обраної професії шляхом практичної реалізації власної освітньої траєкторії
VII. Освітня галузь “Здоров'я і фізична культура” Основи здоров'я Основна школа	
Здоров'я людини	знати складові здоров'я, їх ознаки і показники, фактори здоров'я, складові здорового способу життя, види і фактори безпеки і небезпеки, принципи та умови безпечної

	<p>життєдіяльності, розуміти сутність здоров'я, вплив природних і соціальних факторів, фізичної активності на здоров'я, вплив факторів ризику на рівень безпеки, значення здоров'я для життя людини, важливість вибору життєвих цінностей, усвідомлювати вікові індивідуальні зміни в організмі, здоров'я як єдине ціле, взаємозалежність складових здоров'я, взаємозв'язок організму людини з навколишнім природним середовищем, необхідність вибору здорового способу життя, залежність безпечної життєдіяльності від власної поведінки, уміти виявляти та оцінювати ознаки здоров'я у різних життєвих ситуаціях, виявляти та оцінювати небезпеки, убезпечувати своє життя від ризику, дотримуватися правил здорового способу життя та безпечної для здоров'я поведінки в конкретних ситуаціях</p>
<p>Фізична складова здоров'я</p>	<p>знати основні фактори і правила збереження та зміцнення фізичної складової здоров'я, елементи оздоровчих систем, ознаки фізіологічної зрілості, усвідомлювати значення активного відпочинку, необхідність застосування рекомендованих способів оздоровлення, уміти добирати такі способи оздоровлення, виконувати правила рухової активності, харчування, гігієнічного догляду за тілом, праці та відпочинку для підлітків, юнаків та дівчат, застосовувати основні методи профілактики захворювань і методи моніторингу фізичної складової здоров'я</p>
<p>Соціальна складова здоров'я</p>	<p>знати ознаки соціальної зрілості, основні фактори, що впливають на репродуктивне здоров'я, основи законодавства щодо безпеки і здоров'я людини, основні види небезпеки, правила безпеки у щоденному житті, правила дорожнього руху, безпечної поведінки у сучасному суспільстві, володіти інформацією про служби захисту населення, розуміти значення сім'ї для формування і збереження здоров'я, вплив поведінки в юнацькому віці на репродуктивне здоров'я, ступінь впливу відповідальної поведінки щодо ВІЛ-інфікування, туберкульозу та інфекцій, що передаються статевим шляхом, усвідомлювати значення формування відповідальних стосунків для здоров'я, необхідність усунення ризиків для життя і здоров'я, уміти визначати власний рівень соціального розвитку, користуватися своїми правами, протистояти негативному впливу соціальних факторів шляхом формування корисних звичок, протистояння впливу негативних для здоров'я і небезпечних для життя соціальних факторів, дотримуватися відповідальної поведінки щодо ВІЛ-інфікування, туберкульозу, інфекцій, що передаються статевим шляхом, та інших хвороб, розпізнавати різні види небезпечних ситуацій та повідомляти про них служби захисту населення - встановлювати взаємозв'язок між природними, соціальними і техногенними факторами і здоров'ям, безпечно поводитися у навколишньому природному середовищі, моделювати і вирішувати відповідні життєві ситуації, застосовувати набуті корисні звички, правила спілкування та безпечної поведінки в різних життєвих ситуаціях і видах діяльності, вміти надавати першу допомогу хворим та потерпілим</p>

Психічна та духовна складові здоров'я	знати ознаки психічної і духовної складових здоров'я, фактори, що впливають на психологічне благополуччя, фактори, що впливають на духовний розвиток підлітків, юнаків і дівчат, естетичні і моральні засади здоров'я та умови формування особистості, розуміти важливість взаємозв'язку і взаємозумовленості психічної і духовної складових власного здоров'я, необхідність розвитку особистісних якостей, застосовувати правила, настанови, поради щодо самопізнання, самовизначення і самовиховання, способи саморегуляції, самоорганізації, самоконтролю, самоідентифікації, розвитку пам'яті та уваги, оцінювати емоції, почуття, моральні якості власні та інших людей як умови, що сприяють збереженню життя і зміцненню здоров'я у різних життєвих ситуаціях
Фізична культура	
Теоретико-методичні знання	знати про фізичний розвиток та фізичну підготовленість, форми занять рекреаційної, фізкультурно-оздоровчої та спортивної спрямованості, історію розвитку та становлення Олімпійського руху, відродження Олімпійських ігор, загальну характеристику здорового способу життя, про вплив фізичних вправ і спорту на стан фізичного розвитку, засоби розвитку та методи здійснення контролю за фізичним станом, ознаки перевтоми та засоби її запобігання, знати та дотримуватися правил рухливих та спортивних ігор, основ самоконтролю під час самостійних, позакласних занять, правил безпеки під час проведення різноманітних форм навчальної, спортивно-масової та оздоровчої роботи, уміти надавати першу допомогу у разі отримання травм та ушкоджень, усвідомлювати значення занять фізичними вправами та спортом для підтримання розумової працездатності
Загальна фізична підготовка	виконувати стройові та організуючі вправи, різновиди ходьби та бігу, стрибки, загальнорозвивальні вправи, вправи для формування постави та запобігання плоскостопості, вправи для розвитку швидкості, спритності, витривалості, сили, гнучкості, швидкісних і силових якостей
Рухова діяльність. Види спорту	знати історію виникнення та становлення обраного виду спорту, його різновиди, загальну характеристику інвентарю, основи техніко-тактичної підготовки, основи організації і проведення змагань, особливості психологічної підготовки в обраному виді спорту, знати та дотримуватися правил організації змагань і суддівства, страхування і техніки безпеки, контролю та самоконтролю під час занять обраним видом спорту, виконувати технічні елементи з обраного виду спорту на рівні рухового вміння та відповідних навичок, спеціальні та підготовчі фізичні вправи, володіти основними тактико-технічними діями в обраному виді спорту
Старша школа Основи здоров'я	
Здоров'я людини. Безпека життєдіяльності	знати показники рівня власного здоров'я і рівня здоров'я суспільства, фактори здорового способу життя, основи

	законодавства з питань безпеки життєдіяльності, органи державного нагляду і служби захисту населення, умови забезпечення особистої безпеки та безпеки інших людей у разі виникнення надзвичайних ситуацій, розуміти зв'язок загальнолюдських цінностей і здоров'я, значення сприятливих для здоров'я життєвих навичок, усвідомлювати значення турботи про здоров'я протягом усього життя, уміти оцінювати ризики в життєвих ситуаціях, повідомляти про них службу захисту населення, адекватно діяти у надзвичайних ситуаціях, надавати першу допомогу постраждалим від нещасних випадків, застосовувати набуті знання для забезпечення особистої безпеки і безпеки інших людей, дотримуватися правил здорового способу життя та безпечної для здоров'я поведінки, виявляти позитивне ставлення до здорового способу життя
Фізична складова здоров'я	знати методи розвитку фізичної складової здоров'я, основні оздоровчі системи, усвідомлювати значення активного відпочинку, уміти здійснювати моніторинг фізичної складової здоров'я, застосовувати правила здорового способу життя щодо рухової активності, харчування, індивідуального гігієнічного догляду, профілактики захворювань
Соціальна складова здоров'я	знати основні положення законодавства у сфері захисту здоров'я населення, фактори міцної родини, фактори впливу на репродуктивне здоров'я молоді, розуміти значення родини для задоволення базових потреб, можливі наслідки своєї поведінки для власного здоров'я та особистої безпеки, здоров'я і безпеки сім'ї та суспільства, уміти убезпечувати себе від впливу негативних для здоров'я і небезпечних для життя соціальних факторів, у тому числі щодо соціально небезпечних хвороб (туберкульоз, ВІЛ/СНІД, інфекції що передаються статевим шляхом), застосовувати набуті корисні звички, правила спілкування, безпечної поведінки в різних життєвих ситуаціях та видах діяльності, виявляти негативне ставлення до проявів насилля і дискримінації, критичне ставлення до реклами та фільмів, які пропагують насилля і ризиковану статеву поведінку, толерантне ставлення до людей з особливими фізичними потребами та людей, які живуть з ВІЛ-інфекцією
Психічна та духовна складові здоров'я	знати фактори, що впливають на психологічне благополуччя і духовний розвиток юнаків і дівчат, ціннісні засади власного здоров'я, здоров'я сім'ї та суспільства, фізичні та психологічні способи керування стресом, розуміти і оцінювати умови психологічного та морального характеру, що сприяють збереженню життя і зміцненню власного здоров'я та здоров'я членів сім'ї, застосовувати методи самопізнання, самовизначення і самовиховання, способи саморегуляції, самоорганізації, самоконтролю, самоідентифікації, розвитку пам'яті та уваги
Фізична культура	
Теоретико-методичні знання	знати особливості фізичного розвитку і функціонування стану організму в старшому шкільному віці, методику

	розвитку фізичних якостей, вправи профілактично-відновлювальної спрямованості, застосовувати методики визначення фізичної підготовленості, уміння, навички та фізичні якості, необхідні для успішної самореалізації у майбутній професії, усвідомлювати вплив занять фізичними вправами на гармонійний розвиток особистості, стан фізичного здоров'я майбутньої матері
Загальна фізична підготовка	виконувати стройові та організуючі вправи, різні види ходьби та бігу, стрибки, загальнорозвивальні вправи, вправи для запобігання та корекції порушень постави та плоскостопості, вправи для розвитку швидкості, спритності, витривалості, сили, гнучкості та швидко-сило-вих якостей
Рухова діяльність. Види спорту	знати історію обраного виду спорту, організацію техніко-тактичних дій у процесі гри, особливості змагальної діяльності в обраному виді спорту, знати та дотримуватися правил організації змагань і суддівства, страхування та техніки безпеки, контролю та самоконтролю під час занять обраним видом спорту, виконувати технічні елементи з обраного виду спорту на рівні рухової навички та вміння вищого порядку, спеціальні фізичні вправи, володіти тактико-технічними діями в обраному виді спорту
Захист України	
Основи загальної військової підготовки. Прикладна фізична підготовка	знати про структуру, перспективи розвитку Збройних Сил, основи законодавства про військову службу, важливі історичні етапи розвитку українського війська, напрями інтеграції України в європейський та міжнародний простір, основні вимоги міжнародного гуманітарного права, правила поведінки під час військових дій, надзвичайних ситуацій, порядок підготовки зброї до виконання вогневих завдань, основи та правила стрільби, знати і розуміти основи загальновійськового бою, обов'язки солдата в бою, уміти діяти і реагувати на події відповідно до норм міжнародного гуманітарного права, виконувати стройові прийоми і рухи, орієнтуватися на місцевості, вести спостереження і оглядати місцевість, складати схему орієнтирів, володіти первинними навичками у подоланні перешкод, русі по пересіченій місцевості в пішому порядку та під час самозахисту в рукопашному бою, прийомами і способами ведення вогню із стрілецької зброї
Основи медичної підготовки	знати порядок огляду та надання першої медичної допомоги при пораненнях і ушкодженнях, засоби індивідуального медичного оснащення, уміти надавати першу медичну допомогу при пораненнях і ушкодженнях
Основи цивільного захисту	знати фактори ураження ядерної (нейтронної), хімічної, біологічної зброї, запалювальних і сильнодіючих отруйних речовин та засоби індивідуального захисту від них, вимоги безпеки під час дій на зараженій місцевості, уміти користуватися засобами індивідуального захисту, використовувати захисні властивості місцевості

Форми організації освітнього процесу

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть екскурсії, віртуальні подорожі, спектаклі, уроки-семінари, конференції, форуми, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відеоуроки, прес-конференції, ділові ігри тощо, які вчитель організує у межах уроку або в позаурочний час.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Структура 2023/2024 навчального року Тернопільської спеціальної школи Тернопільської обласної ради

Навчальні заняття у 2023/2024 навчальному році організовуються за семестровою системою:

I семестр – з 01 вересня по 22 грудня 2023 року (41 + 35 = 76 днів);

II семестр – з 08 січня по 30 травня 2024 року (50 + 49 = 99 днів).

Всього робочих днів: 175

Впродовж навчального року для учнів проводяться канікули:

осінні – з 28 жовтня по 05 листопада 2023 року (7 днів);

зимові – з 23 грудня 2023 року по 07 січня 2024 року (16 днів);

весняні – з 16 березня по 24 березня 2024 року (7 днів).

Разом канікулярних днів: 30

Тип навчального закладу – спеціальна школа

Кількість класів всього – 19 (з них: 1 клас для глухих дітей, 6 класів для дітей зі зниженим слухом, 12 класів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення), а саме:

1-4 класів – 7 (з них: 1 клас для глухих дітей; 1 клас для дітей зі зниженим слухом, 5 класів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення);

5-10 класів – 10 (з них: 3 класи для дітей зі зниженим слухом, 7 класів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення);

11-12 класів – 2 (з них: 2 класи для дітей зі зниженим слухом)

Орієнтовна кількість учнів – 150, з них: 1-4 класи – 59 учнів; 5-10 класи – 78 учнів; 11-12 класи – 13 учнів.

Середня наповнюваність класів складає:

1-4 класи – 8,4 учня; 5-10 класи – 7,8 учня; 11-12 класи – 6,5 учня.

Середня наповнюваність класів по школі складає 7,9 учня.

Режим роботи навчального закладу:

- мова навчання – українська;
- режим навчання – п'ятиденний;
- початок занять – 8 год. 30 хв.;

- тривалість уроків у початковій, основній та старшій школі відповідно до статті 16 Закону України «Про освіту загальну середню освіту», а саме: у перших класах – 35 хвилин, у других-четвертих класах – 40 хвилин, у п'ятих-одинадцятих (дванадцятих) класах – 45 хвилин.

Розклад дзвінків та тривалість перерв

1 - 4 класи			5 - 7 класи			8 - 12 класи		
№	Урок	Перерва	№	Урок	Перерва	№	Урок	Перерва
1.	8 ³⁰ – 9 ¹⁵	15 хв	1.	8 ³⁰ – 9 ¹⁵	15 хв	1.	8 ³⁰ – 9 ¹⁵	15 хв
2.	9 ³⁰ – 10 ¹⁵	15 хв	2.	9 ³⁰ – 10 ¹⁵	15 хв	2.	9 ³⁰ – 10 ¹⁵	15 хв
<i>II сніданок</i>			<i>II сніданок (5 клас)</i>					
3.	10 ³⁰ – 11 ¹⁵	15 хв	3.	10 ³⁰ – 11 ¹⁵	15 хв	3.	10 ³⁰ – 11 ¹⁵	15 хв
			<i>II сніданок (6-7 класи)</i>			<i>II сніданок</i>		
4.	11 ³⁰ – 12 ¹⁵	20 хв	4.	11 ³⁰ – 12 ¹⁵	10 хв	4.	11 ³⁰ – 12 ¹⁵	10 хв
<i>Обід</i>			5.	12 ²⁵ – 13 ¹⁰	20 хв	5.	12 ²⁵ – 13 ¹⁰	15хв
5.	12 ³⁵ – 13 ²⁰	15 хв	<i>Обід</i>			6.	13 ²⁵ – 14 ¹⁰	20хв
6.	13 ³⁵ – 14 ²⁰	15 хв	6.	13 ³⁰ – 14 ¹⁵	15 хв	<i>Обід</i>		
7.	14 ³⁵ – 15 ²⁰	5 хв	7.	14 ³⁰ – 15 ¹⁵	10 хв	7.	14 ³⁰ – 15 ¹⁵	10 хв
8.	15 ²⁵ – 16 ¹⁰		8.	15 ²⁵ – 16 ¹⁰		8.	15 ²⁵ – 16 ¹⁰	

Корекційно-розвиткові заняття проводяться після основних уроків з обов'язковою перервою між ними за окремим розкладом занять.

Режим роботи груп подовженого дня:

Понеділок-четвер:

- 1-4 класи – 13.20-18.00

- 5-8 класи – 13.20-19.00

П'ятниця: 1-4 класи – 13.20-18.00.

5-8 класи – 13.20-18.00.

Режим роботи пансіону:

Понеділок-четвер

1-4 класи – 07.00-08.30. - 18.00-22.00.

5-8 класи - 07.00-08.30. - 18.00-22.00.

9-12 класи – 07.00-08.30. - 18.00-22.00.

П'ятниця:

1-12 класи - 07.00-08.30.

9-12 класи - 14.10-18.00.

Режим роботи медичного блоку:

Понеділок-п'ятниця з 08.00 до 18.00 год.

Режим роботи помічників вихователів:

Понеділок-четвер з 21.00 до 08.00 год.

Режим роботи їдальні:

Понеділок-п'ятниця з 07.30 до 19.30 год.

Режим роботи сторожів:

- щоденно з 8.00 до 20.00, з 20.00 до 08.00 наступного дня.

Години класних керівників та заняття за інтересами проводяться відповідно до складених розкладів.

Виховні заходи, заняття самопідготовки та режимні моменти проводяться відповідно до режиму дня.

III. Таблиця розподілу навчального часу, передбаченого на додаткове опрацювання навчальних дисциплін у другій половині дня

Клас	Кількість часу на день для додаткового опрацювання навчальних предметів в режимі школи повного дня	Кількість часу на день для додаткового опрацювання навчальних предметів в режимі школи повного дня, визначена ДСанПіН 5.5.2.008-01
1	-	-
2	45 хвилин	45 хвилин
3	1 година	1 година 10 хвилин
4	1 година 30 хвилин	1 година 30 хвилин
5	2 години 30 хвилин	2 години 30 хвилин
6	2 години 30 хвилин	2 години 30 хвилин
7	3 години	3 години
8	3 години	3 години
9	3 години	3 години
10	3 години	4 години
11	3 години	4 години
12	3 години	4 години

Пояснювальна записка до робочих навчальних планів Тернопільської спеціальної школи Тернопільської обласної ради на 2023/2024 навчальний рік

I. Загальні засади

Робочі навчальні плани Тернопільської спеціальної школи Тернопільської обласної ради та структура 2023/2024 навчального року розроблені на виконання законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту».

Робочі навчальні плани на 2023/2024 навчальний рік складено:

для **1, 2, 3, 4-х класів** (додаток 1, 2) на основі Типових навчальних планів Типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 26.07.2018 р. № 814 «Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами» (зі змінами, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 16.00.2019 р. № 917 (додаток 1,9));

для **5 і 6-Б класів** (додаток 3), **6-А класу** (додаток 4) на основі Типових навчальних планів Типової освітньої програми для 5-10 (11) класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб з особливими освітніми потребами, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 07.12.2021 р. № 1317 «Про затвердження типової освітньої програми для 5-10 (11) класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб з особливими освітніми потребами» зі змінами (наказ Міністерства освіти і науки України від 29 серпня 2022 року № 769 «Про внесення змін до типової освітньої програми для 5-10 (11) класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб з особливими освітніми потребами» (додаток 20).

для **7-10 класів** (додаток 5, 6) на основі Типового навчального плану Типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти II ступеня для дітей з особливими освітніми потребами, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 12.06.2018 р. № 627 «Про затвердження типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти II ступеня для дітей з особливими освітніми потребами» (таблиця 8,11) зі змінами, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 26.07.2018 р. № 815 «Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 12.06.2018 № 627» (таблиця 16);

для **11,12 класів** (додаток 7) на основі Типового навчального плану до Типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти III ступеня для дітей з особливими освітніми потребами, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 22.07.2020 р. № 944 «Про затвердження типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти III ступеня для дітей з особливими освітніми потребами» (таблиця 1).

Робочий навчальний план передбачає реалізацію освітніх галузей Типових навчальних планів через навчальні предмети і курси. Вони охоплюють інваріантну складову (в тому числі вибірково-обов'язкові предмети й корекційно-розвиткові заняття) та варіативну складову, якою передбачені додаткові години на навчальні предмети, поглиблене вивчення предметів спеціальні курси факультативні курси, індивідуальні заняття та консультації.

Інваріантна складова робочого навчального плану забезпечує реалізацію змісту шкільної освіти на рівні Державного стандарту. У цій частині робочого плану школи повністю збережено перелік освітніх галузей, навчальних предметів, та кількість годин на їх вивчення. Обсяг годин на окремі з них збільшений.

Варіативна складова робочих навчальних планів сформована з метою виконання навчальних програм, з урахуванням особливостей розвитку та освітніх потреб учнів глухих та зі зниженим слухом, тяжкими порушеннями мовлення.

На підставі заяв батьків, висновків інклюзивно-ресурсних центрів м. Тернополя і Тернопільської області у 2023/2024 навчальному році відкрито один перший клас для дітей зі зниженим слухом один перший клас для дітей з тяжкими порушеннями мовлення.

II. Розподіл годин варіативної складової

Із додаткових годин на навчальні предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації, поглиблене вивчення профільних предметів використано:

для I ступеня:

у 1-А класі (для дітей зі зниженим слухом)

- 1 год. на вивчення української мови;

у 1-Б класі (для дітей з тяжкими порушеннями мовлення)

- 1 год. на вивчення української мови;

у 2 класі (для дітей з тяжкими порушеннями мовлення)

- 1 год. на вивчення української мови;

у 3-А класі (для дітей з тяжкими порушеннями мовлення)

- 1 год. на вивчення української мови;

- 1 год. на індивідуальні заняття.

у 3-Б класі (для дітей з тяжкими порушеннями мовлення)

- 1 год. на вивчення української мови;

- 1 год. на індивідуальні заняття.

у 4-А класі (для глухих дітей)

- 1 год. на вивчення української мови;

у 4-Б класі (для дітей з тяжкими порушеннями мовлення)

- 1 год. на вивчення української мови;

- 1 год. на індивідуальні заняття.

Разом – 10 год.

Для II ступеня:

у 5 класі (для дітей з тяжкими порушеннями мовлення)

- 0,5 год. на вивчення технологій;

Разом – 8 год.

у 6-А класі (для дітей зі зниженим слухом)

- 0,5 год. на вивчення технологій;

- 0,5 год. на вивчення технологій;

- 0,5 год. на вивчення інтегрованого курсу «Мистецтво»;

у 6-Б класі (для дітей з тяжкими порушеннями мовлення)

- 0,5 год. на вивчення технологій;

- 0,5 год. на вивчення технологій;

- 0,5 год. на вивчення інтегрованого курсу «Мистецтво»;

у 7-А класі (для дітей з тяжкими порушеннями мовлення)

- 1 год. на вивчення трудового навчання;

у 7-Б класі (для дітей з тяжкими порушеннями мовлення)

- 1 год. на вивчення трудового навчання;

у 8-А класі (для дітей зі зниженим слухом)

- 1 год. на вивчення української мови;

- 1 год. на вивчення зарубіжної літератури;

у 8-Б класі (для дітей з тяжкими порушеннями мовлення)

- 1 год. на вивчення зарубіжної літератури;

- 1 год. на вивчення трудового навчання;

у 9-А класі (для дітей зі зниженим слухом)

- 1 год. на вивчення зарубіжної літератури;

у 9-Б класі (для дітей з тяжкими порушеннями мовлення)

- 1 год. на вивчення трудового навчання;

у 10 класі (для дітей з тяжкими порушеннями мовлення)

- 1 год. на вивчення трудового навчання.

Разом – 12,5 год.

Для III ступеня:

у 11 класі (для дітей зі зниженим слухом)

- 2 год. на вивчення української мови

- 1 год. на вивчення української літератури;

- 0,5 год. на вивчення історії України;

- 1 год. на вивчення Захисту України.

у 12 класі (для дітей зі зниженим слухом)

- 2 год. на вивчення української мови

- 1 год. на вивчення української літератури;

- 1,5 год. на вивчення історії України;

- 1 год. на вивчення Захисту України.

Разом – 10 год.

Всього – 32,5 год.

III. Поділ класів на групи при вивченні трудового навчання і технологій:

Гранична наповнюваність класів, поділ класів на групи при вивченні трудового навчання здійснюється відповідно до нормативів, затверджених Положенням про спеціальну школу (постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 221), наказом

Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 р. № 128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп продовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах».

- У 2023/2024 н. р. здійснено такий поділ класів на групи при вивченні трудового навчання і технологій:

№ групи	Хлопці		Дівчата		
	Клас(и)	Кількість учнів	№ групи	Клас(и)	Кількість учениць
1	5	5	1	5, 6-Б	5
2	6-А, 8-А	10	2	6-А, 8-А	6
3	6-Б	6	3	7-А	3
4	7-А	6	4	8-Б	3
5	7-Б	7	5	9-А	3
6	8-Б	6	6	9-Б, 10	2
7	9-А	5	7	11, 12	7
8	9-Б	6			
9	10	5			
10	11,12	6			

- На вивчення трудового навчання і технологій визначено таку кількість додаткових годин:

№ з/п	Клас	Всього учнів у класі	З них:		Кількість годин за навчальним планом	Кількість додаткових годин	Гречух	Руденька
			Хлопців	Дівчат				
1	5	7	5	2	1,5+0,5=2	-	2	2
2	6-Б	9	6 (1)	3(1)	1,5+0,5=2	+2	2	
3	6-А	9	5 (3)	4(2)	1,5+0,5=2	-	2	2
4	8-А	7	5(2)	2(1)	2	-		
5	7-А	9	6	3	1+1=2	+2	2	2
6	7-Б	7	7	0	1+1=2	-	2	-
7	8-Б	9	6 (2)	3	1+1=2	+2	2	2
8	9-А	8	5	3	2	+2	2	2
9	9-Б	7	6	1	1+1=2	-	2	2
10	10	6	5(2)	1	1+1=2	+2	2	
11	11	6	2	4	2	-	2	2
12	12	7	4	3(1)	2	-		
Всього		91	62(10)	29(5)	24	10	20	14

**Навчальний план початкової освіти
Тернопільської спеціальної школи Тернопільської обласної ради
з українською мовою навчання
для дітей з порушеннями слуху на 2023/2024 навчальний рік
(1-А для дітей зі зниженим слухом, 4-А для глухих дітей)**

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах		
		1-А	4-А	Разом
<i>Інваріантна складова</i>				
Мовно-літературна	Українська мова та літературне читання	7+1	6+1	13+2
	Українська жестова мова	2	2	4
	Англійська мова	-	2	2
Математична	Математика	4	4	8
Природнича	Я досліджую світ	3	3	6
Соціальна і здоров'язберезувальна				
Громадянська та історична				
Технологічна	Предметно-практичне навчання	-	1	1
	Трудове навчання	1	-	1
Інформатична	Інформатика	-	1	1
Мистецька	Образотворче мистецтво	1	1	2
	Музичне мистецтво	1	1	2
Фізкультурна	Фізична культура	3	3	6
Усього:		22+1	24+1	46+2
Корекційно-розвиткова робота	Розвиток слухо-зоро-тактильного сприймання мовлення та формування вимови	-	14	14
	Розвиток слухового сприймання та формування вимови	15	-	15
	Лікувальна фізкультура	2	1	3
	Ритміка	1	1	2
<i>Варіативна складова</i>				
Додатковий час на предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації		1	1	2
Гранично допустиме навчальне навантаження		20	22	-
Сумарна кількість годин інваріантної та варіативної складових		41	41	82

**Навчальний план початкової освіти
Тернопільської спеціальної школи Тернопільської обласної ради
з українською мовою навчання
для дітей з тяжкими порушеннями мовлення на 2023/2024 навчальний рік**

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість навчальних годин на тиждень у класах					
		1-Б	2	3-А	3-Б	4-Б	Разом
<i>Інваріантна складова</i>							
Мовно-літературна	Українська мова та літературне читання	7+1	7+1	7+1	7+1	7+1	35+5
	Англійська мова	2	2	2	2	2	10
Математика	Математика	4	4	4	4	4	20
Природнича	Я досліджую світ	3	3	3	3	3	15
Соціальна і здоров'язбережувальна							
Громадянська та історична							
Технологічна	Трудове навчання	1	1	1	1	1	5
Інформатична	Інформатика	-	1	1	1	1	4
Мистецька	Образотворче мистецтво	1	1	1	1	1	5
	Музичне мистецтво	1	1	1	1	1	5
Фізкультурна	Фізична культура	3	3	3	3	3	15
Усього:		22+1	23+1	23+1	23+1	23+1	114+5
Корекційно-розвиткова робота	Корекція мовлення	5	5	5	5	5	25
	Корекція розвитку	3	3	3	3	3	15
	Логоритміка	2	2	2	2	2	10
	Лікувальна фізкультура	2	2	2	2	2	10
<i>Варіативна складова</i>							
Додатковий час на предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації		1	1	2	2	2	8
Індивідуальні заняття		-	-	+1	+1	+1	+3
Гранично допустиме навчальне навантаження		<i>20</i>	<i>21</i>	22	22	22	-
Сумарна кількість годин інваріантної та варіативної складових		35	36	37	37	37	182

Навчальний план
Тернопільської спеціальної школи Тернопільської обласної ради
для дітей з тяжкими порушеннями мовлення з українською мовою навчання
на 2023/2024 навчальний рік

Освітні галузі	Перелік предметів	Кількість годин на тиждень у класах		Разом
		5	6-Б	
Мовно-літературна	Українська мова	4	4	8
	Українська література	2	2	4
	Зарубіжна література	1,5	1,5+0,5	3+0,5
	Англійська мова	4	4	8
Математична	Математика	5	5	10
Природнича	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»	2	2	4
	Географія	-	1	1
Соціальна і здоров'язбережувальна	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	1	1	2
Громадянська та історична	Вступ до історії України та громадянської освіти	1	-	1
	Історія України Всесвітня історія	-	2	2
Інформатична	Інформатика	1	1	2
Технологічна	Технології	1,5+0,5	1,5+0,5	3+1
Мистецька	Інтегрований курс «Мистецтво»	1,5	1,5+0,5	3+0,5
Фізична культура	Фізична культура	3	3	6
Разом		27,5 + 0,5	29,5 + 1,5	57+2
Корекційно-розвиткова робота	Корекція мовлення	6	6	12
	Логоритміка	1	1	2
	Лікувальна фізкультура	1	1	2
	Ритміка	1	1	2
Разом		9	9	18
Варіативна складова				
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		0,5	1,5	2
Загальна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи та корекційно-розвиткової роботи)		28	31	59
Гранично допустиме навчальне навантаження на учня (без корекційно-розвиткових занять)		25	28	-
Сумарна кількість годин інваріантної та варіативної складових		37	40	77

Навчальний план
Тернопільської спеціальної школи Тернопільської обласної ради
для осіб із порушеннями слуху (зі зниженим слухом) з українською мовою навчання
на 2023/2024 навчальний рік

Освітні галузі	Перелік предметів	Кількість годин на тиждень у класі	Разом
		6-А	
Мовно-літературна	Українська мова	4	4
	Українська література	2	2
	Зарубіжна література	1,5+0,5	1,5+0,5
	Англійська мова	3	3
	Українська жестова мова	1	1
Математична	Математика	5	5
Природнича	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»/ «Довкілля»	2	2
	Географія	1	1
Соціальна і здоров'язбережувальна	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	1	1
Громадянська та історична	Історія України Всесвітня історія	2	2
Інформатична	Інформатика	1	1
Технологічна	Технології	1,5+0,5	1,5+0,5
Мистецька	Інтегрований курс «Мистецтво»	1,5+0,5	1,5+0,5
Фізична культура	Фізична культура	3	3
Разом		29,5 + 1,5	29,5+1,5
Корекційно-розвиткова робота	Розвиток слухового сприймання та формування вимови	6	6
	Лікувальна фізкультура (ритміка)	1	1
	Ритміка	1	1
Разом		8	8
Варіативна складова			
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		1,5	1,5
Загальна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи та корекційно-розвиткової роботи)		31	28
Гранично допустиме навчальне навантаження на учня (без корекційно-розвиткових занять)		28	25
Сумарна кількість годин інваріантної та варіативної складових		39	39

Навчальний план
Тернопільської спеціальної школи Тернопільської обласної ради
з українською мовою навчання
(для дітей з тяжкими порушеннями мовлення)
на 2023/2024 навчальний рік

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах					
		7-А	7-Б	8-Б	9-Б	10	Разом
<i>Інваріантна складова</i>							
Мови і літератури	Українська мова	4	4	4	4	4	20
	Українська література	2	2	2	2	2	10
	Англійська мова	3	3	3	3	3	15
	Зарубіжна література	1	1	1+1	1	1	5+1
Суспільствознавство	Історія України	1	1	1	1	1	5
	Всесвітня історія	1	1	1	1	1	5
	Основи правознавства	-	-	-	1	1	2
Математика	Алгебра	2	2	2	2	2	10
	Геометрія	2	2	2	2	2	10
Природознавство	Біологія	2	2	2	2	2	10
	Географія	1	1	2	2	1	7
	Фізика	2	2	2	2	2	10
	Хімія	1	1	2	2	2	8
Мистецтво	Музичне мистецтво	1	1	-	-	-	2
	Образотворче мистецтво	1	1	-	-	-	2
	Мистецтво	-	-	1	1	1	3
Технології	Трудове навчання	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1	5+5
	Інформатика	1	1	1	1	2	6
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1	1	1	1	5
	Фізична культура	2	2	2	2	2	10
Разом		29+1	29+1	30+2	31+1	31+1	150+6
<i>Варіативна складова</i>							
Корекційно-розвиткові заняття	Корекція мовлення	5	5	5	5	5	25
	Логоритміка	1	1	1	1	1	5
	Лікувальна фізкультура	1	1	1	1	1	5
	Ритміка	1	1	1	1	1	5
Додаткові години на навчальні предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації		1	1	2	1	1	6
Гранично допустиме навчальне навантаження на учня (без корекційно-розвиткових занять)		30	30	32	32	32	-
Сумарна кількість годин інваріантної та варіативної складових		38	38	40	40	40	196

Навчальний план
Тернопільської спеціальної школи Тернопільської обласної ради
з українською мовою навчання
для дітей з порушеннями слуху (для дітей зі зниженим слухом)
на 2023/2024 навчальний рік

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах		
		8-А	9-А	Разом
<i>Інваріантна складова</i>				
Мови і літератури	Українська мова	3+1	3	6+1
	Українська література	2	2	4
	Українська жестова мова	1	1	2
	Англійська мова	2	2	4
	Зарубіжна література	1+1	1+1	2+2
Суспільствознавство	Історія України	1	1	2
	Всесвітня історія	1	1	2
	Основи правознавства	-	1	1
Математика	Алгебра	2	2	4
	Геометрія	2	2	4
Природознавство	Біологія	2	2	4
	Географія	2	2	4
	Фізика	2	2	4
	Хімія	2	2	4
Мистецтво	Мистецтво	1	1	2
Технології	Трудове навчання	2	2	4
	Інформатика	1	1	2
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1	2
	Фізична культура	2	2	4
Разом		30+2	31+1	61+3
Корекційно-розвиткові заняття	Розвиток слухового сприймання та формування вимови	6	4	10
	Лікувальна фізкультура (ритміка)	1	1	2
	Ритміка	1	1	2
<i>Варіативна складова</i>				
Додаткові години на навчальні предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації		2	1	3
Гранично допустиме навчальне навантаження на учня (без корекційно-розвиткових занять)		32	32	-
Сумарна кількість годин інваріантної та варіативної складових		40	38	78

Навчальний план
Тернопільської спеціальної школи Тернопільської обласної ради
з українською мовою навчання
для дітей з порушеннями слуху (для дітей зі зниженим слухом)
на 2023/2024 навчальний рік

Предмети	Кількість годин на тиждень у класах		
	11	12	Разом
Базові предмети	25,5	24,5	50
Українська мова	2+2	2+2	4+4
Українська література	2+1	2+1	4+2
Зарубіжна література	1	1	2
Англійська мова	2	2	4
Історія України	1,5+0,5	1,5+1,5	3+2
Всесвітня історія	1	1	2
Громадянська освіта	2	-	2
Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	3	3	6
Біологія і екологія	2	2	4
Географія	1,5	1	2,5
Фізика і астрономія	3	4	7
Хімія	1,5	2	3,5
Фізична культура	2	2	4
Захист України	1+1	1+1	2+2
Вибірково-обов'язкові предмети (Інформатика, Технології, Мистецтво)	2	2	4
Технології	2	2	4
Корекційно-розвиткові заняття (Розвиток слухового сприймання та формування вимови)	2	2	4
Додаткові години на поглиблене вивчення предметів, спеціальні курси, факультативні курси та індивідуальні заняття	4,5	5,5	10
Гранично допустиме навантаження на учня	32	32	-
Сумарна кількість годин	34	34	68

Пронумеровано, проінновувано
та скріплено печаткою

120 (сто двадцять) аркушів
В. о. директора Тернопільської
Тернопільської обласної ради

Гор ГУК

